



This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

### Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

### About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>



T.E.1853.

col. 40.

BIBLIOTHÈQUE  
de la Faculté de théologie de l'Eglise libre.

Don

de M. Aug. Bernus, prof.  
Janv. 1904.



M. Brockhaus.

A. Bernus  
— dec. 88.

da gram. lehr. de Hellermann, dont la 1<sup>re</sup> édition  
est de 1578, fut réimprimé plusieurs  
fois à Genève:

*turcicum Allobromorum 1606. 8°*

Coloniae	"	1609. 8° X
	"	1616. 8°
	"	1617. 8°
"	"	1618. 8° <sup>X</sup> ap. Petr. de la Rivière. C. H. Banier.
Genevae	"	1614. 8°

ROBERTI  
BELLARMINI  
POLITIANI, SO-  
*cietatis Iesu,*  
S. R. E. C A R D I N A L I S,  
Institutiones linguae Hebraicæ,  
postremò recognitæ, ac  
locupletatae.

Bibliothecæ S. S. Apostolorum Pauli et Barnabæ



46

Aurelia Allobrogum,  
APVD FRANCISCVM FABRVM.  
CIO. CCCIX.

H. Ali

M. Brockhaus.

Abernus  
— der 86.

La gram. latr. de Bellarmine, dont la 1<sup>re</sup> édition  
est de Rome 1578, fut réimprimée plusieurs  
fois à Genève :

tureline Allobrogorum 1606. 8°

" Colomae " 1609. 8° X

1616. 8°

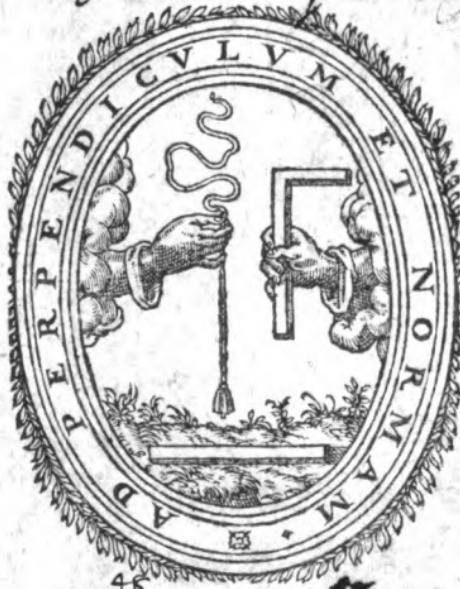
1617. 8°

" " 1618. 8° X ap. Petr. de la Rivière.

Genoune 1619. 8° (Kibl. Brandus)

ROBERTI  
BELLARMINI  
POLITIANI, SO-  
*cietatis Iesu,*  
S. R. E. C A R D I N A L I S,  
Institutiones linguae Hebraicæ,  
postremò recognitæ, ac  
locupletatæ.

Bibliothecæ S. S. Apostolorum Pauli et Barnabæ



Aureliæ Allobrogum,  
APVD FRANCISCVM FABRVM.  
CIC. IECIX.

AAJi





# A D M O N I T I O A D L E C T O R E M.



A S nostras  
Institutiones  
ad eam ratio  
nem, ac viam  
redigere co  
nati sumus,  
vt etiam sine

Præceptore vnuſquisque per ſe  
linguæ Hebraicæ, ſi non perfe  
ctam cognitionem, certè initia,  
& rudimenta percipere poſſet.  
Porrò vbi cumque repereris ali  
qua characteribus Italicis im  
preſſa, ſcito ea cùm minus ne



z

ceſſar

cessariā , tum magis difficultia es-  
se , quām ut à tyronibus initio le-  
gi oporteat : quæ tamen , cæte-  
ris antea perlectis , sine  
labore ullo intelli-  
gentur .





# INDEX CAPITVM PAR-

tiſ primæ, quæ eſt de ratione le-  
gendi & ſcribendi.

De literis conſonantibus. Cap.i. Pag. i

De punctis, quæ locum obtinent vocalium.

2. ii

De ſemipunctis, id eſt, de ſcenā, & punctis  
raptis. 3.20

De daghes, & raphe. 4.26

De literis quiescentibus, & mappic. 5.31

De accentibus. 6.35

Partis ſecundæ, quæ eſt de Nomine.

De ijs, quæ nomini generaliter accidunt.

Cap.i. pag. 48

De varijs nominum formis 2.55

De nominibus numeralibus. 3.65

De pronomine. 4.69

Partis tertiae quæ eſt de Verbo.

De verbo in genere. Cap.i. pag. 93

<i>De verbo perfecto.</i>	2. 100
<i>De verbis defectiuis.</i>	3. 136
<i>De verbis quiescentibus.</i>	4. 153
<i>De verbis compositis polyphthalibis, &amp; anomalis.</i>	5. 194
<i>De affixis verborum.</i>	6. 199
<i>De literis paragogicis.</i>	7. 212

Partis quartæ, quæ est de reliquis  
partibus orationis, & de  
Syntaxi.

<i>De Aduerbio, Præpositione, Conjunctione, &amp; Interjectione.</i> Cap. I. pag. 214	
<i>De literis seruilibus.</i>	2. 219
<i>De inuestigatione Thematis, &amp; usu Dictionary.</i>	3. 232
<i>De Syntaxi.</i>	4. 234

Partis quintæ, quæ est de Poëtica.

<i>De Poëtica vniuersè, siue de Metris, &amp; Canticis recentiorum Hebræorum.</i> Pa. 245	
<i>De syllabis, ac pedibus.</i> Cap. I. pag. 246	
<i>De quibusdam versuum appellationibus.</i>	2. 248

2.248

<i>De rhythmo versuum.</i>	3.249
<i>De locis rhythmi.</i>	4.251
<i>De carmine simplici, &amp; composito.</i>	5.256
<i>De duodecimanti generibus carminis com-</i>	
<i>positi.</i>	6.257
<i>De figuris versuum Hebraicorum.</i>	7.266
<i>De conjunctione versuum diuersi generis,</i>	
<i>&amp; de cæsura.</i>	8.275

*Exercitatio Grammatica in Psalmum  
XXXIIII.* Pag. 278



१८५६ अवस्था के लिए विभिन्न प्रकार  
१८५४ विभिन्न प्रकार के लिए विभिन्न  
१८५३ विभिन्न प्रकार के लिए विभिन्न  
१८५२ विभिन्न प्रकार के लिए विभिन्न  
१८५१ विभिन्न प्रकार के लिए विभिन्न

विभिन्न प्रकार के लिए विभिन्न  
विभिन्न प्रकार के लिए विभिन्न



# INSTITVTO-

## NVM LINGVÆ

### HEBRAICÆ

*pars prima.*

\*

### CAPVT I.

#### *De Literis.*



ITERÆ Hebræorum; quas ipsi nūnq; Othi-  
joth appellant, omnes  
sunt consonantes. Ea-  
rum numerum & or-  
dinem, qui ex Threnis Hieremiacæ,  
aliūsq; similibus Alphabeticis libris  
colligitur, necnon figuræ, nomina,  
& ipsorum nominum significatio-  
nem, denique potestatem siue so-  
num ipsarum, & quorum numero-  
rum notæ sint, subiecta tabella in-  
dicabit.

A

Num.

2 PARS I. CAP. I.

Num. Figu. Potestas. Nomen. Significatio.

1	א	aspiratio lenissima.	Aleph אָלֶף	Quasi אלף, id est, princeps, quod sit principium Alphabeti.
2	ב	B, Gracū, sine, v, cō sonans.	Beth בֵּית	Domus, quod figura sua domum imitetur: summa enim linea tectum, infima pavimentum, media parietē, vacuitas e regiane portam refert.
3	ג	gb	Gimel גִּמְלָל	Quasi גמל gamal, id est, camelus, propter gibbum, quem in dorso gerit.
4	ד	dh	Daleth דָּלֶת	Quasi דלת, id est, porta,

DE LITERIS.

Num.	Fig.	Potestas.	Nomen.	Signtificatio.
5	נ	h.	He	ta, quod eam suis lineis ali- qua ex parte referat.
6	י	v, conso- nans.	Vau	A sono quem exprimit, no- men accepit.
7	ז	ζ, Gra- cum.	Zajin	Uncinus, quod ejus similitudi- nem pœ se fe- rat.
8	ח	ch, vel χ Grecum.	Cheth	Quasi זן zen, id est, telum, quod clava ef- se videatur.
9	ט	t	Teth	A sono pro- prio si vocatur Item à sono.
10	ׁ	j, conso- nans.	Iod	Quasi יד jad, id est, spatum, quod propter
			A	suam

Num. Figu. Potestas. Nomen. Significatio.

					<i>suam exiguitam relinquit.</i>
20	כ כח	c ch	Caph		<i>A curitate sic dicitur, nam כָּפָח Capaph, incuruare significat, כָּפָה Caph, rem curiam, ut volam.</i>
30	ל לם	l	Lamed	לְמַד	<i>Mal mad, id est, stimulo, seu veru, cuius similitudinem exhibet.</i>
40	מ מ	m	Mem	מֵמֶד	<i>A sono, ut in alijs linguis.</i>
50	נ נ	n	Nun	נוֹן	<i>Item à sono.</i>
60	ס ס	s	Samech	סָמְךָ	<i>Quasi Samuch, id est, continuatum, et in se ductum, à</i>
					סָמְךָ

DE LITERIS.

5

Num.	Figu.	Potestas.	Nomen.	Significatio.
				סָמֵךְ continua- uit.
70	י	Aspira- tio densissi- ma.	Nghajin יְהִי	Oculus, quod ejus figuram im- mitetur.
80	פ	p ph	Pe	Os, seu vulcus,
	ף	ph	פָּנָה	à figura.
90	צ	ts	Tsade	Venabulum,
	ץ	ts	צָרִיךְ	quod ei non dis- simile videatur.
100	ד	q, vel k	Coph קָוֵה	Vel à sono pro- prio sic dicitur, vel à circulo quem describit: nam קָוֵה cuph, circuire est.
200	ת	r	Rosc רֹשֶׁת	Quasi שָׁנָה Rosc, id est, ca- put, quod alii- qua ex parte illius figuram
			A	imit

P A R S I T C A P. I.

Num.	Figu.	Potestas.	Ndmen.	Significatio.
300	שׁ	sc	scin	imitetur.
	שׂ	s vide Iud. c. 12,	שׂ	Quasi ψ Scen, id est, dēs, quod dentata sit li- tera.
400	תּ	th, siue θ	θα	Signum, siue terminus: quod alphabetū ter- minet.
500	כּ			
600	וּ			
700	זּ			
800	חּ			
900	טּ			
1000	אּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			
	רּ			
	נּ			
	מּ			
	לּ			
	בּ			

Dei, cap. 39. ac præcipue Eusebium lib. 9.  
 cap. 4. & lib. 10. cap. 2. de Præparatione  
*Euangelica*, qui ex eo demonstrat, primas  
 omnium literarum Hebraicas fuisse, quòd  
 sole Hebraicæ literæ nomina habeant si-  
 gnificatiua. Cur enim Græci literas suas  
 vocent alpha, beta, gamma, delta, & La-  
 tini, a, b, c, d, &c. nullam rationem aliam  
 reddere possumus, quàm quòd Hebræos  
 imitati sint, qui literis suis nomina posue-  
 runt, aleph, beth, gimel, dalech. Cur autem  
 Hebrei literas suas ita vocauerint, ratio-  
 nem à propria significatione ductam red-  
 dit Eusebius loco notato: item Sanctus  
*Hieronymus* in epist. ad *Paulam Urb-*  
*cam*, & in *Commentario ad Threnos* hie  
*remia*: nos quoque aliam ab illis non pa-  
 rum diuersam paulò ante reddidimus.

Hebraicarū  
literarū no-  
mina sunt si-  
gnificatiua.

De potestate earumdem literarum.

**P**réter ea, quæ in Alphabeto ipso  
 annotauimus, sciendum quo-  
 que est, literas omnes Hebraicas in  
 quinque diuisas esse classes, pro nu-  
 mero

Literarum  
Hebraicarū  
quinq[ue] clas-  
tes.

mero videlicet instrumentorum vocis. 1 Quædam enim dicuntur literæ gutturales, videlicet י נ ה א.

2 Aliæ dicuntur literæ labiales, videlicet ב מ ו ב. 3 Aliæ dicuntur literæ palati, videlicet ק י ב ג. 4 Aliæ dicuntur literæ linguæ, videlicet ת ל נ ר. 5 Aliæ denique dicuntur literæ dentium, videlicet צ ר ס ת.

Ex his notandæ potissimum quæ sunt gutturis & labiorum: gutturales præsertim, quarum נ Aleph, in summo gutture, siue in ipso ore formatur, respondetq; spiritui leni Græcorum; ita ut nihil addat ad vocalem, cum qua syllabam necessariò efficit, nisi spiritum illum, qui minimum requiritur ad quālibet vocem proferendam. n He respondet spiritui denso Græcorum, & nostræ aspirationi h, formaturq; in gutture, sed paulo inferius quā Aleph. n Cheth est quasi duplex aspiratio densa, & in

Literæ gutturales diff. culter pro-  
nunciantur,

in ipso nodo gutturis, hoc est, inferius quam He, formari debet. V Nghajin, aspiratio est densissima (et si alij aliter sentiant) fitque; dum spiritus narrum adjumento in imo gutture quodammodo strangulatur. Itaque pronunciatione harum quatuor literarum a summo gutture ad imum usque quasi quibusdam gradibus descendit.

*De figuris seu characteribus literarum.*

1 PRIMUM diligenter intuendae sunt figuræ, & discrimen notandum similium literarum, ne inter legendum vnam accipiamus pro alia. Sunt autem haec literæ **בָּנְתָן שׁוֹרֵג מִזְרָחָן צַדְקָה** similes:

2 Deinde sciendum est, quinque **לְמִזְרָחָן בָּנְתָן שׁוֹרֵג צַדְקָה** Quinque literas dupliciter scribi, videlicet,

**לְמִזְרָחָן בָּנְתָן שׁוֹרֵג צַדְקָה** quarum priores, id est, contractiores, scribuntur in principio, & in medio dictionis; posteriores autem,

A s quæ

quæ etiam longiores sunt, scribuntur solum in fine.

## Appendix.

Inuenitur tamen extra ordinem Isa.9.  
v.7. ו, in medio, in illa dictione, לְסֶרֶבֶת le-  
marbe, ad multiplicationem & lib. 2. Esd.  
cap. 2. v. 13. ו in fine, in dictione הַמ illi.

Numerorū 3 Postremò sciendum est, Hebræos  
notæ sunt Hebraicæ literis Alphabeti uti ad notas nume-  
teræ.

rorum indicandas, ut in ipsa tabula  
literarum ostendimus. Porro cete-  
ros numeros, quos ibi non expre-  
simus, ex aliorum compositione ef-  
ficiunt: Siquidem ፲ significat 11, ፳

Iudæorum 12, & sic de ceteris, nisi quod propter superstitione scribunt 10, superstitione quadam ducti, quia non est unum ex nominibus Dei. Sic etiam postea, quæ litera efficit 400, non semper ponunt literas illas finales, sed compositos numeros.

900 800 700 600 500  
תתקה תתקה תתקה תתקה תתקה

C-A-P

## CAP. II.

*De Punctis, quæ Vocalium loco sunt  
apud Hebræos.*

**V**ETERES Hebræi, quod Hebræi veteres nō habuerunt vocales literas. nullas haberent propriè vocalis literas, utebantur interdum earum loco quatuor consonantibus, videlicet, n Aleph, n He, Vau, Iod. & quidem per Aleph, & He, exprimebant a, & interdum alias vocales: per Vau, o, & u: per Iod, e, & i.

*Appendix: ai et rnsq; ad ibus lobi.*

Erat autem difficilissimus harum vocalium usus, tribus potissimum de causis: primum enim eadem literæ interdum fungabantur munere suo, id est, consonantium, interdum alieno, id est, vocalium: nec facile dijudicari poterat quando uno officio, quando altero fungerentur. Deinde quum eadem litera diuersarum vocalium locum obtinere posset, ut jod, e, et i, vau, o, et u, quis facile diuinaret, huius ne, an illius potius

Difficilis  
quondam fuit  
Vocalium usus apud He  
breos.

rius locum obtineret? Accedebat postremo, quod saepe nulla harum quatuor literarum expressè in vocibus Hebraicis habebatur, sed subintelligenda erat. Itaque magis usus loquentium, quam præceptis, ratio legendi, vel pronunciandi, apud Hebreos olim conseruabatur: quod non obscurè indicat B. Hieronymus in epist. 126, quæ est ad Euagrium.

Posteriores Hebræi, tum ad minuendam difficultatem, tum etiam ne paulatim scientia linguae Hebraicæ penitus interiret, quæ ipsi traditione majorum, & usu, didicerant, ad artem reuocare conati sunt, certis quibusdam excogitatis punctis, quæ ubiq; locum Vocalium obtinerent.

### Appendix.

Punctorum  
usus quando  
apud Hebr.  
cepit.

Quamquam non est omnino exploratum, quo primùm tempore ejusmodi puncta literis Hebraicis addita fuerint: atque adeò nonnulli contendunt, Biblia ab ipso Moyse, aut certè ab alio quopiam prestanti diuinæ

diuina legis Doctore ante Christi aduentum punctis fuisse, accentibusq; distincta: tamen probabilis est sententia Heliae Leuitæ Germani, qui in Praefatione Mafsoresh affirmat, id factum esse apud Tiberiadem Palestina anno 436. ab euerstione templi, id est, anno salutis nostræ 476.

Sunt igitur puncta decem, quæ à <sup>Puncta sunt</sup> decem.  
 Grammaticis dicuntur נִירְבָּנָה necud-dot, vel נִירְבָּנָה thenunghoth, pro longis Vocalibus quinque, & quinque pro breuibus: quorum characteres, potestatem, nomina, & significations, subiecta tabella indicabit. Alia enim tria sunt præterea puncta breuissima, siue semipuncta, de quibus in sequenti capite.

### Tabula punctorum vocalium.

Fig.	Potestas.	Nomen.	Significatio.
¶	a, longum	Camets	Dicitur à verbo
¶	רַבֵּבָה	Rabbah	Camets, quod est colligere, quia collecto

Fig. Potestas. Nomen. Significatio.

				lecto ore obscure pronunciatur, sono quodam medio inter a,
—	a, breue	Patach	פָתָח	Dicitur à verbo נְחַטֵּה Patach, quod est aperire, quia a- perito ore clarissime pronunciatur, plane ut a, Latinum.
—	e, longum	Tsere	צִירֶה	A verbo צֹר tsur, quod est coarctare: quia proferri debet obscure; ut e Italicū in vocibus, pena, et penna.
—	e, breue	Sego!	סְגֻלָּה	A nomine Chal- daeo סְגֻלָּה Segulla, quod bottum signifi- cat, quia ejus formam imitari vide- tur: profertur autem

Fig.

Fig.	Potestas.	Nomen.	Significatio.
			clare, ut e, Latinum in voce penna.
i, longum	Chiric gal dol	חריק גָּדוֹל	Chiric magnum, à sono quem edit, no- men accepisse vide- tur.
i, breue	Chiric caton	חריק כָּתוּן	Chiric paruum, similiter à sono no- men accepit.
o, longum	Cholem	חולם	A sono, quem ef- ficit priore syllaba, nomen habet.
o, breue	Camets chateph	כַּמְתֵּף קָטֶף	Camets raprum, nam Chataph rapere significat.
u, longum	Sciurec	שׁוּרֵק	A sono quem edit priore syllaba: pro- fertur autem ut u magnum Italicum & Germanicum.
u, breue	Kibbuts	קִבְּעָת	A verbo קִבְּעָת bats, quod est congre- gare:

gare: quia labijs collectis effertur, ut in Callicum.

*Quo pacto literæ cum punctis syllabam efficient, subiecta exempla docebunt.*

va	va	ve	ve	vi	vi	vo	vo	vo	vn
בָּ									
da	da	de	de	di	di	do	do	do	du
דָּ	דָּ	רָ							
ha	ha	he	he	hi	hi	ho	ho	ho	hu
הָ	הָ	חָ	חָ	חָ	חָ	וָ	וָ	וָ	וָ

### Observationes.

Puncta o-  
mnia, duo-  
b' exceptis,  
sub literis  
scribuntur.

I **O**MNIA PUNCTA SUBSCRIBUNTUR LITERIS CONSONANTIBUS, EXCEPTIS CHIRIC MAGNO, CHOLEM, & SCHIUREC, QUAE AD LATUS, VEL SUPRA, SCRIBI DEBENT.

2 Cholem dupliciter notatur, uno modo cum litera Vau, quae neque hic, neque in Schiurec pronuntiatur, ut infra dicetur. Altero modo sine Vau: & tunc punctum notatur supra consonantem, cum qua faciat syllabam, non in medio, sed ad latus sinist

sinistrum hoc modo, נֶבֶת, ut distinguiatur ab accentu Reuiang, de quo infra dicemus.

### Appendix.

Atque hinc sit, ut compendij causa vnum atque idem punctum dextrum litera ו non tantum sonet sc, sed etiam saepè pro cholem proxime praecedentis litera sumatur נְסָד, Mosce, Moyses, pro נְסָד, סָד pro נְסָד Ioscev, sedens.

**C**amets chateph, quod & ēa. Regulae quibus distinguuntur. Camets & Chatuphi. Camets & Chatuphi.

mets chatuphi, seu chateph cāmets appellatur, hoc est camets raptum, saepissimè scribitur sine illis daobus punctis additis ad Camets, ita ut figura non distinguiatur à Camets longa vocali. Ut ergo possit intelligi, quando ejusmodi punctum sit Camets, & quando Camets chatuphi, haec regulæ obseruandæ sunt. Prima, si nullum habeat accentum rhetoricum, & mox sequatur Sceua, aut Da ghes, non est Camets, sed Camets

B chat

chatuph, ut חכמה *chochma, sapientia,*  
non *chachma*, בלוּ *collu, finitæ sunt, non*  
*callu*. Accentus tamen rhetoricus sa-  
pè intelligendus est, quamuis non  
exprimatur. Secunda, si sequatur  
accentus Maccaph, & proximè non  
præcedat נ aut נ, illud est Camets  
chatuph, ut בְּלָאַרְצָן *col erets, omnis ter-  
ra, non cal erets.*

### Appendix.

Terria, in finibus verborum, si quidem  
accentus præcedat, est etiam Camets cha-  
tuph, ut וְקִיְיָ *vaijacom, & surrexit, non*  
*vaijacam.*

### Appendix.

Alias semper est camets. Porrò quid  
sit accentus rhetoricus, quid scena, daghes,  
& maccaph, paulò infrà suis locis dicetur:  
quia tamen interdum euphoniae causa ex-  
cidit daghes ex litera, que proximè se qui-  
etur post camets chatuph, ita ut putari pos-  
sit camets longum id, quod re vera est ca-  
mets chatuph: idcirco tunc, etiam in libris  
correct.

correctissimis, scribitur carmen chatuph cū duobus punctis expreſſe additis ad dexteram ipsius carmens, hoc modo, .

4 Obſerua in pronūciatione literarum cum suis punctis, prius sonare & audiri debere literā, quām punctum literæ ſubjectum: non enim dicimus  $\text{ב}$   $\text{א}$ , ſed  $\text{ב}$   $\text{ו}$ : excipiuntur tamen duæ literæ gutturales  $\text{n}$ , &  $\text{y}$ , quando in fine dictionis existentes ſub ſe habēt Patach: tunc enim prius &  $\text{y}$ . proferri debet punctum, quām litera. Itaque dicemus  $\text{יְהוָה}$  Iehoschiuangh, non Iehoschiungha,  $\text{מֶלֶךְ}$  Maſchiach, non Maſchicha.

### Appendix.

Hujus exceptionis ratio eſt, quia ejusmodi patach non eſt de eſſentia illorum nominum, neque additur ad syllabas multiplicandas, ſed ſolum ut litteræ illæ ex gutture pronunciari poſſine, ſiquidem integrā nomina ſunt, in exemplis allatis,  $\text{עִזּוֹרִי}$   $\text{תַּרְשִׁים}$ : experientia autem docet, non poſſe

*in his nominibus ex gurgure pronunciari ultimas literas. Quod item accidit in omnibus similibus, ubi haec literae ultimum locum occupant, nisi præcedat ceteris, aut patach. Quotiescumque igitur istas literas in fine dictionis existentes, non præcessit ceteris, aut patach, necessario additur patach sub ipsis literis, ut ritè proferri possint: quod idcirco dici solet patach suffratum, seu patach necessitatis.*

*¶ quum punctum invenire habet, n, & y, habet etiam locum in litera n, quomodo punctum nuncietur. s Quod autem diximus de literis quando punctum habet in ventre, vt patet in isto nomine אלה, Deus: dicimus enim eloah, non eloha.*

### CAP. III. De Semipunctis.

**P**RÆTER illa decem puncta, quæ locum obtinent vocalium tūm longarum, tūm que vices gerunt brevis: breuum, sunt alia tria puncta, quæ simularum vocalium vices gerant:

*Puncta tria, que vices gerunt brevis: breuum, sunt alia tria puncta, quæ simularum vocalium vices gerant:*

rant; nimisunt sceua, chateph patach, & chateph segol, de quibus ordine dicemus.

2 Sceua, Hebræis שׁ vel אַשׁ, constituitur ex duobus punctulis uno super aliud perpendiculariter posito, hoc modo, : , quod quidem interdum quiescit, interdum sonat. Quando quiescit, nullum sonum sceua quiescens. exhibet auribus, neq; syllabam constituit, sed potius trahit literam sibi impositam ad præcedentem, ut cum ea syllabam componat, ut quum dicimus הַלְאָ halach, ambulanit. Quando sonat, idem valet quod e, brevissimum, & syllabam constituit cum sua litera consonante more aliarum vocalium, ut quum dicimus נִבְרֵר, verbum.

### Adnotatio.

*Et hinc fortasse nomen accepit: vide-* sceua vnde *dicitur.*

tur enim אַשׁ dici à verbo אָשׁ, quod est redire, quia literam suam ad præceden-

sem trahit, & quodammodo redire facit.  
 Atque hinc sit, ut omnis litera in fine di-  
 ctionis, exceptis quiescentibus, quae sunt  
 י נ נ, si nullum habeat punctum, censea-  
 tur habere sceua, licet non inueniatur ex-  
 quis censan- pressum, nisi sub literis כ נ ד כ פ ק  
 tur habere sceua. quando habent daghes lene, quod cum demum  
 apparet, quum aliquid additur, ut וְ  
 visitauit, וְךָ visitasti. Reperitur præte-  
 rea sceua finale sub litera וּ, licet non ha-  
 beat daghes lene, atque in tribus alijs di-  
 ctionibus, וְיַ declinet, Proverb. 7. וְיַ  
 veritas, Proverb. 22. וְיַ potum dedic,  
 Gen. 29.

Regulæ ad  
distinguendū  
Sceua sonās  
& quiescens.

3 Ad internoscendum autem quā-  
 do sceua sonet, & quando quiescat,  
 hæ regulæ seruandæ sunt. Prima, sce-  
 ua in initio dictionis semper pro-  
 nunciatur, vt לְמוֹד lemōd, disce, non  
 lmod. Secunda, in fine dictionis nun-  
 quam pronunciatur, vt וְיַ וְיַeast,  
 & bibit, & non וְיַeast. Tertia, in me-  
 dio dictionis pronunciatur solūm  
 sub

sub litera geminata , vt הַלְלוּ *halelu*, laudate, non *hallu*, רְבָבֹן *rivenon*, decem millia, non *rivyon*: sub litera quæ habet punctum in ventre , vt לְפָדוֹ *limmedu*, docuerunt, non *limmdu*: post alterum sceua , vt לְמִדּוֹ *jilmedu*, dissent, non *jilmdu*: denique post vocalem longam carentem accentu Grammatico , vt לְמֹה *lamedā*, didicit, non *lamda*. In ל enim est accentus Rheticus.

### Prima exceptio.

*Quando duo sceuam sunt in fine , utrumque quiescit, etiam si primum sit post longam vocalem , & secundum sit post alterum sceua , vel sub litera habente punctum in ventre , ut תְּשִׁבְתָּ *jest*, bibet, non jeste, יְבַךְ *jevch*, flebit, non jeuech. Quanquam id nonnulli negant, praesertim si ultima litera sit affecta punto daghes : tunc enim ultimum sceua pronunciandum putant, ut תְּשִׁבְתָּי *jesthe*.*

## Secunda exceptio.

*Scena post vocalēm lōgam quādō tu* Grammatico, scēna sequens quiescit, ut quis sit. *למודנוּ lexmodna*, discite, non lemodena, vel quando vocalis longa eo loco habetur pro brevi, ut *v cōjunctio quū ponitur pro ve*, ne duo scēnām concurrant initio: iuc enim scēna sequens quiescit, *ונרפהה yaromemah*, & exaltemus, non vnerome-*mah*, ut infrā in 4. par. c. 2. fusiūs dicitur.

## Appendix.

*Règla sēr  
parida ut per  
scētē pronū-  
tificat scēna.* Obseruandum verò est, ad perfectam pronunciationem semipunctis scēna, quam post scēna sequitur litera gutturalis, ipsum scēna, quorundam sententia, debere profiri ferè ad eum modum, quo profertur punctum subjectura litera gutturalis, & si adsit accentus, qui dicitur gahaia, profendum planè eo modo, quo profertur punctum litterae gutturalis: dicimus enim *תְּחִチָּי*, viuet, non rechi. Idem dicendum est de scēna præcedente jod sine chiric: vergit enim runc scēna ad sonum chiric, & si ad-  
sic

*sit gahaja, sonat planè ut chiric, ut בָּיוֹר bijad, in manu, non bejad. Quamquam alijs probabilitius fortasse aliter sentiunt, & semper sceua mobile, ut e, pronunciandum esse contendunt.*

4. Hæc de Sceua simplici: nunc de <sup>Scœna compo-</sup> <sub>positum.</sub> composito, sive de punctis raptis, dicamus. Chateph patach est puctum compositum ex sceua, & patach, hoc modo, & sonat a breuissimum. Chateph segol est puctum compositum ex sceua & segol, hoc modo: & sonat e breuissimum.

### Annotationes.

1. Utrumque sceua compositum præcipue literis gutturalibus ו ה א pro scœna simplici subjicitur: & quidem frequentius chateph patach, quam chateph segol.

2. Immo vero chateph patach sub alijs quoque literis præter gutturales inuenitur in eisdum, ut בְּרוּ beracu, benedixerunt, גְּלִילֵי ghillali, reuoluerunt, צְלִילֵי tsalalu, demersi sunt. Exod. 15.

B 5 3 Quat

3 Quatuor tamen cause dicuntur, cur etiam Scena simplex gutturalibus subjici queat. Prima, si præcedat accentus Grammaticus, שְׁלָחֵנוּ schialachnu, misimus. Secunda, si præcedat chiric sub litera seruili, יְהִי jihjeh, erit, תְּחִיה tichjeh, viues. Tertia, si sequitur daghes, צְעַדְתִּי, iachpots, volet, נְאַדְרִי nedar, magnificus. Quarta, si sequatur litera capax solius daghes fortis, sed eo non affecta, ut פְּנִיעִי manghian, fons, חֶסֶר jechsar, deficit. Sed haec facilius usu discuntur.

## CAP. IIII.

*De Daghēs, & Raphe.*

 Vpersunt adhuc alia duo puncta, quæ etsi vocalium literarum munere nequam funguntur, suo modo tamen pronunciationē non parūm juuant. Ea sunt רְגַשׁ Daghes, & רְפַח Raphe.

Daghesquid  
fit

Daghes est punctum in medio literæ impressum, cuius officium est vim

vim quandam addere ipsi literæ. Est tamen duplex Daghæ, lene, & forte. Daghæ du-  
Lene roborat literam : Forte dupli-<sup>plex</sup>.  
cat. Exemplum lenis בֵּית beth, domus,  
non veth. Exemplum fortis דָּבֶר diber,  
loquens est, non diber. Porro Da- Daghæ for-  
ghes forte inueniri potest in omni- te in quibus  
bus literis , exceptis gutturalibus נַא  
יְנַ, & רְ.

### Appendix.

1 Quamquam etiam aliquando Aleph נְ, & Resc רְ, sed rarissime , daghæ recipiunt. vide Genes. 43, 23. 1. Esdr. 8, 18. Leuit. 23, 17. Iob 33, 20. & 1. Reg. 1, 6. 1. Reg. 10, 24. 4. Reg. 6, 22. Prou. 10, 14. Prou. 15, 1. Cant. 5, 2. Psal. 52, 5. Hierem. 39, 12. Habac. 3, 13. Ezech. 16, 4.

2 Ratio verò cur infigatur daghæ forte in literis multiplex est. Primum infigitur ad supplendum defectum literæ Nun in conjugatione Niphnghal, in defectiis penun, in נְתַחַן nathan, in prepositione יְמִינָה min. Secundo, ad supplendum defectum literæ gem

geminatae in verbis duplicatis y nghajin,  
 & ad supplendum defectum litera n in  
 verbis, que habent tertiam radicalem n,  
 & quando in hithpael n & v conueniunt.  
 Tertio, ad ostendendum conjugationis gra-  
 uitatem in Piel, Pual, & Hithpael. Quar-  
 to, post n demonstratum, & i versuum,  
 nisi sequatur litera sceuata. Quinto, sed  
 raro, solius euphonie causa.

Daghes lene in quibus reperiatur li. in sex literis, quae duabus hisce vocibus continentur פָּנָא כְּתָת, quia tamē etiam hæ literæ daghes forte ha-  
 bere possunt, ideo ut scianus, vtrum

daghæs in his literis infixum, sit for-  
 te, vel lene, hæc regula notanda est.

Regula de Daghes.

Initio dictionis nunquam esse po-  
 test, nisi daghes lene, & similiter in  
 medio, & fine, post sceua quiescens.  
 Itaque in hac dictione תַּזְכֵּר tizcor,  
 recordaberis, vtrumque daghes est le-  
 ne: in hac vero דִּבְרָתָה dibbara, loqui-  
 tus es, primum est lene, secundum for-

forte, tertium lene.

3 Raphe Hebraicè רַף, id est, lene, <sup>Raphe quid.</sup> est virgula quædam literæ suprascripta hoc modo ־, quæ linea significat literam esse mollius pronunciadum, quam si haberet daghes. Itaque literæ בְּנֵר כְּבָתָה cum daghes leni pronunciantur lenius, ut latinæ literæ b, g, d, c, p, t. Si verò habeant raphe, תְּבָשֵׁר וְגַבְעָה, pronunciantur asperiùs, ־ ut v consonans, ȝ, vt gh, ְ, vt dh, ׁ, vt ch, vt quorundam sententia nihil à litera n differre pronunciando videatur, ְ, vt ph, siue φ Græcorum, n denique vt θ Græcorum, siue th.

4 In plerisque tamen libris raphe non exprimitur, sed semper subintelligitur, vbi nullum est daghes.

#### Appendix.

*Quod verò ad orthographiam attinet,* Quæ sunt plurimorum Damnonum daghes, & vbi raphe, ghes & Raphe loca.  
vbi sit ponendum daghes, & vbi raphe, hæ regulæ seruandæ sunt.

1 *In inicio dictionis semper est raphe, præterq;*

terquam in literis ב ג ר כ פ ת, quæ daghes habent, nisi litera præcedens fuerit vna ex quiescentibus, quæ sunt א ה ו י, quamquæ etiam his præcedentibus quatuor locis habent daghes. Primum si litera quiescens non quiescat eo loco, ut בְּנֵר שְׁפָתִי תְּפַתֵּח, deinde si habeat accentum distinctum, נְגֻדָּל טְפַתִּי תְּפַתֵּח Luna, stella. Tum si dictio, quæ incipit ab vna ex literis בְּנֵר כְּפָתִי, be-gad chephath, sit monosyllaba, aut habeat accentum in penultima, ut בְּחַתְּחַת פְּסָחָה sacrificasti Païcha. Postremò si maccaph conjungit in dictionis monosyllabæ cum distinctione incipiēte ab vna ex literis בְּנֵר כְּפָתִי, ut מְהֻבָּעַ quæ cupiditas? aut conerà, si dictionem hujusmodi monosyllabam præcedat dictio definens in, et cum maccaph, וְזֶה דָבֵר sperabit in me.

2. in medio et fine dictionis post longam vocalem semper est raphe, nisi notetur accentus: tunc enim daghes esse potest, ut לְפָנֶיךָ cur: ex quo apparet sciurec interdum pro parua vocali haberis, quum admittat post

ſe

se daghes, וְחוֹבֶה.

3 In medio, & fine, post vocalem breuem semper est daghes, aut scena silens, nisi notetur accentu: nam in שְׁבַת habitare, illud בָּ propter accentum non habet daghes, aut nisi sit camets chateph, præsertim deductum ex cholem, וְקָרְשִׁים.

4 In medio, & in fine post scena mobile, & puncta rapta, semper est raphe, præterquam in hac voce טְהֵרִים duo.

5 In medio, & in fine post scena quietens semper est raphe, præterquam in literis בְּנֵי קְפָת que habent daghes lene: exceptis paucissimis, וְסָלְכּוֹת מֶרְגַּנּוֹן עֲבָדִי, serui, & similibus.

## CAP. V.

## De literis quiescentibus, &amp; mappic.

 Vattu or literæ, que hoc nomine continentur אַחֲרֵי che-  
ui, quiescentes dicuntur, quia Literæ cui  
interdum proprio puncto vocali de dicatur Qui-  
stitutæ, nullum sonum auribus exhibent,  
escientes.

bent, sed in præcedēti puncto quiescunt: cuius rei ratio est quod, ut supra diximus, iis vtebantur olim Hebræi loco vocalium: nunc autem inuenta sunt puncta, quæ eatundem vocalium munere commodius funguntur. Itaque necessariò literæ istæ, post inuenta puncta, interdum sonant, interdum quiescunt: sonant quando funguntur munere suo, id est consonantium: quiescunt quando fungi deberent munere alieno, id est vocalium.

Explicemus de singulis seorsim.

**N** quibus in locis quiescat. & quiescit in medio, & in fine post omnes vocales longas, & interdum post segol, & patach, vt נָבִיא juncus, & יְהוָה dominus.

**N** quando quiescit. & quiescit solum in fine post cämets, tsere, cholem, longas vocales, & post segol, & patac, breues, vt נָבָos, נָבָquis: post alias vocales longas non facile reperitur litera נ: tamen, si inuen

inueniretur, sine dubio etiam in illis  
quiesceret.

### Exceptio de Mappic.

*Est autem obseruandum, interdum in fine post longam vocalem non quiescere. Ad quod significandū scribitur tunc punctum quoddam in medio ejus hoc modo, vel sub illa, hoc modo, quod quidem punctum non est daghes, quia non duplicat, nec roborat literam, sed est propter Mappic, id est eductor, quia educit sonum, dum facit ut litera sonet, quae alioquin quatenisset.*

*Solet verò mappic potissimum adhiberi in pronomine affixo generis fæminini, ut בֶן filius ejus: præterea in nomine Dei אלה, & in quatuor verbis, admirari, superbire, amare, splendere.*

גַּבְהָ תִּמְחָה תִּמְחָה בְּקָה גַּבְהָ

*quiescit in medio, & in fine post tsere, segol, & chiric: aliás sonat ut j, consonans. Porro in fine post camets, patach, cholem, & sciurec coalescit cum præcedente, ut vocalis in*

C diphth

diphthongum, ut אָדֹנִי adonai, Dominus, trisyllabum דְבָרַי devarai, verba mea, similiter trisyllabum: יְהִי מֵנוּן monosyllabum, gens בָּנָי, banni, aedificatus, duarum syllabarum. Interdum etiam **מִלְבָדִיות** מילבדיות **תְּרִיבָה** תריבָה recipit mappic, ut in dictione **מֶלֶכְיּוֹת** מלכיות Map- pic. **רַאשְׁיוֹת** ראשיות principia.

**I** quando ad-  
mittit Map-  
pic. **I** quando  
quiescit. **I** quiescit in medio, & in fine sub  
cholem & in sciurec: alias sonat ut  
v, consonans, & in fine post camets,  
& patach, tsere, & chiric, coalescit in  
diphthogum, etiamsi intercedat jod  
quiescens, ut דְבָרָיו devarau, verba ejus,  
in kau, linea, פְּשָׁלָל schaleu, quietus, פְּרִיעָה priu,  
os ejus.

### Appendix.

Litteræ quie-  
scentes sunt  
necessariae. **I** Notandum vero est, quiescentem li-  
teram necessariam esse ad longarum voca-  
lium prolationem, & ideo semper eis vel  
actu, vel potestate adesse: idcirco enim in  
illa sententia לֹא חִזְפָּה לֹקֶט נְסָל, non fa-  
cies tibi sculptile, illud non habet  
daghes lene, quia preceditη, virtute  
cone

contentum in camets dictionis 77.

2. Praeter hæc puncta jam explicata, quæcumque aliæ lineolæ, notulæ, apices, quacumque forma, vel sicut occurrant, accentus habendi sunt, excepto signo, vel circulo בָּבָב, id est scriptio[n]is, de quo in capite sequentii, appendice secunda.

## CAPVT VI.

## De Accentibus.

**A**Ccētus Hebræis triplex est, Rheticus, Grammaticus, Musicus: Rheticus retinet syllabam, vel conjungit cum alia, ornatus gratia: Grammaticus attollit syllabam, ut accentus acutus Græcorum, & præterea distinguit orationem, ut apud Latinos puncta & virgulæ: Musicus designat tonum, quo syllaba cani debet.

Accentus  
Rheticus.

Accentus  
Grammaticus.

Accentus  
Musicus.

2. Porrò Rhetici accentus quatuor sunt. Primus dicitur Metheg, id est frenum, cuius officium est retine-

C 2 rc

re syllabam quam afficit , ne lingua,  
nimis celeriter pronunciando , hæ-  
reat , & scribitur sub litera hoc mo-

**Mazze.** do, ב. Secundus dicitur Mazze, cu-  
jus idem est officium, & scribitur su-  
pra literam hoc modo ב. Tertius

**Gahaja.** dicitur Gahaja, & est retinaculum so-  
lius puncti sceua: quum methegh &  
mazze aliis punctis adjungatur: scri-  
bitur autem sic, ב. Quartus dicitur

**Maccaph.** Maccaph, cuius officium est conju-  
gere vnam dictionem cum alia , vt  
instar vnius vocis prouincientur, &  
scribitur inter duas dictiones hoc  
modo, בְּגַלְגָּל col goi, omnis gens.

**Grammatici** 3 Grammatici accentus numeran-  
**accētus supr** tur triginta & unus, nimirum vigi-  
ti reges, & undecim ministri, qui o-  
mnes accuunt syllabam quam affi-  
ciunt , & præterea distinguunt ora-  
tionem : quamquam , quod attinet  
ad distinctionem, ex tanto numero,  
solum quatuor sunt propriè Gram-  
mat

matici: reliqui enī magis Musicæ,  
quām Grammaticæ deseruiunt.

Quatuor p-  
priè sunt ac-  
cētus Gram-  
matici.

4 Primus dicitur Soph pafuk siue Siluc, cujus officium est acuere syllabam, & distinguere periodos: scribitur autem sub litera hoc modo,  $\ddot{\text{z}}$ , ita ut figura non distinguatur à Metheg. Facile tamē vnum ab alio in- tērnosces, si animaduertas è duobus accentibus in eadem dictione positi, priorem esse Rheticum, posteriorem Grammaticum: vel si unus tantum sit, eum necessariò esse Grammaticum: nulla enim est dictio sine accentu Grammatico, nisi ea quæ per maccaph cum alia jungitur.

Soph pa-  
fuch.

Nota.

Grammaticus  
accētus quā-  
do abest à di-  
ctione.  
Atnach.

5 Secundus est Athnach, qui, præterquam quod syllabam attollit more aliorum, distinguit medianas periodos, seu membra orationis, & hoc modo sub litera pingitur,  $\ddot{\text{z}}$ : hunc tamē usum non semper habet in libro Job, Psalterio, & Proverbiis.

C 3 6 Tert

6 Tertius est Zakeph caton, qui & syllabam acuit, ut cæteri, & incisa distinguunt: scribitur ut Sceua, sed hoc modo supra literam notatur, ב.

Reuia. 7 Quartus est Reuia, qui minimis distinctionibus seruit, & hoc modo supra literam scribitur in medio, ב, vel ad latus dextrum ב, ut differat à puncto cholem. Cæterorum nomina, & figuræ, quamuis iij negligi potuissent, hinc breuiter subjiciemus, ne quid vel à curiosis desideretur.

### Accentus Regij.

בָּזְקָרְפָּסְקוֹד	בִּיְלַגְּרַטְהָוִי	1
בָּאַתְנָחָה	בְּגַרְשֵׁן	2
בָּזְקָרְקָטוֹן	בְּגַרְלִיטָם	3
בָּזְקָרְגָּרוֹל	בְּגַרְתִּיבָּה	4
בָּזְרַבְּעָה	בְּגַרְקָאָה	5
בָּפְזָרְגָּרוֹל	בְּחַכְּרִיד	6
בָּפְזָרְקָטוֹן	בְּטַרְחָא	7
בָּקָרְפָּרָה	בְּסַנוּלָּא	8
בָּטְלָשָׁלָת	בְּפַשְׁטָאָה	9
בָּתְלָוּטָאָגְרוֹלָה	בִּיְפְּסִיקָּי	10

Accen

*Accentus ministri.*

6 בָּ	מִרְכָּא פֶּשׁוֹתָה	
7 בָּ	מִרְכָּא כְּפֹולָה	1 בָּ מַוְנֵּחָ
8 בָּ	קְרֻמָּא	2 בָּ עַלְוָה
		3 בָּ מִכְרְבֵּל
9 בָּ	תְּרִסָּא	4 בָּ מַחְפֵּךְ
10 בָּ	בְּרִגָּא	5 בָּ סְאִילָא
11 בָּ	וַרְחָבָנוּמָוּםָוּםָ	

*Appendix prima.*

*Quod autem ad sedem attinet accentuum, ha regulae tradi possunt. Accentus grammaticus in penultima syllaba collectatur.*

Accentuum  
sedes.

1 Primum quidem in omnibus nominibus, et verbis, quae habent segol in ultima, beged, vestis, קְדֻשָּׁה kodesh, sanctitas, ספר sepher, liber, מְוִת maueth, mors, lecheth, ambulare: et idem dicendum est de ijs, quae habent parach in ultima loco segol, quando nimis ultima, vel penultima est n, vel y, ut דָעַת danguath, scientia, נְסָחָה pesach, Pascha. Hac tamen regula locum non habet, quando ultima thematis est הָן : dicimus enim

C 4 משָׁה

מֹשֶׁה Moses, bone, ædificans, nisi forte sequatur dictio monosyllabæ, aut millel.

2 Deinde vero in omnibus nominibus, quæ habent iammers, vel parach, ante iod mobile, ut מְצֻרָּת mitsraim, Ægyptus, בֵּית baith, domus: ad quam regulam pertinent omnia dualia.

3 In ijs terminib; quæ definitur in iod præcedente chiric, si punctum penultimum fuerit cholem, vel segol, ut שִׁיר kosci, duritia, חֲלִי choli, infirmitas, שְׁבַי scievi, captiuitas.

4 In ijs, quæ terminatur in sciurec præcedente ה, ut בְּחֹז bohu, vacuitas, אַחֲרֹתohu, desolatio, שְׂרָךְ pekadahu, visitavit eum,

5 In præteriti secunda persona singulis numeri, masculini generis, & prima persona communis generis, utriusque numeri, ut לְמַדְתָּךְ lamadca, didicisti, שְׂרָךְ lamadti, didici, לְמַדְנָךְ lamadnu, didicimus: nisi forte adhic non versuum: tunc enim

enim aliquādo accentus ponitur in ultima.

6 In præteriti tertia persona plurali, quando propter pausam vertitur scens in punctum longum, ut לְמָרוּ lamadu, didicerunt, pro לְמָרוֹ lamedu. צִפְנָה chaphetsu, voluerūt, pro צִפְנָה chaphetsu. יַכּוֹן jacolu, potuerunt, pro יַכּוֹן jacebu. Idem dicendum est de tertia singulari fæminini generis, ut לְמָרָה lame-da, didicit, pro לְמָרָה lameda.

7 In præteriti terria plurals, & tertia singulari fæminini generis, verborū quiescentium, vel duplicantium Nghajin, ut בְּנָנוּ banu, intellexerunt, בְּנָה bana, intellexit, סְבָבָה sabbu, circuierunt, סְבָבָה sabba, circuiuit.

8 In tertia præteriti, quando sequitur dictio monosyllaba, vel alia habens accentum in prima syllaba, ut בְּנָה עֵיר bana nghir, ædificauit ciuitatem, קָרָא לִילָת kara lajela, vocavit noctem. Idem seruat in participijs verborum quiescentium lamed he, בְּנָה עֵיר bone nghir,

C s ædific

ædificans ciuitatem.

9 In secunda plurali generis fæminini imperatiui, & secunda ac tertia plurali generis fæminini futuri, ut לְטוֹרֶנָה lemodna, discite, לְטוֹרֶנָה tilmodna, discetis, vel discent.

10 In conjugatione Hiphil, in tertia plurali, & tertia singulari fæminini generis, ut הַפִּירְדוּ hiphkidu, præfecerunt, הַפִּירְדָה hiphkida, præfecit.

In reliquis omnibus tum nominibus, tum verbis, accentus grammaticus collocatur in ultima. Porro vocabulum hujusmodi quod habeat accentum in ultima, ubi fere sëpissimè reperitur, vocari solet à Grammaticis Milra: quod autem in penultima, dicitur Millel. Nulla tamen est vox, quæ grammatico sine acuto accentu careat, ut supra dictum est, nisi quæ per Maccaph cum sequenti voce conjungitur.

### Appendix secunda.

#### De Circulo o.

Circulus hic o vocabulis interdum imposic

positus, aliam diuersam lectionem indicat. Quæ quidem lectio in plerisq; Bibliorum exemplaribus in margine adscribitur, cum subiecta litera p, id est, קרי keri, lectio, nam ita vox illa ad marginem appellatur. Quæ autem est in ipso contextu cum hoc circulo o, vocatur בחוּב cethiv, scriptio, quod scilicet ita ibi scripta quidem sit ea vox, non tamen ita legenda. Verumtamen keri, hoc est vox in margine apposita, pronuncianda ijs punctis, quæ puncta habet cethiv, hoc est vox textus. Exempli gratia, Gen. 24, ver. 16, cethiv in textu est וְהַנָּגֵה vehannanghara: in margine vero keri הַנָּגֵה vehannanghara. Ergo ad hoc ex illo cethiv transferenda sunt puncta, ut legatur הַנָּגֵה vehannanghara, & puella. Hec autem lectionum varietas adnotata est à Rabbinis in טסְרָה mesara, vel טסְרָתּ maforeth. Ita enim ab ipsis hujusmodi Observationum libri dicuntur.

## Appendix

### Appendix textia.

*De usu accentuum extra Biblia.*

Multiplices illæ accentuum figurae in  
sacris libris dñeaxat reperiuntur, sine  
quibus, præserium distinguenteribus, nullam  
scripturam Hebrei recipiendam putant:  
tametsi rationem collocationis, aut ordinis,  
quem in illis cernimus, se propter peccata  
ignorare fateantur.

Cæterum in alijs Hebraorum scriptis,  
epistolis, libris, qui hisce characteribus pro-  
priè Hebraicis constant ( siue à Christia-  
nis, siue à Iudeis edaneur ) unum ex his  
quatuor subjectis modis fere obseruari vi-  
demus.

#### Primus modus.

Nuda tantum consonantium figura po-  
nuntur: prætermisisq; omnino non tantum  
accentibus omnibus, sed etiam punctis siue  
vocalibus: additis dñeaxat duobus cras-  
sioribus punctis ad periodum, siue compre-  
hensionem.

ארל רחום החמיד בחרט את אשר ישת

כען

כעיניך בҳכמתך ררוש באמת ידוּ בחתם מלות  
לתחלה ולכבוד שפה:

*El rachum hachamideni bachamad  
eth ascier jasciar benghenecha bechochma  
darosc beemeth jadoangh betom milloch  
lachehilla ulcavod sciemecha.*

Concede mihi, misericors Deus,  
quæ tibi placita sunt, ardenter con-  
cupiscere, prudenter inuestigare, ve-  
raciter agnoscere, perfectè adimple-  
re, ad laudem & gloriam nominis  
tui.

*Porro puncta illa crassiora sapè etiam  
omittuntur.*

### Secundus modus.

Retinentur omnia puncta vocalia: in-  
terdum etiam seruilia, ut daghes, & in  
&, &c. omissis tamen omnibus omnino ac-  
centibus, præter illa duo puncta in extre-  
ma periodo, hoc modo:

פְּלִשְׁה פָּנִים בְּשַׁלּוֹשׁ הַקְּרוֹזֶשׁ אֲבָן וְרוּחָן

הַקְּרֹזֶט וְאֶלְהִים אֶחָד:

*Scieloscia panim bescialus chakkadosc*



*av ben veruach hakkodesc velim echad.*

Tres personæ sunt in sancta Trinitate, Pater, Filius, & Spiritus sanctus, sed Deus unus.

### Textus modus.

*Usurpantur omnia puncta vocalia, seruilia, &c. & in singulis dictionibus accentus grammaticus in sua syllaba, quam ex regulis sibi vindicat, notatur perpendiculari lineola.*

שְׁלֹם לְךָ פֶּלַח אֵס חִסְר חַיִם פָּתֹח

זְהֻקּוֹתָנוּ שְׁלֹום אֲלֵיכָה :

*Scialom lac malea, em, chesed, chajim, mathok, vatik vathenu, scialom elaic.*

*Salve regina, mater misericordie, vita, dulcedo, & spes nostra salve.*

### Quartus modus.

*Similis tertio, nisi quod illam lineolam perpendiculararem non ubique serueret: sed suis in locis, ad orationem distinguendam soph pasuk, arnach, zakeph cacon: præterea metheg rhetoricum adhibeat, & maccaph.*

כט

נְפִשּׁוֹתָה הַקְדוֹשִׁים שְׁמָחוֹת בְּשָׁמִים אֶתְר  
דְּרוֹפוֹ אֶת־עֲקָבוֹ מִשְׁיחַ וּכְרוֹצָקַן דָּם בְּאֶחָבָתוֹ  
יְלִוּ עַס־מִשְׁיחַ בְּלִי סּוֹף:

*Nephasciorh hakkedoscim sciemechoch  
basciamaim ascier radephur eth nghikye  
masciacb vechijatsku damam beahava-  
tho, lachen janghlezu nghim masciacb  
beli soph.*

Gaudent in cælis animæ Sanctorum, qui Christi vestigia sunt sequunti: & quia pro ejus amore sanguinē suum fuderunt, ideo cum Christo exultant sine fine.

*Ceteri modi ad hos facile renocabuntur. Porro ex his quatuor, quo quisque est ordine superior, eo etiam lectionem difficiliorē reddit. Quare postremus potissimum, aut certè tertius videtur usurpan-  
dus, præsertim si scribatur ijs, qui non sint hujus linguae pericissimi.*



## PARS

PARS SECVN-  
DA, QVÆ EST DE  
NOMINE.

\*

## CAPVT I.

*De ijs, quæ nomini generaliter accidunt.*

**E**xplikuimus ea, quæ perti-  
nent ad rationem legen-  
di, & scribendi verba He-  
braica. Nunc de partibus

Orationis orationis, quæ tres sunt apud He-  
partes tres. bræos: Nomen **וְשָׁם**, cum quo  
Pronomen conjungunt: Verbum  
**לִי בְּפַנְגָּהָל**, cùi etiam Participium  
annectunt: & dictio **מִלְלָה**, quæ  
Præpositiones, Conjunctiones, Ad-  
uerbia, & Interjectiones complecti-  
tur, suo ordine differemus.

I Ac primū de Nominis in uni-  
uersum dicēdum est: deinde de sin-  
gulis

gulis nominum formis, sive speciebus. Nomi*nī* in vniuersū accidunt quatuor, genus, numerus, casus, & regimēn genitiū. Genera in Hebraicis nominibus tria sunt, masculinū, fœmininū, & commune. Neutro carent Hebræi, sed pro eo fœmininū usurpant, ut B. Hieronymus annotauit in Commentario ad finem 7 cap. Ecclesiastæ: quod etiam interdum substantiæ videtur usurpari, *רְאֵת zoth*, *הַכִּי stud*, pronomē fœmininū, *תְּבוֹתָה tova*, *bonum*, & *bonitas*.

2 Masculina terminantur quovis modo, præterquam in *ñ*, præcedente tamets, vel in *ñ*, præcedente segol, chiric, vel sciurec, ut *דָּבָר davar*, *verbum*, *וְיֶלְךָ ifcā*, *vir*. Excipiuntur numeri cardinales, de quib[us] suo loco.

3 Fœminina terminantur in *ñ*, præcedente tamets, & accentu in ultima, ut *מִלְכָה ifcia*, *mulier*, vel in *ñ*, præcedente segol, & accentu in penulti-

D ma,

ma, vt שֶׁבֶת kesieith, arcus, vel præcedente chiric, aut sciurec, & accentu in vltima, vt נְפָרִית gophrith, sulphur, מַלְכִיּוֹת malcuth, regnum.

### Exceptio.

Sunt tamen preter hæc nonnulla irregularia, quæ sunt feminina, & tamen non terminantur altero horum modorum, vt רוח ruach, ventus, אבן even, lapis: præterea omnia nomina urbium, & regionum, necnon membra, quæ naturâ sunt gemina, vt יי Nghain, oculus, ינ ozan, auris, רגל regel, pes, י manus, & cetera, quounque terminantur modo, feminina sunt.

Communiū  
termin.

4. Communiā terminantur quolibet modo, more masculinorum, & fere sunt hujus generis nomina animalium, vt בקר bakar, bos, חזיר chazir, sus, &c.

Numeri tres

5. Numeri nominum Hebraicorū sunt tres, singularis, pluralis, dualis. Singularis terminatur varijs modis,

vt

vt jam diximus. Pluralis in masculi- Modus fort-  
nis fit à singulari addito ס, vt אָבָרְךָ davar, fit דְּבָרִים devarim. In fœminis, מ-  
nis, quæ desinunt in נ, mutatur ipsum תְּבָרֵךְ  
נ cum puncto camets in נ, vt אָבָרְךָ rova, bona, fit תְּבָרֵךְ rovah. In iis, quæ de-  
sinunt in נ præcedente segol; addi-  
tur נ, vt אָבָרְךָ kesciet, arcus, fit תְּבָרְךָ  
kesciaroth. In iis quæ desinunt in נ  
præcedente chiric aut sciurec, muta-  
tur vltima syllaba in י, vt גַּפְרִית go-  
phrit, sulphur, fit גַּפְרִיוֹת gophrijot, à  
malcuth, regnum, fit מַלְכִיוֹת malcujoth.

### Appendix.

*Obseruandum autem est in eisdum nominis, quæ in singulari habent termina-  
tionem masculinam, in plurali habere fœ-  
mininam, & contrà, vt אָבָרְךָ av, pater,  
אָבָוֹת avot, patres, אַיִלְלָה jona, columba,  
יְוָגִים jonim, columbæ.*

4 Dualis numerus pro utroq; ge-  
nere non differt à plurali, nisi quod penultima litera in plurali est iod Dualis quo-  
modo diffe-  
rat à plurali.

D 2 quiesc

quietens in chiric, ut אלפּוֹם alaphim; multa millia: in duali autem est jod mobile sub se habēs chiric, precedē-  
te patach, ut אלפּוֹם alpajim, dāo millia. Sortiūtur autem dualem numerum  
ea solum nomina, quæ naturâ sunt  
gethinata, ut עַיִן oghenajim, oculi,  
עַזְנִים oznajim, aures, & horum similia.  
*Appendix.*

Nominaque  
dam vnius  
tantum nu-  
meri.

Parò sunt quedam nomina, quæ so-  
lum habent numerum singularem, ut פָּנָס pecus, זהב zahav, aurum: que-  
dam quæ solum habent pluralem, טְבֻלָה chajim, vitæ, בְּתֻלָּה bethulim, virgi-  
nes, נֶגְהָרִים nenghurim, pueritiae: que-  
dam quæ solum habent dualem, ut מֵי maim, aquæ, שְׁמָמִים sciamaim, cæli,  
רְחַיִם rechaim, molæ.

Nomina He-  
bræ casus  
non habent.

5. Casus Hebrei nullos habent, sed  
eos tamen interdum per articulos  
designant, qui sunt hi. Genitiuus הַ ha, vel לְ scil. Datiuus לִ le. Accusati-  
uus אֶת eth. Vocatiuus הַ ha. Ablatiuus

¶. Nominatiuus articulo caret: interdum tamē recipit etiam הַ demonstratiuum. Exempli gratia, דְבָר davar, verbum, הַדָּבָר haddavar, sive דְבָר sciel davar, verbi, לְדָבָר ledavar, verbo, אֶת־דְבָר eth davar, verbum, הַדָּבָר haddavar, ô verbum, מִדְבָּר middavar, à verbo.

### Appendix prima.

Obseruandum autem est, nullum horum esse purum articulum: siquidem הַ est etiam aduerbium vocandi: לְ, אֶת, וְ sunt præpositiones, ut infrà docebimus. אֶל fere non est in vsu in diuinis licetis, sed solum apud Rabbinos.

### Appendix secunda.

Obseruandum est etiam הַ, non solum genitio, sed etiam cæteris omnibus casibus jungi posse: pari ratione לְ, non solum datiuo, sed etiam genitio, וְ accusatiuo interdum seruire: denique סֵךְ, non solum accusatiuum, sed etiam nominatiuum, datiū, וְ ablaciuum aliquando designare.

Vide plura in fine Grammaticæ, ubi de dictionibus indeclinabilibus agitur.

5 Nomen absolute vocant Hebrew, quando nullus consequitur genitius, siue sit illud nomen solum, ut **דְּבָרָם** *davar*, verbum, siue cum alia voce coniunctum, ut **דְּבָרַת** *davar* rau, verbum viderunt, **דְּבָרָא** *davar a-*yad, verbum perit. Nomen vero diciatur esse in regimine, quū post se genitium regit, ut **דְּבָרָנִי** *devar navi*, verbum prophetæ, **דְּבָרֵינוֹתִים** *divre ne-*vium, verba prophetarum. Hic *de-*var, & *רְבָרִי* *divre*, sunt in regimine, adeoq; regunt: **נְבִיאָה** *nabi autem*, & **נְבִיאִים** *nabim*, genitiui sunt, quamvis articulo careant.

De regimi-  
ne.

6 Regimen igitur genitiui in masculinis numeri singularis, non mutat ferè nisi puncta longa in brevia, ut **שֶׁר** *sar*, princeps; in regimine **שֶׁרֶץ** *erets*, princeps terræ. In numero autem plurali aufert literam ultimam,

&

& mutat chiric in tsere, ut שָׁרִים <sup>sharim</sup>, *principes*, שְׁרֵי אֶרֶץ <sup>shere erets</sup>, *principes terræ*. In duali aufert similiter ultimam literam, & chiric: & mutat patach in tsere, ut עַיִנִים <sup>ayinim</sup> *nghenajim*, oculi, in regimine עַיִן יְוָנוֹם <sup>ayin yonim</sup> *nghene yonim*, osu-li columbarum. At in nominibus fœmininis, quæ terminantur in ה *h* præcedente camets, mutatur ה in ח, & camets in patach, ut מֶלֶכָה <sup>malca</sup> *Malca*, Re-gina, מֶלֶכֶת <sup>malcath</sup> מִיסְרָאִים <sup>Misraim</sup>, *Regina Aegypti*: quæ terminantur in נ, nihil mutant, & similiter in plura-li fœminina omnia nihil mutant.

## C A P. II.

*De varijs nominum formis, & de gradibus comparationis.*

**O**mnia apud Hebreos, ut etiam apud alias gentes, alia sunt propria, alia appellativa, in quibus nihil aliud notandum occurrit, quam quod propria nomi-

D 4 na

na carent numero multitudinis, regimine genitiui, n demonstratio, & pronomine affixo, de quo infrà c. 4.

2. Item alia substantiua, alia adiectiua sunt, quæ hoc solum in hac lingua peculiare habent, quod ab Hebreis dicitur nomen **אָרֶן coer**, id est Adiectivum formale, siue adjectiuim omne illud, quod mouetur de masculino in fœmininum per additionem literæ ה, vt **מֶלֶךְ Melec**, *Rex*, **מֶלֶכָה Malca**, *Regina*, **טוֹבָה tov**, *bonus*, **טוֹבָה rova**, *bona*: itaque multa vocant ipsis adiectiua, quæ nos substantiua nominamus. Porro fœminina à masculinis in recipere videntur interdum etiam ה, vt à masculino **עֲבָרִי nghivri**, *Hebreus*, **נְגִיבְרִיָּה nghivrya**, & **עֲבָרִית nghivrit**, *Hebreæ*. Quamquam in ה ferè aduerbialiter usurpatur, vt **יְהוּדִית lehudith**, *Iudaicæ*, atque alia id genus.

Comparati-  
vis & Super-  
latiuis carēt  
Hebrei.

3 Comparatiua & Superlatiua nō habent, sed circuloquuntur per duas part

particulas  $\text{בְּנֵי}$  min &  $\text{בְּנֵי}$  meod, hoc modo טוביים דודיק מין  $\text{תָּוִים}$  tovim dodecha mijain, i. boni amores tui præ vino. Cant. i. quod nos diceremus, meliores vino amores tui. וְהַנֶּה טוב מְאָד. vehinne tov meod. id est, & ecce bonum valde. Gen. i. quod nos diceremus, & ecce erat optimum. Interdum etiam exprimit comparatiuum particula יותר joher, magis, ut  $\text{בְּנֵי}$  chazak, fortis,  $\text{בְּנֵי}$  יותר joher chazak, magis fortis. Frequentius tamen litera ב, quæ propriè significat à, vel ex, & ablatiuo inferuit, ut suprà dictum est.

Superlatiuus quoque, geminato positiuo nonnunquam significatur, vt  $\text{עַרְעַר}$  rangh rangh, malus malus, hoc est. pessimus.

4 Sunt alia nomina primitiua, alia <sup>Primitiua</sup> deriuatiua. Primitiua dicuntur, quæ non deriuantur aliunde, sed ex ipsis deriuantur alia: talia sunt quæ ipsam radicem continent: vocatur autem <sup>Radix.</sup>

D s radix

radix illa dictio, siue sit verbum, siue nomen, quæ in dictionario majusculis literis notatur, quæq; plerumque tribus tantum literis constat, & ex qua per aliquam mutationē deducuntur multæ aliæ dictiones, quæ deriuatiæ dicuntur, quod à primitiua deruentur, ut דְגַל *deghel*, id est, vexillum, nomen est primitium: inde enim fit דָגַח *daghah*, id est *erigere vexillum*, דָגָל *dagul*, id est, *insignis*, siue *præclarus*, נְדִגָּלוֹת *nidgalot*, id est, *castra cum vexillis*.

5 Alia perfecta dicuntur, alia imperfecta.

Perfecta tres literas radicales expressas habet, siue illa primitiua sint, ut פָנִים *ozen*, auris: siue deriuatiua, vt, בָרָבֵר *davar*, verbum, siue etiam aliæ literæ præter radicales accesserint, vt תְפִירָה *koreth*, incensum, תְפִאָרָה *thipheth*, decor.

Imperfecta sunt, que vel unam ra-

dic

dicalem suppressunt, יְתַנֵּחַ mattangh,  
planta, à יְתַנֵּחַ natangh, plantare: vel duas,  
vt תִּתְנַתֵּחַ matiath, donū, à תִּתְנַתֵּחַ natan, dare.

6. Alia denique simplicis, alia com-  
positæ figuræ. Ex compositis quam-  
plurima sunt propria, vt אָבֶשְׁלׁוֹם Av-  
scialom, Absalom, ex אָבָ pater, & שְׁלֹם  
scialom, pax, אַפְנוֹאֵל Ngimmanuel, Em-  
manuel, ex אַפְנוֹן nghimmanu, nobiscum, &  
אֱלֹהִים el, Deus.

Appellatiua cōposita pauca sunt,  
vt צְלָמֹת tsalmaveth, umbra mortis, è צָלָל sel, umbra, & מָות maveth, mors, חֶלְכָּאִים chelcaim, turba, vel exercitus pauperum,  
seu afflictorum, ex חִיל chail, exercitus, & inusitato בְּאָהָם caim, à verbo בְּאָהָה caa,  
dolere.

### Appendix.

Deriuatiua, que descendunt à radice,  
sive primaria illa dictione, possunt fieri  
quatuor modis. Primum per additionem. Deriuatiua  
Secundo per detractionem. Tertio per דְּרָאֵךְ fiunt qua-  
trumque simul. Quartò, sine additione, vel  
detractione.

detractioне, per solam mutationem pun-  
ctorum. De singulis modis seorsum, & or-

Per additio-  
nem.  
dine explicemus. Per additionem forman-  
tur nomina deriuativa, quum ad radicem  
additur una ex his literis, וְאַמְנָתִי hee-  
manti, quae nomina propterea dicuntur

Heemanica. Et quidem non format nomi-  
na, quando additur in fine, si tamen accen-  
tus ponatur in penultima, ut לִילָה laila,  
nox. Si enim accentus ponatur in ultima,  
tunc litera ה non est formativa nominis,  
sed signum generis feminini, ut נְפָרֵךְ tsfe-  
daka, etiam in imperfectis nominibus, ut  
הַצְלָה hasala, defensio, à radice נַצְלָה nat-  
sal, euasit. Addunt quidam non, formati-  
vum interdum præponi, ut in voce הַשְׁמָעוֹת hascmanghuth, auditus, sed fortasse  
falluntur: illud enim non, demonstratum esse videtur. Vide infra par. 4, cap. 2, de li-  
teris seru. litera ה. Potest etiam esse para-  
gogicum in fine, ut infra dicerur par. 3, c. 7.

Non, format nomina quando præponitur,  
& sub se habet patach, aut segol, ut וְאַמְנָתִי  
etsb

etsbangh, digitus, אַשְׁמָרָה ascitura,  
custodia. Vix in Hebraica lingua di-  
ctionem claudit, חִזְקָא choggā, pauor, E-  
sa. 19. In Chaldaica səpissimē, כִּיְמָא Ce-  
pha; Petrus, פֶלְכָא Malca, Rex, עֲבֹדָא  
nghavda, seruus.

**P**raeponitur, & sub se chiric, aut pa-  
tach; aut segol requirit, ut מִזְמָר Miz-  
mār, Psalmus, מַאֲכָל maachol, cibus,  
mercav, ephippium, stratum:  
interdum, sed raro, postponitur, ut  
פְּלִיטָזָם plitazam, sciisciōm, nudius tertius.

**S**praeponitur, quum format nomina  
propria; ut נִמְרוֹד Nimrod, Na-  
phthali: postponitur autem quum format  
cetera, & interdum est simul nota dimi-  
nutionis, ut שְׁבֵתָן sciabbathon, sabbā-  
tulum, אישׂן isciun, paruus vir. Sic au-  
tem dicunt pupilla.

**T**en praeponitur interdum, & sub se ha-  
bet chiric, aut patach, ut חִדְחָר thidhar,  
cedrus, תָּלִמְדִיד talmid, discipulus: sa-  
pius postponitur, ut גְּפֻרִית gophrith, sul-  
phur,

phur, מלכית malcuth, regnum : interdum præponitur, & postponitur, ut תפארת thiphereth, gloria: interdum etiam habet scena, ut תהלה theilla, laus.

Sæpe præponitur quum format nomina propria, ut יעקב יعقوב Ianghakov, Iacob, יאַתְשָׁק Itſchak, Isaac: & hinc apparet nomen illud יהוה Iehova, esse proprium nomen Dei: raro enim appellatiis præponitur, ut יְהוָה jalkut, pera, sacculus, יְנָשָׁע jansciuph, vlula, צְהַר itſear, oleum. Postponitur autem potissimum, quū format nomina gentilia, vel patronymica, vel numeralia ordinalia, ut עברי Nighi-vri, Hebræus, יוֹנֵן Ievani, Græcus, רֹמֵם Romiji, Romanus, אִיטְלָקִי Italki, Italus, (Rabbinorū vox à Latinis desumpta,) אשכנז Sepharadi, Hispanus, אשכנזי Ascenazi, Germanus, צְרָפָתִי Tsarpati, Gallus. Sic יְשָׁעִי Mescichi, Christianus, à משיח Masciach, Christus: quamquam à Iudeis Christum Dominū perfide negantibus, Christus fere appellatur

*tur נזרי Notseri, Nazarenus, à ciuitate Galileeæ נערת Natserath: scieni, secundus, scelisci, tertius.*

*Per detractionem formantur norpina ab illis radicibus, quarum prima litera est Nun, vel Iod, ut נִנְשׁ si, sublimitas, à verbo נָשַׁנְתָּנָה nasa, leuare, & נָשֵׁת se, sordes, à verbo נָשַׁי jatfa, exiuit. Item ab illis, quarum secunda litera est van, ut גָּר gher, peregrinus, à גָּר ghur, peregrinari, צָר tsar, hostis, à צָר tsur, obsidere. Itē ab illis, quarum tertia est הָה, ut בָּבֶן ben, filius, à בָּנָה bana, ædificare, בָּבָא av, pater, ab אָבָה ava, voluit: denique ab illis, quarum secunda & tertia sunt similes, ut יְחֵטֶת chets, sagitta, à יְחֵטָה chatsats, sagitare, יְנֵגֶת nghoz, fortitudo, à יְנֵגָה ngaz, fortificare.*

*Per additionem & detractionem simul formantur illa nomina, quæ derivantur à radicibus proximè notatis, & simul asciscunt unam ex literis heemanticis, id est ex illis sex העמְנָתִים heemanti. Quæ e-*

nim fiunt à radice, cuius prima litera est nun, asciscunt plerumque mem in principio cum patach, ut יְמִינָה mattangh, plantatio, à verbo יְמִינָה natangh, plantare: & quæ fiunt à radice, cuius prima litera est jod, asciscunt mem, vel iau in principio, cum cholem, ut בְּנֵי molciav, cathedra, à verbo בְּנֵי jasciav, sedere, הַזְדָּה toda, confessio, אֲדֹה jada, confiteri.

Quæ fiunt à radice, cuius secunda litera est vau, asciscunt mem in principio cum carnets, ut דִּבְרָה makom, locus, à verbo דִּבְרָה kurnisurgere: asciscunt etiam alias literas, ut iau initio vel in fine: וְיַהֲיָה

& in fine: sed hæc omnia unus melius debet: וְיַהֲיָה

Quæ fiunt à radice, cuius tercia est he, asciscunt fere mem in capite cum patach, aut chiric, ut מְרָאָה matee, visio, אֶתְהָרָא, videre, מִקְנָה mikne, possessio, אֶתְהָרָה kana, polidere.

Quæ denique fiunt à radice, cuius secunda, & tercia sunt similes, asciscunt ini-

tia

tio mem cum camets, aut tseret, ut קְבָד masac, aulæum, à קְבָד sacac, tegere, בְּמַת meſev, circuitus, à בְּבָבֶד savav, cir-  
cuire.

Per solam mutationem pūctorum, qua  
deriuantur nomina à suis radicibus, facil-  
lima fuit, כי־לְמִלְכָה Mclec, Rex, à קְרָבָה ma-  
lac, regnare, רַדְקָה drec, via, à קְרָבָה da-  
rac, tendere: siquidem, aq̄e cito repe-  
riuntur, atque ipſae radices.

## C A P. III.

## De nominibus numeralibus.

**N**omina numeralia cardinalia,  
tria quædam apud He-  
bræos habent propria: V-  
num, quod masculina à tribus ad  
decem habent terminationem fœ-  
mininorum, & contraria fœminina ma-  
sculinorum, paucis exceptis. Alce-  
ram, quod nominā ista numeralia  
numerū singularis junguntur sublita-  
tiis numeri pluralis, & contraria exci-

E mus

mus enim שְׁנִים חֲמַת chameſc ſcianim,  
quinque anni, שְׁנָה cham̄t̄im ſciana,  
quinquaginta annus. Tertium, quod  
numeri minores præponuntur ma-  
joribus, in compositione præcipue,  
ut perſpicuum eſt ex illis verbis Gen.  
5, Et vixit Seth postquam genuit E-  
nos. מאות שְׁנָה שְׁבָע שְׁנִים וּשְׁמֹנוֹה מאות שְׁנָה ſcie-  
vanguſ ſcianim vſciemone meoib ſciana,  
septem annos & octingentos annos. Por-  
ro, ad majorem commoditatem stu-  
diosorum, tabulam omnium nume-  
rorum ſubjiciemus.

### Mumeri cardinales.

Generis mascul. Generis fœmin.

Regim. Absolut. Regim. Absolut.

אחת	אחד	אחד	Unus
שְׁנִים	שְׁנִים	שְׁנִים	Duo
שְׁלִשִׁים	שְׁלִשִׁים	שְׁלִשִׁים	Tres
אֶרְבָּעָה אֶרְבָּעָה	אֶרְבָּעָה	אֶרְבָּעָה	Quatuor
חֲמַת	חֲמַת	חֲמַת	Quinque
שְׁשִׁים	שְׁשִׁים	שְׁשִׁים	Sext
שְׁבָעָה	שְׁבָעָה	שְׁבָעָה	Septem
			Otto

שְׁמֹנוֹת שְׁמֹנוֹת	שְׁמֹנוֹת שְׁמֹנוֹת	Oktō
הַשְׁעָה תִּשְׁעָה תִּשְׁעָה	תִּשְׁעָה תִּשְׁעָה	Nouem
עֲשֶׂר עֲשֶׂר עֲשֶׂר	עֲשֶׂר עֲשֶׂר עֲשֶׂר	Decem
עֲשֶׂרֶת עֲשֶׂרֶת עֲשֶׂרֶת	עֲשֶׂרֶת עֲשֶׂרֶת עֲשֶׂרֶת	Undecim
עֲשֶׂרֶת עֲשֶׂרֶת עֲשֶׂרֶת	עֲשֶׂרֶת עֲשֶׂרֶת עֲשֶׂרֶת	Duodecī
עֲשֶׂרֶת עֲשֶׂרֶת עֲשֶׂרֶת	שְׁלֵשׁ שְׁלֵשׁ שְׁלֵשׁ	Tredicim
עֲשֶׂרֶת עֲשֶׂרֶת עֲשֶׂרֶת	חַמְשׁ חַמְשׁ חַמְשׁ	Quatuord.
עֲשֶׂרֶת עֲשֶׂרֶת עֲשֶׂרֶת	שׁ שׁ שׁ	Quindecī
עֲשֶׂרֶת עֲשֶׂרֶת עֲשֶׂרֶת	שְׁבַע שְׁבַע שְׁבַע	Sexdecim
עֲשֶׂרֶת עֲשֶׂרֶת עֲשֶׂרֶת	שְׁמֹנוֹת שְׁמֹנוֹת	Septēdecī
עֲשֶׂרֶת עֲשֶׂרֶת עֲשֶׂרֶת	הַשְׁעָה הַשְׁעָה	Oktōdecī
עֲשֶׂרֶת עֲשֶׂרֶת עֲשֶׂרֶת	הַשְׁעָה הַשְׁעָה	Nouēdecī.

### Scholia,

Duo illi sc̄iētūm sc̄iētūm sc̄iētām, sc̄iētām, compositū cum alijs numeris, mutane secundū, ac tertium punctū in unum sferē, et trahit sc̄iētūm sc̄iētām : cum alijs nominib⁹ aut perdūt, ut sc̄iētām sc̄iētām anaſcim, duo viri, aut nihil mutant, ut sc̄iētām sc̄iētām anaſcim.

Deinceps commūnis sunt generis usque in infinitū.

Quinquaginta.	Quadraginta..	Triginta.	Viginti.
עשרותים	שלשים	ארבעים	חמשים
Nonaginta.	Octoginta.	Septuaginta.	Sexaginta.
תשעים	שמונים	שבעים	ששים
Mille.	Pluries centum.	Bis centum.	Centum.
אלף	מאות	מאהות	מאות
Decem milia.	Pluries milles.	Bis milles.	Bis milles.
אלפים	ריבבה רבואה	אלפים	אלפים
Pluries decem milia.		Bis decem milia.	
רבעות vel רבבות:	五四	五四	五四

## Numerus ordinalis.

Generis feminini.	Generis masculini.
secunda.	secundus.
Prima.	Primus.
ראשונה	שנייה
Quarta.	Tertia.
שלישית	רביעי
Sexta.	Quinta.
חמשה	ששית
Octava.	Septima.
שביעית	שמינית
Decima.	Nona.
תשיעית עשריות:	עשירי עשרי

Deinceps ytuntur Hebræi solo numero cardinali.

## CAP. IIII.

## De Pronomine.

**Q**atuor sunt Hebrais Pro-  
nomina, Primitium, Deri-  
uatuum, seu Possessuum,  
Demonstratum, & Relatum.

Pronomina  
Hebr. qua-  
tuor.

## Inflexio Pronominis Primitivi singularis.

Nomi. sing.	Genitius.	Datius.	Accusativus.	Ablatius.
ego com. gen.	mei com. ge.	mibi com. g.	ne com. ge.	à me com. g.
אָנוֹ	שְׁלֹו	לִי	אָתָּה	מִפְנֵי
tui mas. gen.	cui mas. ge.	tibi mas. ge.	te mas. g.	à te mas. g.
אַתָּה	שְׁלֹךְ	לְךָ	אָתָּה	מִפְנֵךְ
tui fæm. gen.	cui fæm. ge.	tibi fæm. g.	e fæm. ge.	à te fæm. g.
אַתָּה	שְׁלֹךְ	לְךָ	אָתָּה	מִפְנֵךְ
ille mas. ge.	illius m. g.	illi mas. g.	illum mas. g.	ab illo m. g.
הָוֹא	שְׁלֹו	לִוְ	אָתוֹן	מִפְנֵו
illa fæm. ge.	illius fæ. ge.	illi fæm. g.	illam fæ. g.	ab illa fæ. g.
הָיָה	שְׁלֹתָה	לְתָה	אָתוֹתָה	סְפִינָה

*Inflexio Pronominis Primitius  
pluralis.*

Nominati- us plur.	Genitius.	Datius.	Accusati- us.	Ablatius.
nos comuni- tus generis.	nōstrum cō- generis.	nōbi com. generis.	nos comuni- generis.	à nobū com. generis.
אַחֲנָנוּ	שְׁלָנוּ	לָנוּ	אַתָּהֶנוּ	מִפְּנָנוּ
nos masc. generis.	vestrū mas- generis.	vobis masc. generis.	vos mascul. generis.	à vobū mas- generis.
אתֶם	שְׁלָכֶם	לָכֶם	אתְכֶם	מִפְּכֶם
vos fæmin. generis.	vestrū fæm. generis.	vobis fæm. generis.	vos fæm. generis.	à vobū fæ- generis.
אתֶן	שְׁלָכֵן	לָכֵן	אתְכֵן	מִפְּנֵן
illi mascul. generis.	illorū masc. generis.	illus masc. generis.	illos mascul. generis.	ab illis mas- generis.
הֵם	שְׁלָהֵם	לָהֵם	אֹתֵם	מֵהֵם
ille fæmin. generis.	illarū fæm. generis.	illus fæm. generis.	illas fæm. generis.	ab illis fæ- generis.
פָּנָוּ	שְׁלָהָנוּ	לָהָנוּ	אֹתָנוּ	

2 Est autem hoc loco obseruan-  
dum , Pronomen ipsum integrum  
esse illud, quod habetur in nomina-  
tiuo, quo etiam utimur pro vocati-  
uo, Pro casibus reliquis fit quædam  
compositio ex articulis, & utimis li-  
teris Pronominis, ut ex præmissa ta-  
bella

bella intelligi potest.

3 Iam vero Pronomen Possessiuū fit ex ultimis literis Pronominis Primitiui, adjunctis cuicunq; nomini, eo modo quo adjunguntur, articulis: quę propterea à Grammaticis dicuntur affixa הַכְנִים haccinnūm. In quibus quoque, ut in primitiuis, prima persona semper est communis.

### Appendix.

1 Quamquam casus hujusmodi, qui performatur, genitini proprie non videntur, sed periphrases ad possessionem significandam: quę tamen per affixa, seu possessiva pronomina, de quibus in sequenti tabella, frequentius exprimuntur. Nam יְדֵי jadi, dicimus potius, manus mea, quam יָדֵי jad scielli, manus quæ mihi.

2 Vocatiuus in Pronominibus primæ & tertia personæ non reperitur, in secunda semper est idem ac nominatiuus.

3 Usurpantur interdum quidam hujus pronominis primitiui casus alijs literis, pū-

etisve insigniti. Nam in prima persona legimus quoque אָנוּ ani, אָנְכִי anochi, ego. Posterius modo מילר, modo מילל. Item in ablative פֶּנְךָ menni, פֶּנְךָ minni, à me. In plurali כָּחָנָנוּ nachnu, nos; pro quo אָנוּ anu, quibusdam non placet. In secunda persona masculina אַתָּה atta, vel אַתָּה atha, tu. Utrumque milel. In dative, qui habet soph pasuc, dicimus לְךָ lac, atque ita differt à fœminino. Præterea recipit לְכָךְ leca, tibi, ut ejusdem accusativus אֲוֹתָךְ otheca, te, pro quo interdum אֲוֹתָךְ othac. In ablative plurali פֶּכְמָה miccem. In fœminino פֶּכְמָה miccen, à vobis. In nominativo plurali generis fœminini ejusdem personæ, אֲתָנָה attena, vos, et in dative אֲתָנָה, lachena, pro אֲתָנָה lachen, vobis. In tertia personæ ablative masculino inuenitur etiam פֶּנְהָיו minnehu, פֶּנְהָיו minhu, ab eo. In plurali הַפָּה hemma, illi, הַפָּה henna, illæ. In dative generis masculini לְמָה lamo, לְמָה lahenna, illis. In ablative item masculinu

*sculino* מהפָה mehemma, & *fæminino* מהנָה mehenna, ab illis.

*Paradigma Masculinum Pronominis Possessui.*

Prime per- sonæ comm. generis.	Secundæ per- sonæ masc. generis.	Secundæ personæ fæ- minæ gen.	Tertia per- sonæ masc. generis.	Tertia per- sonæ fæmi- næ gen.
verbum meum.	verbum tu- um.	verbū tu- um.	verbum e- jus.	verbū e- jus.
רְבָרִי	דְּבָרָךְ	דְּבָרֵךְ	דְּבָרוֹ	דְּבָרָה
verbum no- strum.	verbum ve- strum.	verbum ve- strum.	verbum eo- rum.	verbum ea- rum.
דְּבָרַנוּ	דְּבָרָכֶם	דְּבָרָכֶן	דְּבָרָם	דְּבָרָנוּ
verba mea.	verba tua.	verba tua.	verba ejus.	verba ejus.
רְבָרִי	דְּבָרִיךְ	דְּבָרִיךְ	דְּבָרִיו	דְּבָרִיה
verba no- stra.	verba ve- stra.	verba ve- stra.	verba eo- rum.	verba ea- rum.
דְּבָרִיהֵן	דְּבָרִיהם	דְּבָרִיכֶם	דְּבָרִינוּ	

*Paradigma Fæmininum Pronominis Possessui singularelex.*

Prime pers. comm. gen.	Secundæ pers. masc. gen.	Secundæ pers. fæm. gen.	Tertia pers. masc. gen.	Tertia pers. fæmin. gen.
lex mea.	loco tua.	lex tua.	lex ejus.	lex ejus.
תּוֹרָתוִי	תּוֹרָתְךָ	תּוֹרָתְךָ	תּוֹרָתָנוּ	תּוֹרָתָה
lex nostra.	lex vestra.	lex vestra.	lex eorum.	lex earum.
תּוֹרָתֵנוּ	תּוֹרָתְךָ	תּוֹרָתְךָ	תּוֹרָתֵנוּ	

E 5 Plur

## Plurale תּוֹרָה leges.

Prime persona conunni gen.	Secunda persona masculini gen.	Secunda perso. fæminini gen.	Tertia persona masculini gen.	Tertia persona fæminini gen.
leges mea.	leges tue.	leges tue.	leges ejus.	leges ejus.
תּוֹרָה	תּוֹרָה	תּוֹרָה	תּוֹרָה	תּוֹרָה
leges noſtra.	leges reſtre.	leges reſtre.	leges eorum.	leges earum.
תּוֹרָתֵךְ	תּוֹרָתֵיכְ	תּוֹרָתֵיכְ	תּוֹרָתֵיכְ	תּוֹרָתֵיכְ

## Admonitio.

In his duobus Paradigmatis describēdis, & ediscendis, hujus linguae studiosus initio se diligenter exercebit, ut rationem punctorum, significationem, & naturam affixorum perdiscat: quæ in omnibus orationis partibus latissimè patent.

## Demonstratiuum.

Pronomen  
demōstrati-  
uum. 4 Demonstratiuum pronomen numeri singularis masculini generis est **נִזְאֶה, hic, iste**: fœminini generis, **נִזְעֶה, הַנִּזְעֶה, zoh, נִזְחֶה, haec, ista**: communis generis, **נִזְעָה, hic & haec**. In numero autem pluriū vtriusque generis, **לֵא el, & נִזְחָא elle, isti, & istæ**.

## Relatiuum.

Relatiuum. 5 Relatiuum pronomen extra interrog

terrogationem, est אָשָׁר *ascier*, utriusque generis, & numeri: significat enim, qui, quæ, quos, quas, cuius, cui, quorum, quarum, quibus, &c. & loco hujus sæpe ponitur sola litera ו, ut infrà dicetur fusiùs 4. par. cap. 2. num. 8.

### *Interrogatiuum.*

6 Interrogativa sunt מַה מִי me, ma, mu, mi: quorum primum dicitur solùm de homine, ut מֵאֶתְּה בָנִי tu beni, quis tu fili mi? Gen. 17. Reliqua tria dicútur de omnibus rebus excepto homine, ut מִשְׁפָט הָאִישׁ me misciat haifc, quod judicium, siue quis habitus illius viri? 2. Reg. 1.

7 Est autem obseruandum, quâdo post מִי mi, vel מַה ma, sequitur aliud relatiuum, tunc ipsum מִי mi, vel מַה ma, non sonare quis vel quid, sed is, vel id, ut מה מַה ma sciehaja, id quod fuit. Eccles. 1.

App

## Appendix.

1 *Demonstrativa, Relativa, & Interrogativa, Articulos, more Nominalium, admittunt.* זה laz, huic, הַתְּ eth ze, hunc, מֵהֶ mizze, ab hoc. *A que via tria feminina singularia* הַלְּ leelle, his, אֲתָּה eth elle, hos, has, מִלְּה melle, ab his. *Sic* לְאַשְׁר laascier, cui, quibus, אֲתָּה eth ascier, quē, quam, quos, quas, quod, quæ. מַנְּסִ meascier, à quo, à qua, à quibus. *Sic* לְמַיְּ lemi, cuius? cui? quorum? quarum? quibus? אֲתָּה eth mi, quem? quā? quos? quas? מַמְּ mimmi, à quo? à qua? à quibus? *Eodemq; modo cetera interrogativa.*

2 *Quando post מַה mi, ma, &c. sequitur relatum* שָׁנָא ascier, vel ψ scie, illud יְהִי mi, vel פָּה ma, non censetur esse interrogativum, sed relatum, ut Eccles. i. סְבִבָּה ma sciehaja, id quod fuit. *Quamquam hoc quoque vulgatus Interpretis veruit, Quid est quod fuit?* & Septuaginta, τί τὸ γεγονός;

3 *Etsi*

3. *Etsi reciprocis Hebræi carere videntur, eorum tamen loco utuntur affixis teriæ personæ in verbis, nominibus, & alijs orationis partibus, quæ affixa recipiunt. In cæteris integra pronomina ejusdem personæ adhibent. Ergo קְרָבֵד devaro, explicabitur verbum ejus, & verbum suum: קְרָבֵד sciemaro, vel iniq. קְרָבֵד sciamat otho, custodiuit eum, vel custodiuit semel קְרָבֵד nghan, super eum, & super se: Porro, ex orationis contextu vera significatio fit usurpanda, facile intelligetur.*

### Appendix de mutatione punctorum in nominibus.

1. *Quinque sunt causæ, cur aliquando puncta vocalia mutentur in nominibus. Prima est accentus. Secunda, regimen gentili. Tertia, numerus multitudinis. Quarta, genus fæmininum. Quinta, conjugatio cum pronomine possessivo, quod sufficuum dici solet.*

Puncta in  
nominibus  
quinque de  
causis mutā  
tur.

2. *Accentus duobus modis puncta mutare solet: nam accentus distinguens, no-*  
*mirum*

mirum Siluc, Athnach, Zakeph caron,  
 & Revia, frequenter mutant vocales bre-  
 ues in longas, ut . . . in . . . , & ac in vel.,  
 in i, in i. Hinc propter hujusmodi ac-  
 centus saepe legimus שׁ sciamesc, sol,  
 pro שׁ sciemesc. אָרֶץ arets, terra, pro  
 אָרֶץ erets. יִשְׁמַח ismachu, lætabuntur,  
 pro יִשְׁמַח ismechu. צָהָן chaphetsu,  
 volēt, pro צָהָן chaphtsu, & similia: con-  
 trà verò accentus, qui dicitur maccaph,  
 plerumque vocales longas mutat in bre-  
 ues: hinc מֵ ma, ante maccaph vertitur in  
 מֵ ma, & כָּל col, vertitur in כָּל col,  
 & sic de ceteris.

3 Aliæ quatuor cause non mutant o-  
 mnia puncta, sed solum quatuor, videlicet  
 . . . i, de quorum mutatione antequam  
 explicemus, obseruâda sunt duo: unum est,  
 præver illa quatuor puncta, etiam scend-  
 interdum murari: Sed id est non numerari  
 inter puncta mutabilia, quod nec sit pun-  
 ctum propriè, sed semipunctum; nec mute-  
 tur ob illas causas, ob quas mutantur alia  
 pun-

*Seuna non-  
 nunquā mu-  
 tatur.*

puncta, sed solum ne duo sceuam initio  
 concurrant, ut verumque videatur legen-  
 dum: tunc enim primum sceua vertitur in  
 chiric, ut verbi gratia dicimus ליל-  
 mod, ad descendū, pro לילמוד lelmod:  
 si autem primum sceua sit compositum, ve  
 sub gutturalibus fere contingit, aufertur so-  
 lūm ipsum sceua, & remanet purum pa-  
 tach, aut purum segol, ut pro נני nghan-  
 ve, dicimus נני nghanve, mansueti, &  
 pro עגלן ngheglo, dicimus עגלן nghe-  
 glo, vitulus ejus. Alterum est, quod ob-  
 seruari volumus, nomina omnia aut esse  
 monosyllaba, aut dissyllaba, aut polysylla-  
 ba: sed tamen eandem esse rationem hoc  
 loco dissyllaborum, & polysyllaborum: in po-  
 lyssyllabis enim non mutantur nisi duo ul-  
 tima puncta, prioribus immotis permanē-  
 tibus, nisi forte sceua mutandum sit in chi-  
 ric, ne duo sceuam simul legantur, ut in no-  
 minibus fæmininis plerumque accidit: di-  
 cemus ergo ordine, qua ratione mutentur  
 singula puncta, tam in monosyllabis, quam

in ultima, & penultima polysyllaborum.

De . . . in monosyllabis.

4 Monosyllaba, quæ habet puncta mutabilia, illa sunt, quæ sunt à radicibus incipientibus à nun, vel à jod, vel quæ derivantur à radicibus duplicantibus secundam, vel habentibus literam vau in secunda, aut literam he in tertia.

De monosyllabis ex radice Pe nun.

5 Et quidem primi ordinis unum tantum est monosyllabum, nimirū נָרְדָה nard, nardus, quod in plurali facit נָרְדִים nardim, cum affixo נָרְדִי nirdi.

De monosyllabis ex radice Pe jod.

6 Secundi ordinis duo solum inueniuntur, nimirum נְזֵה tse, egestio, à verbo נְזַחֲלָה jasha, exire, & יְדֵה deangh, scientia, à verbo יְדַחְגָּה jadangh, scire, qua punctum suum inquam mutant.

De monosyllabis ex radice dupli-

cante secundam existimantur.

7 Tertiij ordinis multa sunt monosyllabi, qua quidem puncta sua non mutantur, donec

donec monosyllaba manent: si autem propter affixa pronomina, aut aliam quamlibet causam fiant polysyllaba, mutant longas vocales in breves, eamets in patach, tñere in chiric, cholem in kibbuts: quia tñc accedente tertia litera incipit daghes apparere, quod latebat in secunda, ut יְנָגַהּ, fortis, in plurali facit יְנָגָזִים. יְנָגֵהּ, capra, in plurali יְנָגִיזִים. יְנָגֹזּ, fortitudo, in plurali יְנָגָזִים. Sunt etiam quinque hujus ordinis, quæ irregulariter mutant patach in chiric, וְנָגְדָּדִים, latera, מְסִים missim, tributa, תְּמִימָה pittim, buc cellæ, סְפִים sippim, limina, שְׁבִים scicim, laquei. טָף saph, limen, שָׁלָךְ sciac, laqueus, טָא tsad, latus, טָמָס, tributum, נָתָת pat, buccella.

*De monosyllabis ex radice.*

*Nghain van.*

8 Quarii ordinis monosyllaba sunt etiā permulta, sed quæ fere puncta vocalia non mutant. Sunt tamen hic aliquot exceptio-

F nes.

nes. Prima quarumdam vocum, quæ longas vocales in alias longas irregulariter mutant, nimirum יומ jom, dies, וְרָאשׁ rosc, caput, וְיֶרֶב nghir, ciuitas, quæ faciunt in plurali יִמְמִים jamim, וְרָאשִׁים rascim, וְרוּתָּה ngharim, וְטוֹב tov, bonū, quod in regimine facit טוב tuv. Secunda est eorum nominum, quæ habet patach sequente jod mobili, ut תְּרֵיזָאת, oliua, प्रजान, vinum, quæ in regimine, cum affixis, & in plurali, mutant patach in tsere, & jod mobile in jod quiescens: dicimus enim תְּרֵיזָאת, oliua, תְּרֵזֶת, oliua ejus, וְרוּתָּה zethim, oliuæ, וְרוּתָּה zeth hassade, oliua campi, similiter בֵּית haith, domus, חַיל chail, exercitus, פְּנֵי nghain, oculus, in regimine singulari faciunt בֵּית חַיל פְּנֵי nghen, chel, beth, at in plurali paulò aliter, nimirum בְּתִים battim, חַילוּם chajali, יִנְיָום nghe-naim. Idem accidit quibusdam nominibus, quæ van mobile vertunt in van quiescens: dicimus enim מְות maveth, mors,

מוֹת

mothau, mors ejus. *Tertia exce-*  
*ptio est eorum, quæ van quiescens mutant*  
*in van mobile, nimirum שׂור scior, bos,*  
*pis̄ sciok, armus, vel platea, דָּזֵר, dud,*  
*lebes, quæ in plurali faciunt שׂורים scie-*  
*varim, וְרוּרִים, שׂוקִים scievakim, deva-*  
*dim.*

### De monosyllabis ex radice

Lamed he.

9 *Quinti ordinis monosyllaba, quæ plu-*  
*rima sunt, si habeant camets, illud sæpè*  
*mutant in regimine plurali in sceua: aliàs*  
*autem nihil mutant, ut יְד jad, manus, in*  
*regimine יְד jad, cum affixo יְדוֹ jado, in*  
*plurali יְדוּרִים jadaim, in regimine plurali*  
*יְהִי jede.*

### Exceptiones.

*Excipiuntur אָב̄ av, pater, & תָּחַ ach,*  
*frater, quæ in regimine, & cum affixis re-*  
*cipiunt jod, ut אָבִיו aviu, pater ejus, אֲחִיךָ achica, frater tuus. Si autem habeant*  
*tsere, non mutant suum punctum, ut עַנְגֵּת nghets, lignum, עַזְיֵי nghetsim, iyy*

F 2 nghet

nghetso. Excipiuntur בֶן ben, filius, וְ sciem, nomen, quæ in regimine singulari mutant tserere in segol, וְ cum affixis in sceua: in plurali autem בְנִים ben, sequitur regulam masculinorum, וְ sciem, fœmininorum, hoc modo: בְנָה ben, in regimine בְנֵי ben, cum affixo בְנוּ beno, in plurali בְנִים banim. וְ sciem, in regimine וְ sciem, cum affixo שְׁמֹן sciemo, in plurali שְׁמִינִים sciemoth. Sunt etiam duo, quæ habent segol, נֶה pe, os, וְ נֶה se, agnus: quorum prius verit segol in chiric in regimine, וְ omnibus affixis, ac numero plurali: dicimus enim פֶה pe, in regimine פֵי pi, cum affixa פַּיק pica, in plurali פִים pim. Posterius autem verit segol in tserere in regimine: cum affixis vero loco he, recipit jod mobile, hoc modo שֶה se, in regimine שֶה se, cum affixo שִׁיחּו seiehu.

### De polysyllabis.

#### De camets sub penultima.

10 Nunc de polysyllabis explicandum est. Camets igitur sub penultima litera exist

existens mutatur semper in scena simplex,  
nisi litera suprascripta sit gutturalis: tunc  
enim mutatur in scena compositum, qua-  
cumque accidat causa mutationis, ut  
שְׁכַנֵּן sciacen, vicinus, שְׁכָנִים sciecenim,  
vicini, שְׁכָנוֹ sciecono, vicinus ejus;  
שְׁכָנָה sciecona, vicina.

11 Excipiuntur illa, quae deriuantur à  
radice duplicante secundam literam: ea  
siquidem non mutant unquam suum ca-  
mets: dicimus enim מַנְחָן maghen, cly-  
peus, in regimine מַנְחָן maghen, cum affi-  
xo מַנְחִין maghinni, in plurali מַנְחִין ma-  
ghinnim.

12 Quaedam etiam ex ijs, quae deriuantur à radice habente ה in certia, non mu-  
tant suum camets, ut שְׁדָה sade, ager, quod  
in regimine quidem facit שְׁרָה sede: in  
plurali vero, & cum affixis, abjicit ה ra-  
dicale, sed punctum camets non mutat: di-  
cimus enim שְׁדִי sadi, שְׁדָךְ sadeca,  
sadim, שְׁדָות sadoth.

*De camets sub ultima.*

13 Camets sub ultima mutatur in singulari in patach ob regimen, & cum affixis כם chem, כן chen: in plurali vero mutatur in sceua ob regimen, & cum affixis כם chem, כן chen, כה hem & hen: alias invariatum permanet, ut דבר davar, verbū, in regimine singulari דבר devar: in plurali דברם devarim, in regimine דברי divre, cum affixis. Vide exempla superius pag. 73.

*Exceptiones.*

*Excipiuntur nomina, quae habent נ in fine: illa enim in regimine singulari non mutant camets in patach, sed manet camets, & in eo quiescit litera נ, ut נאצָה tseva, exercitus, in regimine נאצָה tseva.*

*Excipiuntur etiam nomina, quae derivantur ex radice duplicante secundam: illa enim in plurali, & affixis, mutant camets in patach, ut daghes in secunda littera infixum vim suam exercere possit, ut supra dictum est, quum de monosyllabis ager*

*geremus.*

*De tsere sub penultima.*

14 *Tsere in penultima nunquam mutatur, nisi post se habeat camets, aut segol: tunc autem mutatur in sceua, vel chiric, ne duo sceuam simul concurrant in principio, ut שבר sciecar, sicera, in regimine שבר sciecar, cum affixo שברן sciecaro, in plurali שברים sciecarim, in regimine plurali שברי scicre. Excipiuntur illa, quæ post tsere habent : illa enim nunquam mutant suum tsere, ut היכל hecal, templum, היכלו hecalo, templum ejus.*

15 *Notandum verò est, nomina, quæ habent sub una litera ., sub altera ., quæ dicuntur quinque punctorum, in regimine singulari nihil mutare.*

16 *Notandum etiam nomina, quæ habent suprà ejusmodi punctum .., n, aut y, mutare suum .. non in :, sed in ., quando sequuntur affixa, ut ab נָבָע nghesev, herba, fir נְבָע nghisbo, ab פָּנָע ngheimek, vallis, fir פָּנָע nghimko. Sapè*

tiam vertitur in .compositum , vt . , vel . :  
 nam in singulari cum omnibus affixis , &  
 in plurali in regimine , & cum affixis , כְּ  
 chen, כְּ chem, מְ hen, מְ hem, muta-  
 tur . in . , & , ne duo scena in concurrant,  
 ex . tollitur . , & remanet purum . , in plu-  
 rali autem status absoluti , & ceteris affi-  
 xis , vertitur . in . , exemplum נַגְהֵגֶל ,  
 נַגְהֵגֶל , cum affixo in singulari  
 נַגְהֵגָלוֹ , cum affixo in plurali  
 נַגְהָגָלָאָו .

### De tsere sub ultima .

17 Tsere sub ultima , si in penultima  
 fuerit . , mutatur in parach , vel in scena ,  
 vel non mutatur ad eum modum prorsus ,  
 quo camets sub ultima : sunt enim omnino  
 similia nomina , quæ habet duplex camets  
 & tsere , ut זְבַח davar , & quæ habent ca-  
 met & tsere , ut בְּנֵי sciacen , vicinus .  
 At vero si ante non sit . , ipsum in regi-  
 mine singulari manet immotum , alias au-  
 tem semper in permutatur , quacumque  
 accidat .

accidat mutationis causa. Exemplum פורם corem, vñitor, in regimine כורם co-rem, cum affixo כורמו cormo, in plurali כורמים cormim, & sic de alijs.

18 Sunt autem duæ exceptiones obseruanda: Prima, si accidat propter mutationem hujus- in ., ut duo scenam in medio dictionis videantur legenda, tunc ex hoc descendens vertetur in segol, כורמכם coremcem, כורמכן coremcen dicemus, pro כורמכם coremechem, & cornechen. Secunda, in ijs nominibus, quæ deriuantur à radice duplicante secundam, sub ultima non mutatur in ., sed in ., ut מגן maghen, clypeus, in regimine מגן maghen, cum affixo מגן maghino, in plurali מגנים maghinnim.

### De segol sub penultima.

Segol sub penultima, quando sequitur alterum segol, in regimine singulari nihil mutat: alias autem, quæcumque accidat mutationis causa, vertitur in scena, & ne duo scenam initio concurrant, primum ver-

F s citur

titur in chiric, aut in parach, ut בְּנֵר beghed, vestis, in regimine בְּנֵר beghed, cum affixo בְּגַדּוֹ bigdo, in plurali בְּנֵרִים begadim: item מלך Melec, Rex, in regimine מלך Melec, cum affixo מלכו Malco, in plurali מלכים Melacim.

*De segol sub ultima.*

20 Segol sub ultima, exira regimen singulare, ubi manet, fere mutatur in sceua, præterquam quod in plurali, tam status absoluti, quam cum affixis alijs, à כֶם chem, בְּנֵן chen, hem, הָנֵן hen, quibus in locis mutatur in camets. Exemplum, ut מלך melec, cum affixo מלכו malco, malci, &c. In plurali מלכִים melacim, cum affixis מלכָה melachau, מלכִיכָם milchechem. Excipiantur dualia, que ubique nomine ultimum in, ut אָזְנָן oznanim, אָזְנָאָן oznau.

21. Est autem hoc loco observandum, si aliquis nominis tertia littera sit n aut y, tunc loco ultimi substituatur: quod si media littera sit n, aut y, tunc pro veroque duplex

par

parach constituerit : quæ puncta quum  
tocum oblineant, eodem modo mutabun-  
tur, quo ipsum mutari solet. Exempla  
sunt פֶסָח Pesach, Pascha, non פֶסָח Pe-  
sech. זְרַנְגַה zerangh, semen, non זְרַנְגַה ze-  
rengh. נְחַל nachal, torrés, non ne-  
chel. בָּנְגַה banghal, dominus, non בָּנְגַה  
benghel. Fallit tamen in duobus : dici-  
mus enim רֵחֶם rechem, matrix, & לְחֵם  
lechem, panis.

### *De Cholem sub penultima.*

22. *Cholem sub penultima non mutatur*  
*vnquam, nisi post se habeat segol, aut pa-*  
*tach, ut חֹדֶש chodesc, mensis, תְּאַרְטָח to-*  
*ar, forma : aut certè chiric sequente jod*  
*in quiescentibus lamed he, ut חֹלִי choli,*  
*infirmitas : tunc autem mutatur semper*  
*in , quæcumque accidat causa mutatio-*  
*nis, excepto regimine singulari, ubi nulla*  
*fit mutatio. Exemplum טֹהַן chodesc, in*  
*regimine טֹהַן chodesc, cum affixo טֹהַן*  
*chodescio, in plurali טֹהַנִים chodascim,*  
*in regimine טֹהַשִׁי chodscie, cum affixo,*

טֹהַשִׁי.

חדרשו chodasciau.

23 Est autem obseruandum, si media litera sit gutturalis, tunc sub prima ponitur camets, sub secunda, ut אָהָל ohel, tabernaculum, cum affixo אֲהַלּוֹ aholo: præterquam in plurali absolute, & affixis vi cognatis, id est alijs, præter הַ hen, הַ hem, כְּn chen, כְּm chem: tunc enim prima litera est cam cholem, vel cum categph camets, secunda cum camets.

### De Cholem sub ultima.

24 Cholem sub ultima semper manet immobile, ut גָּדוֹל gadol, magnus, in regimine גָּדוֹל ghedol, cum affixo גָּדוֹלוֹ ghedolo, in plurali גָּדוֹלִים ghe-dolim: & ceteris ad eundem modum.

55

PARS



# PARS TER- TIA, QVÆ EST DE VERBO.

## CAPVT I.

### *De Verbo in genere.*



Erbo in vniuersum acci-  
dunt sex: modus, tempus,  
persona, genus, numerus,  
conjugatio.

Verbo quæ  
accidunt.

### *De modis, & temporibus verborum.*

2 Modos Hebræi habent tres, im-  
peratiuum, infinitiuum, & indicati-  
uuim: per quos Hebræi eadem effe-  
runt, quæ Latini per quinque: tem-  
pora tria, præteritum, præsens, & fu-  
turum. Quæ omnia hanc habeat  
ordinem.

Modi ver-  
borum tres.

Tempora  
tria.

Primo loco statuunt **נִמְמָתָן**,  
id est præteritum, cum quod ordine  
naturæ præcedat reliqua tempora;

tum

tum quòd eo contineatur thema, siue radix ipsa, vnde reliqua fere tempora formantur. Porro hoc unum præteritum pro loci exigentia explicandum est ita, ut modo perfectum, modo imperfectum, modo plusquam perfectum tempus designet: & idem non modo ad indicatum, sed, additis præsertim certis particulis, ad optatum, & ad coniunctum referatur: coniunctum tamen per gerundia saepius efferunt.

**Benoni.**

Secundo loco בְּנוֹנִי Benoni, id est intermedium, quod nos vocamus participium actuum, siue præsens, præsentis temporis, ut לָמַד lomed, discens. Quinetiam hoc Hebræi verbū ipsum præsentis temporis, quo carent, & interdum etiam imperfecti, circumloquuntur: tum vero solent cum pronomine jungere, ut אֶנְיַשְׁךְ enyashch, ego visco. Saepè etiam usurpatur substantiæ pro nominis verbalis,

bali, sine vlla temporis notatione, vt  
**sciomer**, custos, **sciophet**, iudex.  
 Semper tamen participium, vt in a-  
 liis linguis, ita in hac, more nominū  
 flectitur, caretq; idcirco personis.  
 Vocatur autem Intermedium, quia Intermediū.  
 utimur eo ad significādum prælens  
 tempus, quod est medium inter præ-  
 teritum, & futurum. Et tunc solent  
 præponere pronomēn, vt **אָנֹה אַנְיָה**  
 ni poked, ego visito.

Tertio loco ponunt participium Participium  
passiuum.  
 passiuum, quod ipsi vocant **לִבְנָה pa-**  
**nghul**, quæ vox desumpta est ab anti-  
 quo paradigmate, vt si nos partici-  
 piūm passiuū vocaremus, Amatus.  
 Indicat autem rem quæ fiat, vt **לִבְנָה**  
**naguph**, vapulans. Latini, quia partici-  
 pio passiuo præsentis temporis ca-  
 rent, sæpè vna voce hoc reddere ne-  
 queunt: interdum tamē videtur pa-  
 ul habere vim participij præterici, vt  
**לִבְנָה sciamur**, custodiām, seu qui custodi-  
tur.

247.

Quarto loco ponūt Infinitium, quem מָקוֹר makor appellant, id est fontē, quod videlicet modus significandi ab eo fluat, & in diuersa descrip̄inēt tempora. Ex infinitiuo, qui nullius est certi generis, numeri, vel personæ, Gerundū formant, auxilio harum quatuor literarū בְּכָלָם, ut infrā demonstrabimus.

Imperatiuus

Quinto loco ponunt Imperatiuum, quem dicūt ἡγεμονία, qui solum secundam personam vtriusque generis, in vtroque numero comprehendit.

Futurum.

Postfermò addūt Futurūp, quod nominant עתידות עתיד, id est paratum, quod significat rem futuram jam esse paratam, ut fiat.

Potest hoc etiam tempus modò per indicatiuum, modo per optatiuum, modo per subjunctiuum, pro loci exigentia, vertendum erit. Est autem

Infinitiuus  
cur vocetur  
fons.

Bibl. hebr.

Gerūdium.

Imperatiuus

Bibl. hebr.

autem hujus temporis usus & varius & frequentissimus: sèpè enim sumitur pro præterito perfecto, ac potissimum apud Prophetas: interdum pro imperfecto, ut Num. 10, פַיְלָע nghal pi Iehova jachanu, juxta præceptū Domini castrametabantur: interdum etiam pro præsenti, vel pro potentiali, quod Græci, & Latini appellant: quando videlicet continua-  
tio quædam actionis indicatur, ut Eccl. i. *Quid habet homo amplius in omni labore suo, שִׁמְלָעֵשׂ sciejanghamol, quo la-  
borat sub Sole, vel συντηκώσ laborare so-  
let.* Denique etiam non raro usurpatur pro imperatiuo, præsertim in ter-  
tia persona utriusque numeri, & pri-  
ma pluralis, quibus personis impe-  
ratiuuus caret apud Hebræos, ut Gen.  
1. אֱלֹהִים jehi or.

### *De personis.*

3 Personæ sunt tres, prima, secun-  
da, tertia. Incipiunt autem Hebræi à  
G      tertia,

*Cur* *tertia* *tertia*, & ab ea per secundam veniunt  
*incipiant* *He*  
*brzi.* ad primam: propterea quod semper  
 verbum in tertia persona simplicius  
 est, & inde per additionem quarun-  
 dam literarum, quae ferè ex ultimis  
 pronominum syllabis desumuntur,  
 formantur cæteræ voces.

Porrò prima persona utriusque  
 numeri semper est communis gene-  
 ris, ut etiam præteriti tertia pluralis.  
 Reliquis personis propria genera at-  
 tribuuntur.

### *De Genere.*

*Genus inver-  
 bis triplex.* 4 Genus triplex est in verbis, ut in  
 nominibus, masculinum, fœmininū,  
 commune: & sepissimè ex verbo co-  
 gnoscitur cuius generis sit nomen  
 quod cum eo conjungitur. Ac pro-  
 pterea hoc genus à nonnullis dici-  
 tur nominale, ut ab eo differat, quod  
 est magis verborum proprium, &  
 verbale appellari solet: quod ferè est  
 quadruplex, Actuum, Passuum,

Neut

## Neutrum, Commune.

*De Numero.*

5 Numeri in verbis non sunt nisi duo, singularis, & pluralis: duali numero verba carent, cujus loco Pluralis usurpatur.

Numeri  
duo.

*De Conjugatione.*

6 Conjugatio propriè non est nisi una: omnia enim verba eodem modo inflectuntur: quia tamen hæc una conjugatio (quod ad significacionem spectat & primas voces) octo modis variatur, eosq; modos conjugationes alij vocat, loquemur & nos cum multis: & octo esse conjugationes admitemus, nimirū Kal, Niphil, Piel, Pual, Poel, Hiphil, Homphal, Hitpael: quæ omnes ita appellantur ab antiquo paradigmate פְנַגְהָל, fecit, ut si Latini primam conjugationem appellarent Amo, secundam Amor, &c.

Conjugatio  
vna propriè.

Conjugatio  
nes octo.

Cæterum ex hoc Paradigmate id

G 2 sol

solum usus loquendi retinuit, ut prima litera cujuscunque radicis dicatur *Pe*, secunda *y Nghain*, tertia *Lamed*, eodem scilicet ordine, quo haec tres literae in hoc verbo collocatae sunt. Quare diligenter erunt notandae, quod ubique hujusmodi appellationes magnos sint usui.

## C A P. II.

*De Verbo perfecto.*

**D**iximus de verbo in genere; nunc de utraque verborum forma dicendum est. Sunt enim verborum Hebraicorum alia *perfecta*, alia *imperfecta*. *Perfecta* dicuntur, quae solum tres literas habent in themate, quae radicales dicuntur, & ex iis nulla excidit inter conjugandum. *Imperfecta* dicuntur, quae vel constant pluribus quam tribus literis radicalibus, aut ex tribus inter conjugandum aliquam amittunt.

2 Et

2 Et quamquam sunt omnes conjugationes, tum perfectis, tum imperfectis communes: earum tamen naturam, discrimina, usum, regulas, in perfectis potissimum declarabimus: non modò quia de iis priùs agendum videtur, ut ordo ipse postulat: verum etiam quia illis cognitis, imperfecta facilius cognoscuntur.

3 Prima igitur conjugatio **לְהַפְנִימָה** <sup>Conjugatio  
prima.</sup>, vel usitatiùs **לְקַלְתָּ**, id est leuis, seu expedita vocatur, quod nullam, initio præteriti, literam, præter tres radicales adsciscat: neq; daghes forti oneretur in secunda radicali.

4 Continet autem verba partim absoluta, ut **עֲמַד nghamad**, stetit, partim træsiliua, ut **שָׁמַר sciamar**, custodivit.

*Paradigma verbi perfecti in prima  
conjugatione Kal.*

*Didicis m.g.* **לְמַרְתָּה** *Didicisti m.g.* **לְמַרְתָּה** *Indicativus.*

*Didici c.g.* **לְמַרְתָּה** *Didicisti m.g.* **לְמַרְתָּה** *Præteritum.*

**עָכֶר** *G 3 Didic*

<i>Discere</i> f. g.	<i>Qui docentur.</i>	<i>Didicerunt</i> c. g.
לְסֹרֶךְנָה	לִמּוֹרִים	לִמְרוֹן
<i>Futurum.</i>	<i>Quae docetur.</i>	<i>Didicistis</i> m. g.
עַתִּיד	לִמּוֹרָה	לִמְרָתָם
<i>Discam</i> c. g.	<i>Quae docentur.</i>	<i>Didicimus</i> c. g.
אַלְמָדָה	לִמּוֹדוֹתָן	לִמְדָנוֹן
<i>Discet</i> m. g.	Infinitius.	<i>Didicit</i> f. g.
יְלִסּוֹד	סָקוֹר	לִמְרָה
<i>Disces</i> m. g.	<i>Discere</i>	<i>Didicisti</i> f. g.
תַּלְמָדוֹד	לִמּוֹר vel לִסּוֹר	לִמְרָתָה
<i>Discemus</i> c. g.	in discendo	<i>Didicistis</i> f. g.
נְלִמּוֹד	בְּלִמּוֹד	לִמְרָתָן:
<i>Discent</i> m. g.	quā discere, &c.	Particip. actiu.
וְלִסּוֹרָה	כְּלִסּאָד	כְּנִזּוּנִי
<i>Discens</i> m. g.	ad discendum	<i>Discens</i> m. g.
תַּלְמָרוֹ	לִלְסּוֹד	לוֹפֵר
<i>Discet</i> f. g.	à discendo	<i>Discentes</i> m. g.
תַּלְמָדוֹד	מְלִסּוֹדָן	לוֹמְרוֹם
<i>Disces</i> f. g.	Imperatiuus.	<i>Discens</i> f. g.
תַּלְמָדוֹן	לִזְמָרָתָה צָרִי	לוֹמְרוֹתָה
<i>Discens</i> , or di- <i>scens</i> f. g.	<i>Discens</i> m. g.	<i>Discentes</i> f. g.
תַּלְסּוֹרֶנָה	<i>Discite</i> m. g.	לוֹסְפּוֹדָה:
	Particip. Passi.	לִסּוֹרָה
	לִמְרוֹן	פְּעוֹלָה
	<i>Disce</i> f. g.	Quis docetur.
	לִסּוֹרָה	לִסּוֹרָה

## demonitio.

Tum in hoc Paradigmate, tum in con sequentibus non modo litera, qua radicibus aut præponuntur, aut adduntur, siue inseruntur, sed etiam puncta singula diligenter obseruanda. Paradigmata enim instar regularum esse debent. Quare nos ea rancum persequemur, quæ ex paradigma tis cognosci nequeunt, aut à communi norma recedunt.

## R E G U L E.

## De Præterita.

I Tertia persona, quæ est ipsa radix, vel thema, tres habet punctorum formas. Prima est cum .גַּ- , ut מִרְלָ lamad. Quæ forma verborum est communis. Secunda cum .גִּ- , ut זִקְנֵן zaken, senuit. Tertiū eadem prorsus modo dedicatur, quo prima. נִזְקַנְתָּא zakanta, senuisti, נִזְקַנְתִּי zakanti, senui, excepto Benoni, de quo paulò infra. Tertia cum .גֵּ- i, ut בְּכָל jachol, potuit: quæ tamen est rarissima, גֵּר reuinet suum cholem in Præterito, præter-

Tres terminations ter  
tiz personæ  
Præteriti.

G. 4 quam

quam in tercia persona fæminini singularis, יְכַלָּה jacela, potuit, & tercia pluralis, יְכַלּוּ jacelu, potuerunt.

### Exceptiones.

1 Tertia persona singularis fæminini sub ultima radicali y vel n, habet patach pro scena, לְקֹחַ lakachat, accepisti, שִׁמְעַת sciamanghat.

2 Secunda radicalis interdum habet segol in secunda persona plurali שָׁאַלְתֶּם scie-  
eltem, postulastis, à quo etiam sciailti, sicut à לְרֹד jalad, genuit, יְלֹרְתִּי jalidti, & יְרֹשְׁתָם jerisctem, hæredita-  
tem adiustis, à וְרֹשֵׁה jarasc.

### De Benoni.

1 Benoni sèpè habet cholem sine van  
עֲמָר nghomed, stans, לְמֹר lomed, di-  
scens. Interdum etiam secundum punctū  
est chiric gadol, תְּמִימָן toinic, sustentās.

2 In verbis secunda formæ, ubi secun-  
dum Prateriti punctum est tseré, Benoni  
à Praterito non differt, ut ipsi zaken, Ce-  
nuuit, & senescens, seu senex: nam sa  
pè

pè benoni tanquam nomen toar videtur  
vsurpari.

3 Prior vox fæminina status est absolu-  
luti, posterior regiminis, & affixorū. Quòd  
si ultima radicis sit gutturalis, pro dupli-  
cē segol ponitur duplex patach, נַיְמִשׁ scio-  
manghath: quod pro sequentibus etiam  
conjugationibus obseruandum.

De Paul.

Hoc participiū differt à participio con-  
jugationis secundæ, quòd hoc significet rem  
fieri, dum adhuc fit, quæ adhuc perma-  
neat. Interdum pro sciurec inuenitur kib-  
butz, ut לְבָשׁ lavusc, indutus. Intransiti-  
ua hoc tempore carent, ut נֶפֶל naphal, ce-  
cidit, נַמְרֵך nghamad, stetit. Quædam  
nomina huic participio similia videntur.  
שְׂכוֹן sciacun, habitator, צַוִּים ngha-  
tsum, fortis.

Appendix.

¶ 1 Quædam sunt participio verique com-  
mūnia, id est patach necessitatis, נַנְבָּה po-  
thach, aperiens, תַּנְבָּה pathuach, qui

G 5 aper

aperitur, **யോ** sciomeangh, audiens,  
**യും** sciamuagh, qui auditur. *Quia*  
*etiam in Benoni retrocedit interdum pa-*  
*rach ad secundam, loco tñere, **യും** no-*  
*tangh, plantans, pro **യും** noteangh,*  
*qua apud Gracos & Latinos diceretur*  
*syncope.*

2. In participijs est regimen ut in sub-  
stantiis. Ergo propterea etiam puncta  
mutant, **תְּהִלֵּה** ponghale avcn, fa-  
cientes iniquitatem.

Nonnulla veriusque participium de-  
fiderant, קָרְבָּ karav, appropinquauit;  
רָחָקָ rachak, elongauit, &c. alia multa.  
Ergo in his nomen Toar loco veriusque  
participij adhibetur, קָרְבָּ karov, pro-  
pinquis, פַּתְּנָה rachok, longinquis.

### De Infinitivo.

Infinitiu forme tres inueniuntur, תְּלִמוד, לְמַזְדָּה lemod, וְלִמְדָה lemad. Pri-  
me (לְמַזְדָּה lamod) fore usus est, ne jungatur  
alijs modis augendi causa, ut dicetur  
par. 4, cap. 3, de Syntaxi. Cholem in vlti-

ma.

ma hic frequentius habent scena, quam patach, etiam illa quorum tertia est gutturalis: **נִנְהָ** pethoach, aperite, שׁמַּוְתָּ sciendoangh, audite. Neutra ferè amāt patach, שְׁכַב sciechav, dormire.

### De Gerundis.

1 Gerundia formantur e secunda, & ter tia forma Infinitiui, præpositis literis qua tuor hujus vocis בְּכָלָם, que recepto more literæ bichlam, vel Gerundi appellantur.

Literæ quæ  
formant ge-  
rundia.

Porro ex his primæ tres בְּכָל bichla, hoc habent commune cum tribus literis futuri וְיַתֵּן, quod recipiunt chiric paruum pro sceua, sequente sceua, ne duo sceuam initio concurrant: Verò habet chiric se quente daghes, quia non est simplex litera, sed integra præpositio מִן min, quæ abjecta secunda litera, solet ejus loco infi gere daghes.

2 Si prima radicis est gutturalis, quæ requirit sceua compositum autem, tunc literæ בְּכָל bichla, & literæ וְיַתֵּן itten, sub se habebunt punctum affine sequenti, hoc est

- vel

- וְבֵצָר **בְּצָר** banghavor, in translēundo, בְּאֹור **בְּאֹור** beezor, in auxiliando, תַּעֲבֹר **תַּעֲבֹר** tanghavor, transibis. Idem fere seruatur in Imperativo, & Futuro.

3 Quòd si, vt sàpe fit, gutturales simplifici scena contentæ sint, tamen literæ seruiles, formatiua gerundijs, & futuri, suum vel retinebunt, vt **וְיִמְלֹךְ** jachphots, vollet, **וְיִלְלֹחֵזֶר** langhzor, ad auxiliadū. Porrò hæc tertia, & secunda regula Gerundiorum etiam Præterito Niphal cōmunitis est.

### Appendix.

1 Quod autem ad usum, significatiōnemq; literarum בְּכָלָם bichlam attinet in gerundijs: duæ priores בְּכָה bich, tempus aliquando præsens, & frequentius imperfectum perfectumq; respiciunt: duæ posteriores בְּלָם lam, ad futurum fere referuntur. בְּ significat In, Inter, Quum, Quando, Posteaquam. Idem fere בְּ. ל autem significa ad, vt. De, ex, de, à, ne.

2 Ex his gerundijs efficitur usitatisima circumlocutio conjunctiui, vt ex his exemplis

plis

*plis patebit : בְּלִמּוֹד נָעַר bilmod na-*  
*nghar, in discendo puer, id est quum*  
*discit puer, quum disceret, postquam didi-*  
*cit, quum didicerit, vel didicisset, &c. Idem*  
*ferè significat בְּלִמּוֹד נָעַר chilmod na-*  
*nghar. Ita etiam נָעַר lilmod na-*  
*nghar, ad discendum puer, id est ut*  
*discat : מִלְמֹוד נָעַר millemod nanghar,*  
*à discendo puer, id est ne discat, &c.*

3) *Infinitiuus, & Gerundia cum ה paragogico habent plerumque sub prima radicali, ut לְמַשְׁחָה leniosccha, ad vngendum. Interdum idem est punctum sub secunda, לְרַחֲקָה lerachoka, ad elongandum : vel sub prima חֻמֶּצָה chumtsa, fermentare. Que sequuntur tertiam formam (לְמַד lemad) habent chiric sub prima radicali, ut לְרַבְעָה lerivngha, ad accumbendum : vel - propter gutturalim לְאַסְטָחָה leascima, ad delinquendum. Quòd si secunda thematis sit gutturalis, sub ea erit - , sub prima - לְתַאֲבָה - letha-*

thaaya, ad expetendum.

*De Imperatiuo.*

1 Ferè Imperatiuus sequitur terminacionem Infinitiu: interdum tamen in partach definit, quum scilicet verbum est neutrum, aut quum secunda thematis est gutturalis, aut tertia est n, vel y, ut שׁכְבַּ sci-  
cav, jace, נָאֵל gheal, redime, פְתַח pe-  
tach, aperi.

2 Pluralis fœminina abicit interdum ultimum n cum præcedente camets, interdum retinet camets abjecto n, ut שְׁפָעָן sciemanghan, audite, pro שְׁמַעַן sciemanghena, קְרָאָן Kerena, vocate, pro קְרָאָה Kerena.

*Appendix.*

1 Propter n paragogicum prima radice habet plerumque camets caton, ut בְּרָה zocra, memento. Interdum tamen habet camets longum הַמְרָא sciamera, custodi, vel cholem, ut חֹמֶץ zonghamia, detestare: atq; adeò chiric, ergo segol, סְבִרָה michra, vende, עֲרָכָה nghercha, ordina.

dina.

2 Pluralis masculina habet interdum  
sub prima radice camets caion, חַרְבּוּ אָעָן,  
chorbu, defolamini, מִשְׁכּוּ mosccu,  
trahite.

3 Cum accentibus distinguentibus (de  
quibus par. I. c. 6.) pluralis masculina, à  
forma sciemor, factore שְׂמֹדְרָא scie-  
moru, custodite, נְזָרָא ghezoru, diui-  
dite: à forma סְלָחָה, scielach, תְּלָחָה scie-  
lachu: יְמָמָה sciemanghu, audite.

### De Futuro.

1 Formatur ab imperativo additis qua-  
tuor literis, videlicet אַתְּתָן etan, quarum  
אַתְּ est signum primæ personæ communis ge-  
neris, numeri singularis, ut אלְמֹד elmod,  
discam. אַתְּ est signum tertia personæ gene-  
ris masculini veriusque numeri, ut יְלָסֹד ilmod, discet, יְלָסֹרָא ilmedu, discent. אַתְּ  
est signum secundæ personæ, generis ma-  
sculini, veriusque numeri, ut חַלְמֹד til-  
mod, disces, תְּלָסָרָא tilmedu, discetis,  
et omnium personarum generis feminini.

א תלמוד tilmod, discet, ת תלמוד tilme-di, disces, א תלמוד נה tilmodna, discetis, ו discent. *est signum primæ personæ communis generis, numeri pluralis, ut נלמוד nilmod, discemus.*

2 Ultimum punctum non solum est cholem, ut ילמוד ilmod: sed etiam patach, in ijs præsertim, quæ vel neutra sunt, ut ישבכ ifccav, dormiet: vel secundam, tertiam ve gutturalem habent, ut יגאל ighe-al, redimet, פתח iphtach, aperiet. Sunt quæ vtroq; modo efferuntur, ut ישבות iscboth, vel ישבת iscboth, desinet.

### Appendix.

1 Plurale fæmininum interdum abjicit ultimum, ut תילבשן tilbaschna, indu-tis f.

2 In voce יעםךנה ianghamodna, stabant, ponitur sed loco ת, ut in יעמך isc-phutu, judicabunt, עבורו tanghavu-ri, transibis, sciurec pro cholem..

3 Cholem primæ personæ futuri propter paragogicum transit in scena, ut שפְרָה escmi

escmera, custodiam: rariūs in camēs  
caron, ut נְשָׁמָרֶת esckota, quiescam.  
Quod si persona fiat Milel, manet cholem  
אֲשָׁמָרָה escmora, custodiam.

4. Observandum est tertiam personam  
fæminini generis, numeri singularis, &  
secundam masculinam ejusdem numeri,  
semper esse, tum in perfectis, tum in imper-  
fectis verbis, eandem, ut nihil unquam ne-  
que punctis inter se, neque literis differant.

### Conjugatio secunda Niphal.

נִפְחַד niphnghal. Litera Nun prepo-  
sita initio, est character hujus con-  
jugationis. In qua verbum passiuam  
habet significationem, si in prima  
habuerit actiuam, ut מִסְרָה masar, tra-  
didit, נִמְסָר nimsar, traditus est. Alioquin  
hic habebit actiuam, more deponē-  
tium apud Latinos, ut נִשְׁבַּח niscbangh,  
jurauit, נִלְחָם nilcham, pugnauit. Est e-  
nimi generalis regula, ut ea verba,  
quæ in Kal non sunt usitata, cujus-  
cunque conjugationis sint, explicē-

H tur

tur *juxta significationem verborum* in Kal. Interdū etiam Niphal habet reciprocā significationem, vt Hit-pael נִשְׁמַר niscmar, custodiuſit ſe.

*Indicatiuſus.*

## Præteritum.

נִלְפָךְ	נִלְמָדָה	נִלְמָדָה	נִלְסָרֶךְ
נִלְמָדָת	נִלְמָדָת	נִלְמָדָת	נִלְמָדָת
Futurum.	נִלְמָדוֹת	נִלְמָדוֹת	נִלְמָדוֹת
	אֲלֵפֶר	Infinitiuſus.	אֲלֵפֶר
וַיְלַמֵּד	חַלְמָר	נִלְמָדָת	וַיְלַמֵּד
תַּלְמָר	בְּחַלְמָר	נִלְמָדָנוֹ	תַּלְמָר
נִלְמָר	כְּחַלְמָר	נִלְמָדָה	נִלְמָר
וַיְלַמְּדוֹ	לְחַלְמָר	נִלְמָתָה	וַיְלַמְּדוֹ
נִלְמָתוֹן	מְחַלְמָרֹו	תַּלְמָרוֹו	נִלְמָתוֹן
	חַלְמָרָר	Imperatiuſus.	Benoni.
נִלְמָר	הַלְמָר	הַלְמָר	נִלְמָר
נִלְמָרוֹו	הַלְמָרוֹו	הַלְמָרוֹו	נִלְמָרוֹו

*Regulae conjugationis Niphal.**De Præterito.*

1 Litera Nun characteristica ha-  
bet chiric, ſequente ſceua muto.

2 Quod

2 Quòd si prima radicalis fuerit  
gutturalis, Nun habebit segol, vel pa-  
tach pro chiric, eodem modo, quo  
dictum est suprà in secunda; & ter-  
tia regula Gerundiōrum, ut נערך na-  
ngharac, ordinatus est, נעכָר nengħcar,  
urbatus est.

## Appendix.

*i Reperitur tamen etiam prima radicis cum segot, נְהַפְּכוּ nehephcu, versi sunt, נְחֶרְבּוּ necherbu, occisi sunt.*

*2 Tertia masculina interdum definit in cholem, מין נחтом signatum est, נעה נג��, execrabilis fuit.*

*De Benoni.*

i Benoni habet ultimum punctum  
camets, ut differat à præterito, quod  
habet patach.

2 Paul participio passiuo carent  
quatuor conjugationes, Niphal, Pu-  
al, Hophal, & Hitpael.

## Appendix.

## *Fæminina vox posterior ob gutturalem*

H 2 cert

*tertiam recipit duplex parach, רוח נ- ni-  
sclachath, missa est, ut suprà dictum est.*

*De Infinitiuo, Imperatiuo,  
& Futuro.*

1 Hæc tria carent litera figuratiua  
ג, & ideo loco ejus infigitur daghes  
in prima thematis: atque ut id senti-  
ri possit, additur ad Infinitium, &  
Imperatiuum litera ה, quod non fuit  
necessæ in futuro, quum idem præ-  
stare possent literæ אֵתנָה etan.

2 Si prima thematis sit gutturalis,  
aut ר, quæ non recipiunt daghes, mu-  
tatur punctum breue literæ præce-  
dantis in longum, id est chiric vel se-  
gol in tsere, ut pro הַעֲבָר hinghaver, di-  
cimus הַעֲבָר henghaver, & pro עֲבָר  
enghaver אֲעֲבָר engraver.

3 In Infinitiuo cum literis בְּכָלָס bi-  
chlam interdū omittitur illud ה additionum, licet non semper, ut בְּעִטָּה beh-  
ngateph, quum deficeret, Thren. 2. legi-  
mus pro בְּעִטָּה behenghateph. Reperi-  
tur

tur etiam, licet rarissimè, n pro n, nec non ipsum a seruatum in Infinitiuo, & Imperatiuo. Item chiric sub n in Futuro, loco segol.

4 In Infinitiuo, Imperatiuo, & Futuro, ultimum punctum fere est tse-re, sed illud mutatur interdum in segol, quando videlicet accentus re-trahitur ad penultimam, vt הַשְׁמָר hisciamer, custodiri vel custodire : interdū in patach, quando scilicet ultima li-tera est n, vel y, quod fit gratia breui-tatis, vt יִשְׁמַח hisciamangh, audiri, vel audire, pro יִשְׁמַח hisciamaneangh.

5 Infinitiuus, & Imperatiuuus inter-dum perfectus usurpatur, hoc est cū litera a figuratiua, תְּלִיחָה niscloach, mit-zere, & mitti. מִלְחָם nilchom, pugna, & pugnare.

### Conjugatio tertia Piel.

לְיַהְיֵה pinghel. Character hujus con-jugationis est daghes impressum se-cundæ literæ radicali, præcedente

H 3 chir

chiric paruo. לְפָרֹד limmed, diligenter didicit. Ac primūm quidem actiua hīc vehementiorem habēt significacionem, vt שְׁבַר sciavar, fregit in Kal, in Piel שְׁבַר scabber, confregit. סְפִר masar, tradidit, סְפִר misser, diligenter tradidit. Deinde quæ in Kal erant neutra, hīc sunt actiua, וּלְךָ hadac, ambulauit, וּלְךָ hillec, ambulare fecit, deduxit: qua in re cum Hiphil conuenit. Tertiō sunt hīc verba contrariæ significationis, vt שְׁוֹרֵשׁ scioresc in Poel radices egit, שְׁרֵשׁ scioresc, radicitus euellit. Denique reperiuntur hīc verba, quæ in Kal non sunt usitata, vt הַלְלָה hillel, laudauit, אָזֶן izzen, auscultauit: vel quæ utrobius idem significant, vt שְׁגַרְשׁ garasc, & שְׁגַרְשׁ gheresc, ejecit.

*Indicatiuns.**Præteritum.*

לְפָרֹח	לְפָרֹו	diligenter didicit
לְפָרֹת	לְפָרֹתָם	
לְפָרֹתוֹן:	לְפָרֹנוֹ	Ben

לְמִרְנָה: מַלְכָרוֹת Benoni.  
Futurum. Infinitiuus. פֶלְמֵךְ

אלמֵךְ	לְפָרָק	מַלְפָרִים
וְלְמֵךְ	בְּלְמֵךְ	מַלְפָרָה vel
תְּלְמֵךְ	בְּלְמֵךְ	מַלְפָרָת
נְלְמֵךְ	לְלֵמֵךְ	מַלְפָרָות:
וְלְמֵרוֹן	מְלֵמֵךְ	Paul.

תְּלְמֵרוֹן Imperatiu.	מְלֵמֵר
תְּלְמֵר	לְפָרָק
תְּלְמֵרוֹן	לְפָרוֹן
תְּלְמֵרוֹנוֹן	לְפָרָה vel

Regulae conjugationis Piel.

1 Secundum punctum interdum est patach, שֶׁבֶר scibbar, contriuit, præsertim si ultima radicalis sit n aut y. חַלְחָל scillach, dimisit, בְּלֻעַ billangh, perdit.

2 Tsere ob maccaph mutatur in segol, בְּקַשְׁלֵץ bikkesclers, quasiuit illufor. Idem accidit sine maccaph, דְּבָרַ dibber, locutus est, כְּבָרַ chibber, expiant.

Hæ duæ reguleæ etiam in Futuro, Imperatiuo & Infinitiuo locum ha-

H 4 bent,

bent, נְלַחֲגָגֵה jegallach, rader, נְשַׁלְּחָגֵה sciallach,  
dimitte, & dimittere.

*De Participijs, & Infinitivo.*

Participia hujus cōjugationis, atque adeò Hiphil & Hitpael, initio asciscunt ו:& quod punctum habet hæc litera, idem quoque habent literæ יִתְנַחַן etan in his tribus conjugationibus.

a Infinitivi ultimum punctum est etiam cholem סֹר jassor, corrigere.

*Regula generalis hujus conjugationis.*

Quando secūda radicalis est gutturalis, aut ר, que daghes non admittunt, ad illud supplendum puncta brevia sub prima radicali per omnes modos mutantur in longa, scilicet chiric in tsere, patach in camets, kibbutz in cholem, vt בְּרַךְ berech, benedixit, מְבָרַךְ mebarech, benedicens, מְבָרָךְ meborach, benedictus, יְבָרַךְ jebarech, benedicet, בְּרַךְ barech, benedicere, & benedic.

א&ט.

## Adnotatio.

Sæpe rāmen non suppletur punctum daghes, נִחָם nicham, consolatus est, מְפַחֵד mepached, expauescens, סְרַחֶת merachepheth, cubans, יְנַהֵג jenaheg, ducet, מַהֵר maher, festina, לְבָעֵר lebangher, ad succendendum. Idq; præsertim quum secunda est y, n, aut ה, ut in his exemplis apparer.

## Conjugatio quarta Pual.

לְפָנָל punghal. Characteris loco habet in prima radicali kibbutz sequente daghes forti, לְפָר lummad. Est autem passiva superioris actiuæ: rariùs tamen usurpatur, carētq; Imperativo & Gerundiis.

לְפָרוֹתָה	לְפָרָה	Præteritū.
Infinitiuus.	לְפָרָת	לְפָרָ
לְפָרוֹתָה	לְפָרָתוֹן	לְפָרָתָה
Futurum.	Benoni.	לְפָרָתִי
אַלְפָרָ	לְפָרָ	לְפָרָוִן
יְלְפָרָ	לְפָרִים	לְפָרָתָם
תְּלְפָרָ	לְפָרָה	לְפָרָנָ

H 5

גַּלְמָרִן תַּלְמָרִן תַּלְמָרִנָּה יַלְמָדָן

(Observationes.

1 Pro kibbuts interdum reperitur camets sceua, ut שְׁזֶבֶשׂ scioddad, vastans est, & sciurec abjecto daghes, ut זְלָדָה, natus est. Quædam tamen exempla habent זְלָדָה jullad.

2 Quando secunda est gutturalis, aut resc, prima habet cholem, דְּעֵקָה donghach, extinctus est, טְרֵךְ toraph, raptus est. Sic futurum יְבוֹךְ jeborac, benedicetur. n tamen ante se recipit kibbuts, רְחֵץ ruchats, lotus est.

Conjugatio quinta Poel.

לְיִד ponghel. Cujus figuratiua est vau quiescens in cholem post primam thematis, ut שְׁמָרָן sciomer. Dicitur binjan merubbangh, conjugatio quadrata, propter quatuor literas quibus constat: et si vau puncti potius quam literæ munus obit. Significationem habet communē, hoc.

hoc est modò actiuam, modò passiuam, ut apud Latinos dimetior, amplector.

## Præteritum.

לָמַדְו	מָלֹמדות	לָמַר
לָמַדוּ	Paul.	לָמַרת
לָמַרנוּ	מָלֹמר	לָמַרתי

## Futurum.

אָלָמֵר	מָלֹפֶרֶה	לָמַרְתָּם
וַיָּלָמֵר	מָלֹמְרוֹתָה:	לָמַרְנוּ
Infinitiuus.	תַּלְמֵר	לָמַרְה

נַלְמֵר	לָמֵר	לָמַרְתָּה
וַיַּלְמֵר	בַּלְמֵר	לָמַרְתָּןָה:
תַּלְמֵר	בַּלְמֵר	Benoni.

תַּלְמֵר	לָלְמֵר	מָלַמֵּד
תַּלְמֵרִוּ	מָלְמֵרוּ	מָלַמְרוּים
Imperatiu.	תַּלְמֵרָה	מָלַמְרָה

לָמַר vel  
מָלַמְרָת

## Observationes.

1. Hæc conjugatio non differt, quod ad inflexionem, à Piel, nisi in prima radicali, quæ semper habet vau quiescens in choleim.

2. Int

2 Interdum terminantur verba hujus conjugationis in patach, vel camets, quum potissimum sumuntur in passiva significatione.

### Adnotatio.

• Verba perfecta raro admodum in hac conjugatione usurpantur, sed per eam potius inflectuntur, quorum secunda vau, vel jod quiescit, ut בְּ bin, intelligere, בָּן cun, parare. Item non unquam defectiva nghajin, ut זֹלֶל golel, voluere. De quibus suo loco.

### Conjugatio sexta Hiphil.

Pro charactere habet in initio, & jod ante ultimam, ut חִלְמִיד hilmid. Significat propriè alicujus actionis esse auctorem, suasorem, impulsorem, ut שָׁכַב sciachav, jacuit, in Kal, in Hiphil הִשְׁכִּיחַ hischchiv, fecit jacere, hoc est prostravit, aut aliquid hujusmodi. Ergo quæ in Kal sunt Neutra, hîc sunt Actiua: & quæ ibi simplicem actionem significabant, hîc duplicē indic

indicant: ut γένεσθαι sciamangh, audire, hiscniangh, fecit audire, auditum restituunt. Quædam tamen hîc simplicem tantum actionem habent: verum ea erunt in Kal ferè inusitata, ut hisclic, projecit.

**הַלְמִידָה Præteritum.**

הַלְמִידָה Paul. fecit di-  
scere.

הַלְמִידָה הַלְמֹדָת

**Futurum.** הַלְמֹדָת

אַלְמִידָה הַלְמִידָה

וַיְלִמֵּידָה הַלְמֹדָת

**Infinitius.** תַּלְמִידָה

נַלְמִידָה הַלְמִידָה

וַיְלִמְדוּ הַלְמֹרֶת

תַּלְמִידָוּ הַלְמֹרֶת

תַּלְמִידָה בְּהַלְמִידָה

תַּלְמִידָה בְּהַלְמִידָה

תַּלְמִידָה לְהַלְמִידָה

תַּלְמִידָה מְהַלְמִידָה

**Imperativus.** תַּלְמֹדָת

הַלְמֹדָת

*Observationes Conjugationis*

*Hiphil.*

De

*De Præterito.*

1 Si prima sit gutturalis, quæ plerumque habet sceua compositum, figuratiua **ה** habebit segol, ut **חַמְדִי** *henghemid*, *constituit*: vel patach, si vau copulatiua præfigatur, **וְהַעֲבָרָתָה** *vehabnghavadta*, & seruire fecisti: interdum tñere, **הַעֲבָרָתָה** *henghauarta*, transire fecisti. Segol etiam, sed rarissime. **הַכְלָמָנוּ**, erubescere fecimus.

*De Participijs.*

1 In utroque participio abjicitur litera **ה**, & punctum ejus trahitur ad literam **ט**, euphoniaz gratia: dicitur enim **מַהְלָמִיד**, pro **מַהְלָמִיד**, *medhalmid*. quod idem seruatur in futuro sub literis **אֵיתֶן** *etan*, ut **אַלְמִיד**, pro **אַלְמִיד** *ahalmid*. Aliquando tamen præter regulam in futuro reperitur **ה** he simul cum literis **אֵיתֶן** *etan*, ut **יְשִׁיבָה** *jehosciangh*, saluabit, pro **יְשִׁיבָה** *josciangh*.

2 Benoni sub **ט** detinet patach etiam

tiam ante gutturales, ut מְעַמֵּיד *mām̄id*, *maghamid*, *constituens*. In plurali reperi-  
tur nonnunquam sceua projod, ut  
מְחַלְמִים *machlemim*, *somniantes*.

3 Paul sub מ habet interdum ca-  
mets sceua, ut מְשֻׁר *moszkar*, *duplicatus*  
*est*, & chiric, מְשֻׁחָת *miscchat*, *corruptus*.

4 Prima radicis, si fuerit gutturalis,  
requirit camets sceua, & camets sub  
מ, ut מְעַמֵּד *mām̄ad*, *statutus*. Quod  
idem in toto Hophal quoq; serua-  
tur, ut sint puncta similia.

### *De Infinitivo, Imperativo, &*

### *Futuro.*

1 Horū triū vltima syllaba recipit  
scpē tsere pro chiric, ut הַשְׁלֹך *haslech*,  
*projice*: etiam jōd quiescente inter-  
dum adscripto, ut יְמִסֵּר *jamser*, *trade-*  
*re faciet*. Verūm tsere ob maccaph  
transit in segol, ut נְנִשְׁלֹך *haslech*,  
*projice quæso*.

2 Eadem vltima reperitur etiam  
cum patach, ut נְנִחְתָּ *hanchath*; *descen-*  
*dere*

dere fac, præsertim propter gutturales  $\text{n}$ ,  $\text{y}$ , &  $\text{r}$ , ut יְבָטַח javtach, faciet fide-re, וְשָׁמַח hascmangh, fac audire, זְפַרְצָר haphtsar, fac transgredi.

3 In futuro plurali secunda radicalis inuenitur cum sceua, ut יְרַכּוּ jadrechu, tendente, pro יְרַכּוּ jadrichu.

4 Gerundij litera  $\text{l}$  formatiua, interdum abjicit  $\text{ה}$ , ejusq; punctum ponit sub litera formatiua, ut לְשִׁבַּת lascbith, ad cessare faciēdum, pro להשִׁבּוֹת lehascbith.

### Appendix.

1 Iod ultima sèpè desideratur, manenie solum chiric paruo sub secunda radicali, ut וְסַלְכֵי lascmiangh, ad faciēdum audi-re, וְשִׁפְרָם hascmidam, disperdere eos.

2 Infinitius sub  $\text{n}$  interdum habet chiric, ita ut voce à præcerito non differat, ut הַשְׁמִיד hiscmid, disperdere : interdum segol propter primā gutturalem, ut הַחֲזִיקָה hecheziki, apprehendere me.

3 Aleph.

3. Aleph reperiorum pro ה, וְאַשְׁכִים אַשְׁכִים alc-  
cim, manc surgere, וְאַבְרָקָעַ avec, ge-  
nusflexe. Hoc enim per Imperativum  
plerique explicant.

*Conjugatio septima Hophal.*

הַפְעֵל *hophnghal*. Characteristicam  
habet literam ה cum camets cateph.  
Continet Passiva respondentia Acti-  
uis in Hiphil, ut הַלְמָד holmad, factus  
est discere, hoc est alterius auctoritate  
didicit, &c. Caret non modo Paul  
Participio, sed etiam Imperativo, &  
Gerundiu.

zundis, & I m. Benoni. Præteritum.

peractum est. תְלִמְךָ הַלְמָךְ  
hunc conjugatio. תְלִמְרָתָם גַּלְמָרָתָם

Futurum. תְלִמְרָתָה תְלִמְרָתָה vel אלמָרָתָה גַּלְמָרָתָה

אלמָרָתָה תְלִמְרָתָה אלמָרָתָה גַּלְמָרָתָה

הַלְמָדָנוּ תְלִמְדָ�וָה תְלִמְךָ תְלִמְךָ

הַלְמָרָתָנוּ תְלִמְרָתָנוּ תְלִמְרָתָנוּ גַּלְמָרָתָנוּ

הַלְמָרָתָנוּ תְלִמְרָתָנוּ תְלִמְרָתָנוּ גַּלְמָרָתָנוּ

הַלְמָרָתָנוּ תְלִמְרָתָנוּ תְלִמְרָתָנוּ גַּלְמָרָתָנוּ

הַלְמָרָתָנוּ תְלִמְרָתָנוּ תְלִמְרָתָנוּ גַּלְמָרָתָנוּ

I תְלִמְךָ

תלמוד תלמודנה : תלמודה

*Observationes conjugationis Hophal.*

1 Sub He, & literis futuri interdū loco chatephicamets inuenitur kibbutz, vt **השלכה** *husclecha*, projecta est, vel i, vt **הוחל** *huchal*, cœptum est.

2 Si prima thematis fuerit gutturalis, sub illa erit camets sceua, & sub ה camets in tota conjugatione, vt **ה עבר** *hanghovar*, trajectus est.

### Appendix.

*Conjugationes merè passiva, ut Pual, & Hophal, magna ex parte similares, & olim Præteritum, & Futurum habebant. Porro in his nomen agens non esse primitur: ideo carent Imperativo. Niphal tamen quum est reciprocum, habet Imperativum, ut **וְלֹמַד** hisciamer, custodi te, caue. alias fere illo careat.*

### Conjugatio octava Hiphæl.

**הִתְפָּנֵגֶל** hiphanghel. Formatur ab Imperativo Piel, cui characteris loco nisi syllaba præfigitur, vt **לִפְנֵי** *lamm*

lammed, fit הַתְלִמֵּד hithlammed. Est autem actiua, & passiua simul. Significat actionem ejusdeni in seipsum, ac propterea nulla est passiua, quæ illi respondeat. Interdum tamen est significationis Kal, ut הַתְלִקֵּחַ hithhallex, ambulauit. Quædam etiam hic simulationem declarant, ut הַתְעַשֵּׂר hithnabscier, simulauit se diuite, הַמְלַאֲךָ hithchal, simulauit se agratum: quod Icali dicent, *Fece dell' ammalato, Si fecerico.*

## Præteritum.

הַתְלִמֵּז מִתְלִמְזָר Imperatiu.

הַתְלִמְזָה מִתְלִמְזָה

vel

הַתְלִמְזָה מִתְלִמְזָה

Infinitiuus.

הַתְלִמְנוֹג Futurum.

הַתְלִמְנוֹג

תמלטו בזאת מחולמתו אל קומלמאן : ו-  
בתרומותיו של יוסט, עוזר  
ו- *Observationes Conjugationis*, p. 110.

## Hithpael.

bichtaher. In aliis rarius id contingit.

**Appendix.**

1 Syllaba **n** semper preponitur Imperatiuo Piel , exceptis verbis, quæ primam radicalem habent unam ex his quatuor, **ש, ו, ז, י** : quæ enim inchoantur à **ו**, vel **ש**, non ponunt **n** illius syllabæ characteristicae ante primam radicalem , sed post , ut **הַשְׁכָחָמֶר** hischammer , custodiuit se, **הַתְּשִׁפֵּר** hithsciammer, à **שְׁמָר** sciamar , **הַסְּבָל** histhabbel , onerauit se, **הַסְּבָל** hithsabbel, à **סְבִּל** saval . Quæ à **ש**, non modo postponunt **n**, sed etiam mutant in **ט**, ut **קְשֹׁר** hitstaddek , justificauit se, **קְשֹׁר** hitstaddek , à **קְשֹׁר** tsadak . Quæ à **ז**, postpositum illud **n** vertunt in **ג**, ut **וְרַפֵּן** hizdammen , constituit se , non **וְרַפֵּן** hizthammen , à **וְרַפֵּן** zaman . Fit autem hujusmodi in his omnibus immutatio ad cacophoniam evitandam .

2 Non tuncquam loco **n** primæ hujus conjugacionis litera reperiatur **n** , ut **אֲחַנְבָּר** etchch

*ethchabber, pro nəm hithchabber.*

3 Ea verba, quæ habent Poel, (de quibus supra,) mutant etiam Hitpael in Hitpoel, quod eodem modo flectitur, quo Poel,

### *Exemplum omnium conjugatio*

præpositis literis duabus characteristicis  
הַת. Atque hæc de verbis perfectis dicta  
sunt.

*temporum ac modorum Verbi.*

פעל	פעל	נפעל	קל	
פָּרֹךְ diligēter visitatus est.	פָּרֹךְ diligenter visitatus.	נפָּרֹךְ visitatus est.	פָּרֹךְ visitauit.	עֲבָרֶךְ Præteritū.
פָּרֹךְ diligēter visitatus.	סְפָּרֹךְ diligenter visitans.	נפָּרֹךְ visitans.	פָּרֹךְ visitans.	בִּונֹנוּ participiū presēs seu actiuum.
caret.	מְפָּרֹךְ diligenter visitatus.	מְפָּרֹךְ carea.	פָּרֹךְ visitans.	פָּרֹוֹל participiū præteritū seu passiu.
פָּרֹךְ diligēter visitari.	פָּרֹךְ diligenter visitare.	נפָּרֹךְ visitari.	פָּרֹךְ visitare.	סְכוּר infinitiū.
caret.	פָּרֹךְ diligēter visitare.	הַפָּרֹךְ visitare.	פָּרֹךְ visitare.	צְווּי imperati uus.
אֲפָּרֹךְ diligēter visitabor.	אֲפָּרֹךְ diligenter visitabo.	אֲפָּרֹךְ visitabor.	אֲפָּרֹךְ visitabo.	עַתִּיד futurum.

## CAP. III.

## De Verbis defectiuis.

Verba defe-  
ctiua.

**V**erba imperfecta ad quatuor classes reuocari possunt: quædam enim sunt defectiua, quæ videlicet inter conjugandum aliquam literam perdunt, & ejus loco substituunt dages: Quiescentia quædam sunt quiescentia, ea nimurum, quæ literam aliquam inter conjugandum amittunt, & ejus absentiam longa motio-  
ne compensant.

Composita.

2 Alia dicuntur composita, quod ex de-  
fectiuis, & quiescentibus, vel ex vario ge-  
nere quiescentium constent.

Verba 4 vel  
5 literarum.

3 Alia denique quatuor, vel quinque literarum verba nominantur, quibus anomalia quædam addi possunt. Atque ut à defectiuis incipiamus:

Defectiuiori-  
triæ genera.

4 Verba defectiua tribus generibus con-  
tinentur: Primum enim defectiua sunt,  
quorum prima radicalis est **z**, ut **das** na-  
gasc, appropinquauit, & quorum pri-  
ma radicalis est **s**, sequente **z**, quæ fermè  
sunt

sunt sex, יָצַא jatsav, stetit, יָצַג jatsag, posuit, יָצַג jatsangh, stravit, יָצַק jatsak, fudit, יָצַר jatsar, formauit, יָצַת jatsath, combussit. *Excipitur* יָצַא jatsa, exiuit, quod est ex quiescentibus compositis. Postremo quæ tertiam thematis habent similem secundæ, ut גָּלֵל galal, volvit.

5 Porrò hæc omnia tria genera et si defectiva dicuntur, non tamen propterea ubique deficiunt. Omnia enim in certis quibusdam conjugationibus, aut modis, aut temporibus leges Perfectorum sequuntur. Multa vero per omnes fermè conjugationes perfecta sunt, neque ullum usquam defectum patiuntur, ea præsertim quæ inchoantur à ג, & secundam radicis quiescentem, aut gutturalem habent, ut כֹּב nuv, crescere, נִנְחַ nuach, quiescere, quæ daghes non admittunt, quo absentia literæ demonstratur. Sed hæc usu factius cognoscuntur.

6 Nunc singulorum generum exempla subjiciemus: atque, ut consultatur breuitati,

ea fere referentur in tabulis, que discrepant à perfectis. In extremum capitulo librum paradigmata eadem integrae concipientur, ne quis force illa desideret.

*Conjugationes defectuorum Pe.*

*Nun, et Pe Iod.*

Niphal. Imperatiu. Verbū Kal.

Præteritum. <sup>accede.</sup> נִשְׁתָּוּ וְנִשְׁתָּוּ appropinquauit.

נִשְׁתָּוּ בְּנִשְׁתָּוּ <sup>א. c.</sup> נִשְׁתָּוּ <sup>ב. c.</sup> נִשְׁתָּוּ <sup>ג. c.</sup>

נִשְׁתָּוּ בְּנִשְׁתָּוּ <sup>ב. c.</sup> נִשְׁתָּוּ <sup>ג. c.</sup> Benoni.

נִשְׁתָּוּ בְּנִשְׁתָּוּ <sup>א. c.</sup> נִשְׁתָּוּ <sup>ב. c.</sup> נִשְׁתָּוּ <sup>ג. c.</sup> appropinquans.

Benoni. Futurem. <sup>accedam.</sup> <sup>א. c.</sup> <sup>ב. c.</sup> <sup>ג. c.</sup> Paul.

נִשְׁתָּוּ אֲנִשְׁתָּוּ <sup>א. c.</sup> <sup>ב. c.</sup> <sup>ג. c.</sup> Paul.

נִשְׁתָּוּ אֲנִשְׁתָּוּ <sup>א. c.</sup> <sup>ב. c.</sup> <sup>ג. c.</sup>

Hiphil. Infinitius. <sup>appropinquare.</sup> נִשְׁתָּוּ <sup>א. c.</sup> <sup>ב. c.</sup> <sup>ג. c.</sup>

Præteritum. Infinitius. <sup>appropinquare.</sup> נִשְׁתָּוּ <sup>א. c.</sup> <sup>ב. c.</sup> <sup>ג. c.</sup>

נִשְׁתָּוּ <sup>א. c.</sup> <sup>ב. c.</sup> <sup>ג. c.</sup>

Benoni. <sup>appropinquare.</sup> נִשְׁתָּוּ <sup>א. c.</sup> <sup>ב. c.</sup> <sup>ג. c.</sup>

Benoni. <sup>appropinquare.</sup> נִשְׁתָּוּ <sup>א. c.</sup> <sup>ב. c.</sup> <sup>ג. c.</sup>

Benoni. <sup>appropinquare.</sup> נִשְׁתָּוּ <sup>א. c.</sup> <sup>ב. c.</sup> <sup>ג. c.</sup>

Benoni. <sup>appropinquare.</sup> נִשְׁתָּוּ <sup>א. c.</sup> <sup>ב. c.</sup> <sup>ג. c.</sup>

Benoni. <sup>appropinquare.</sup> נִשְׁתָּוּ <sup>א. c.</sup> <sup>ב. c.</sup> <sup>ג. c.</sup>

Benoni. <sup>appropinquare.</sup> נִשְׁתָּוּ <sup>א. c.</sup> <sup>ב. c.</sup> <sup>ג. c.</sup>

Benoni. <sup>appropinquare.</sup> נִשְׁתָּוּ <sup>א. c.</sup> <sup>ב. c.</sup> <sup>ג. c.</sup>

Benoni. <sup>appropinquare.</sup> נִשְׁתָּוּ <sup>א. c.</sup> <sup>ב. c.</sup> <sup>ג. c.</sup>

Benoni. <sup>appropinquare.</sup> נִשְׁתָּוּ <sup>א. c.</sup> <sup>ב. c.</sup> <sup>ג. c.</sup>

Benoni. <sup>appropinquare.</sup> נִשְׁתָּוּ <sup>א. c.</sup> <sup>ב. c.</sup> <sup>ג. c.</sup>

וְיַדְעָתָה Infinitus. וְיַדְעָתָה Infinitius. וְיַדְעָתָה Hophak. וְיַדְעָתָה Futurum. Præterium. וְיַדְעָתָה Imperatur. וְיַדְעָתָה Benoni. וְיַדְעָתָה Futurum.

וְיַדְעָתָה Regule. וְיַדְעָתָה Kal. וְיַדְעָתָה Lakach, cepit. Præterium, Benoni, et Paul de male perfecta sunt, nisi quod pro <sup>מִ</sup> Lakachi semel inuenitur <sup>לְ</sup> kach, et cum affixa <sup>מִ</sup> Kacham, cepit eos.

וְיַדְעָתָה Infinitius. וְיַדְעָתָה capere, vel <sup>לְקַחַת</sup> Futurum. וְיַדְעָתָה capere, Imperatur. וְיַדְעָתָה capere, vel <sup>לְקַחַת</sup> PR. And <sup>מִ</sup> capere, vel <sup>לְקַחַת</sup> PR. In reliquis perfectorum more flexitur.

In

*Inuenitur tamen npi jukkach, capietur, ex futuro Hophal pro npi iolkach.*

1 Eadem ratione inflectūtur verba, quæ inchoantur per nun, & quæ per iod, sequentes, ut יָצַא jatsav, stare, excepto verbo נִזְבַּח nizvah, exire, quod non ex defectiis, sed ex quiescentibus est.

1 Ad hanc eandem formam pertinent quatuor alia verba, נְלָקַח lakach, accepit, נְלָקֵנְתָה lethangh, eradicavit, נְזַבֵּח janach, reliquit, & יְקַבֵּחַ yakaph, circumcidit. Veram tamen cum hac, cum exteris defectiis Pe Nun, & Pe Iod in Præterito, & in Participiis Kal, & in Infinitivo, Imperativo, & Futuro Niphil, & in toto Piet, Pual, & Hithpael, nihil differunt à perfectis. Ex his quatuor, quia primum est usitatissimum, libuit ejus inflectionem, quæ defectum est, adscribere.

3 In futuro Kal, & Hiphil, si secunda thematis non sic capax dages, debet

debet sub literis יְמִינָה et an constitui  
tsere, vel certè more perfectorum in-  
flectendum ejusmodi futurum non  
abjecto nun, ut יְמִינָה jechath, descendet,  
pro יְמִינָה ichath: קַנְאָה in eph, adulterium  
committet, pro קַנְאָה iaph. Quamquam  
multa reperiuntur, quæ possent da-  
ghes suscipere, & tamen more per-  
fectorum inflectuntur.

4 Imperatiuus Kal in his omnibus  
interdum pro patach habet cho-  
lem, vt וְיַע gosc, accede, & tsere, quod  
propter maccaph migrat in segol,  
תְּדַלֵּת ghesch halea, accede huc.

5 Infinitiuus Kal abjecta prima ra-  
diæli, adiungit tertiæ literæ n. Quòd  
si tercia sit gutturalis, capit geminum  
patach pro duplo segol, vt à עֲנָגָה gangh, recigit, תְּנָגָה gangbath.

6 Futurum horum verborum in-  
terdum terminatur in cholem more  
perfectorum, vt הַיְמִינָה ippol, cadet, pro  
לְמִינָה ippal. Hic auctor est quod pergit

7 Int

7 Interdum excedit daghes ob euphoniam, & nullo modo absentia ejus suppletur, ut יְמִין וַיִּסְגָּה, & profecti sunt.

8 Præteritum Niphil siquidem habet secundam gutturalem, & à perfectis desciscat, habebit quoque tse-re sub Nun, ut נָרָא nearta, projecisti à corde, נָאָר near, projecit à corde. Verum si secunda fuerit n, nulla sit compensatio, ut דָּנֵך nicham, pœnitentia ductus est. Quædam habent cholem, ut נְמֹל yimmol, circumcisus est. Legitur etiā נְגָפָה nig goph, percuti, pro הַנְּגָפָה hinnagheph.

9 Futurum Hiphil in quibusdam daghes longa vocali compensat, ut וְנַבְלֵל vannavel, & cecidimus, הַמְּוַיְּזֶד vayazed, & pulmentum coxit, וְיַסְרֵר vayasas, & secuit. At לְנַפְתֵּח lanphil, ad decurban-dum, pro לְחַנְפֵּח lehanphil.

10 Conjugationes defectiuorum dupli-cantium secundam.

Hæc verba sæpè perfectū in-

im-

re

reflectuntur. In tribus certè conjugationibus, P̄sel, Pual, & Hithpacl, non inueniuntur, nisi perfecta. In reliquis tamen saepius ab iacent secundam radicis, & ejus loco insigunt daghes in tertia: si quidem alia sequatur litera: nam daghes forte aliquin sentiri non posset. Nec raro euphoniaz causa inflectuntur per Poel, ut **לְלִיָּה golel**, **וּלְבִּית**, &c. atque inde formatur Hithpoel, ut **לְלִיָּה hithgolel**, **וּלְבִּית se.**

Ja*q*ui n*o*te lo*v*ne*e* no*Kal.*

## **Institutiones Benoni. Praecoritum.**

סְבִּירָה circuit. סְבִּירָה סְבִּירָה

**ספונטן** (ספונטני). ספויים (ספוי) פסוב (פסוב)

ספורי ספה נאטור פסוב 1/2017

**סבוי סכבות:** סבוי ליטוב

## **OPERATIONES** **רְפָאָה** **בְּרוּתָה**

**סְבִיבוֹת** **סְבִיבָה** **סְבִיבָה** **סְבִיבָה**

**סבומן סטודנטים כבודה**

**ביבון:** ביבון כבורות : ביבון כבורה :

הַסְבָּוֹן	Bebovi.	סְבָוָה :
הַסְבָּוֹן	נִסְבָּוֹן	Futurum.
הַסְבָּוֹן	גִּסְבָּוֹן	אֲנוֹג :
הַסְבָּוֹן	גִּסְבָּה	אֲנוֹב :
הַסְבָּוֹן :	גִּסְבָּוֹת :	אֲנוֹבָה :
Præteritum, Infinitius.		תְּפִזְעָת :
הַסְבָּוֹן וְאֶת הַסְבָּב רַקְבָּה :		מִזְבֵּח :
הַסְבָּוֹן :	בְּהַרְבָּה :	וְמִזְבֵּחָה :
הַסְבָּוֹן :	כְּרַבְקָה :	מִזְבֵּחָה :
הַסְבָּוֹן :	לְהַרְבָּה :	מִזְבֵּחָה :
הַסְבָּוֹן :	פְּרַבְקָה :	מִזְבֵּחָה :
הַסְבָּוֹן :	הַסְבָּוֹן :	הַסְבָּוֹנה :
		Imperatiu.

### הסוב הנטיב Niphal.

הוֹסֵב	נָסַב	מְוֹסֵבָה
הוֹסֵבות	יָסַבּוּ	מְוֹסֵבּוֹתִים
הוֹסֵבותִּים	יָסַבּוּ	Infini <sup>tu</sup> mus.
Infini <sup>tu</sup> mus.	תָּסַבּוּ	תָּסַבּוּ
הוֹסֵב	תָּסַבּוּ	בְּהָסַבּ
Futurum.	תָּסַבּוּ	בְּהָסַבּ
אָסֵב		Imperatiu.
יָסַבּ Hophal.		הָסַבּ
תָּסַבּ Præteritum.		הָסַבּוּ
הוֹסֵב	הוֹסֵב	הָסַבּוּ
יָסַבּוּ	הוֹסֵבָה	הָסַבּוֹתָה
תָּסַבּוּ	הוֹסֵבָתִי	Futurum.
הוֹסֵב	הוֹסֵבּוּ	אָסֵב
תָּסַבּוּ	חָסְבּוּתִם	יָסֵבּ
תָּסַבּוֹתָה	הוֹסְבּוֹנוּ	תָּסַבּוּ

Observationes geminantium secundam  
prima conjugationis Kal.

i Præteriti prima syllaba habebit  
camets, si tertia radicis respuat da-  
ghes, ut אֲרוֹתִי aroti, maledixi, ab אֲרֹתִי  
arot: ob n<sup>on</sup> tamen nihil mutatur, ut  
חָזְחוֹתִי sciachoti, humiliavi me, à פָּגַע sciach,  
K chach,

chach: legitur quoque בְּאַזָּעַ bazeu, diri-  
puerunt, pro בְּאַזָּעַ bazeu, & בְּתַמְּנָה tam-  
nu, consummarunt, pro תַּמְּנָה tamenu.

2 Benoni Kal interdum reperitur  
cum cholē loco camets, ut סִתְּרֵה tom,  
perficiens, pro סִתְּרֵה tam, quod ob mac-  
caph transit in camets caton, ut  
תִּסְתְּרֵה tom deret, perfectus via, id est,  
viuendi ratione. Quamquam hæc  
verius nomina censemur. Horum  
enini Participium potius perfectum  
est, ut גָּלֵל golel, voluens, סֹבֶּב sovev, cir-  
cuiens.

3 Infinitius non semper habet  
cholem, sed aliquando sciurec, ali-  
quando patach: aliquando etiam ad-  
ditur tau cum cholem, ut בָּוּר bur, e-  
ligere, רְדַר rad, expandere, שְׁמֹת sciam-  
moh, desolare, à verbis בְּרַר barar, רְדַר  
radad, שְׁמַמָּה sciamam.

4 Imperatiuus habet etiam camets  
loco patach, & daghes, ut קְבַּה kavah,  
maledic, אֲרַח ara, idem. Nonnunquam  
sciur

Sciurec, ut *nuy nghuzza*, robora. His tribus paragogica quoq; addita. Reliquæ voces reperiuntur interdum cum caiemets caton loco cholem, vt רְנוּ *ronnu*, canite, תִּמְנָה *tommena*, consummamini, vel cum kibbutz, vt תִּמְגֵּנָה *tummena*, idem.

5 In futuro cholem aliquâdo mutatur in sciurec, vt יְשַׁׁוּ *jascind*, diripiet. Quando accedit vau conuersium, & accentus ponitur in penultima, vertitur in caiemets chatuph, vel in kibbutz, sed rariùs, vt וַיְהִי *vayahom*, & conteret, וַיְרִם *vajarom*, & exaltabit, וַיְרִם *vajaram*, & produxit vermes. Interdum præter omnem regulam inuenitur daghes in prima thematis, quod erat futurum in secunda, vt אֲקֹוב *ekkov*, maledicam. Num. 23.

*Observationes eorundem in Niphal.*

I Præteriti tertia plerunque habet caiemets: interdum tamen etiam cheric, præsertim in iis, quorum prima

K 2 radic

radicalis est **n**, vt נָחַת nichath, contritus est. Interdum cum tsere, vt נְחַנָּת nechanta, venusta fuisti. Sub prima radicali reperitur etiam camets, vt נְחַל nichal, pollitus est, aut tsere, vt נִמְסָ names, dissolutus est, aut cholem, vt נְגֹזֶ nagoz, tonsus est: idq; in plurali potissimum, vt נְגֹזְזָ nagozzu. Tertia foeminina in quibusdam verbis sine daghes, vt נְבֻקָּה naueka, evacuata est, pro נְבֻקָּה navakka, & cum daghes, vt נְסֻבָּה naseba, versa est. In plurali Kibbutz pro i, vt נְשֻׁדְנָה nesciaddunu, vastati sumus.

2 Benoni sub prima radicali admittit & tsere, vt לְבִנְמֵס lev names, cor liquefactum, נְסֻבָּה nesibba, causata, legitur pro נְסֻבָּה nesabba.

3 Imperatiuus, si tertia respuat daghes in plurali sic scribitur, הַבְּרָעָה hibaru, mundamini. Eandem ob causam sub **n** ponitur tsere, vt הַלְּחַל hechal, polluere, seu pollui.

4 Futurum terminatur etiam in chol

cholem, ut יִשְׁכַּם *issciom*, *deuastabitur*, quod in cæteris quoq; vocibus manet, יִשְׁכֹּם *issciommu*, *deuastabuntur*, &c. Item in Kibbutz, ut יִתְמַם *ittum*, *consummetur*. Nonnunquam daghes & punctum breue mutantur in tsere (præfertim si radicalis non admittat daghes) ut יִמְרָא *iemar*, *amarus erit*, אֶקְלֵא *ekal*, *despiciam*, וְחַל *iechal*, *polluetur*, אַיִתְמָס *etham*, *perficiam*: vbi jod præter normam additur. יִדְמַשׁ *iddemu*, *similes erunt*, יִתְמַנוּ *itemu*, *perficientur*, atque alia reperies generis ejusdem, pro יִתְמַנוּ *iddammu*, & יִתְמַנוּ *ittammu*.

*Observationes eorumdem in Hiphil.*

1 Præteritum in tertia persona singulari masc. sub ה habet tsere: in reliquis cateph patach, aut solum patach ante gutturalem, ut הַחֲלֹלָה *hachillota*, *cœpisti*. Tsere ultimæ in cæteris etiā tertiiis seruatur cum daghes, vel sine eo, ut הַגְּזֵהָ *hegheza*, *obfirmavit*.

2 Ultima recipit quoque patach

K 3 tum

tum in præterito, tum in Benoni, ut  
פָּרַד *hedak*, comminuit, פָּרַד *medak*, com-  
minuens.

3 Futuri literæ sortiuntur etiam pa-  
tach cū daghes, vt יִסְבֶּא *iassev*, diuerte-  
re faciet: & sine daghes, aliavē com-  
pensatione in voce, vt אֲחֵל *achel*, pol-  
luam, vt differat ab אֲחֵל *achel*, incipiam:  
vbi tamen pro camets etiam scribi-  
tur tsere, vt אֲכֵל *techel*, incipies. Præte-  
rea tertia futuri habet chiric, vt יִשְׁוֹ  
*iasssim*, desolari faciet.

4 Cæterūm, accedente vau verso-  
uo, mutatur tsere futuri in segol, vt  
וַיַּרְא *vayadek*, & comminuit. Neque  
tunc futura hujus conjugationis di-  
stinguuntur à futuris Hiphil quie-  
scentium Vau vel Iod.

#### *Observationes eorundem in Hophal.*

1 Præteritum ita etiam reperitur,  
vt חֻמְמֵךְ *hummechu*, attenuati sunt, pro  
חֻמְמָכְךְ *humaccu*.

2 Futuri literæ frequentius habent  
Kibb

Kibbutz sequente daghes, ut יְכַת juc-  
cath, contundetur: & sine daghes, ob  
gutturalem, ut יְחָנֵן inchan, venustus erit,  
יְוִיחָקָעַ juchaku, sculptur, sine daghes,  
pro יְחָקָעַ juchakku, זְשָׁר jussiad, destrue-  
tur, cum daghes præter normam.

### Appendix.

*Verba, quorum tertia radicalis est נ, vel נ, certis, ipsisdemq; per paucis locis, eam literam, euphoniam causa, abiciunt. Quae idcirco sub finem defectiuorum paucis perstringenda putauimus.*

I. *Définentia igitur in נ, ut שְׁבֹן sciacan, habitare, פִּין bin, intelligere, כּוֹן cun, præparare, לְוִין lun., pernoctare, מְחָנָן chanan, misertus est, &c. siuum illud nun radicale abiciunt, abiectumq; per daghes compensant: quotiescumque inter corrigendum scena mutum ipsi subscribendū effet, sequente proximè alio nun seruili, ut fit tribus in locis. Primum quidem in prima persona præteriti pluralis, ut שְׁבֹנוּ scia- cannu, habitauiimus, pro שְׁבֹנָנוּ scia-*

canenu. Deinde in secunda persona fat-  
min. imperativi pluralis, ut שׁבּוֹנָה scie-  
conna, habitate, pro שׁכּוֹנָה scieco-  
nena. Tertio in secundis, et tertius perso-  
nis fæmininis futuri pluralis, ut גַּתְבּוֹנָה tisconna, pro תִּשְׁכּוֹנָה tisconena. Ve-  
rūm hoc non semper obseruatur: nām in-  
terdum tum radicale, tum seruile nun re-  
gulariter manet.

2. Desinencia in כְּרָתָה carat, pepi-  
git, כְּרָתָ charath, sculpsit, מָתָה muth,  
mori, מָתָה sciuth, ponere, סִתָּה sich, in-  
citate, &c. accendentibus seruilibus תְּתָה, תְּתָה,  
חוֹתָם, suum תְּתָה radicale item abiiciunt,  
& per daghes supplant, ut כְּרָתָ carat.

כְּרָתָה כְּרָתָה כְּרָתָה  
cheratten carat cherattem carattē caratta  
כְּרָתָה כְּרָתָה כְּרָתָה pro  
cheratetē carattē cheratetē caratē caratē

Hac in Kal posita sint, exempli gratia:  
idem tamen in ceteris conjugationibus in-  
telligendum. Nonnulli defectivus lamed  
eau, vel lamed nun appellant.

CAP.

## De Verbis quiescentibus.

## Quiescentia Pe Aleph.

תַּאכַל	תַּאכַל	Kal.
תַּאכְלֵי	נָאכַל	Futurum.
תַּאכְלֵנוּ	וְאָכַלְתִּי comedā	וְאָכַלְתִּי

## Quiescentia Pe Iod.

Impératiu.	נָשַׁב	Kal.
חִשְׁבֶּב	וַיְשַׁבֵּן	Infinitiuus.
Futurum.	שְׁפָת	sedere.
אוֹשֵׁב	תַּשְׁבָּה	בְּשֻׁבָת
וֹשֵׁב	תַּשְׁבֵּן	בְּשֻׁבָת

## Hiphil.      Imperatiu. תְּשִׁבְנָה

Præteritum.	Niphal.	שָׁב
חוֹשֵׁב	וַיְשַׁבֵּב	שְׁבָב

Benoni.	נוֹשֵׁב	שְׁבִי
מוֹשֵׁב	Benoni.	שְׁבִנָה

Paul.	נוֹשֵׁב	Futurum.
סְוִוְעָב		

Infinicius.	וַיְשַׁבֵּב	אָשָׁב
חוֹשֵׁב	בְּחוֹשֵׁב	וַיְשַׁבֵּב

K , נָשַׁב

Futurum. Hophal. Imperatiu.

בָּשָׁבָע Præteritum. ● הַזְּבָחָה

בָּשָׁבָע זְבוֹחָה Futurum.

&amp;c. Infinitiuus. בָּשָׁבָע אֲוֹשֵׁב

הַזְּבָחָה

## Observationes.

Quiescentiū  
sex formæ.

1 Quiescentium verborum sex o-  
mniō reperiuntur formæ: quædam  
enim habent in prima thematis A-  
leph, vt אָמַר amar, dixit: quædam Iod,  
vt יָשַׁב yashav, sedis: quædam habent  
in secunda thematis vau, vt יָדַע yadu, r-  
edijt: quædam 'Iod, vt יָדַי bin, intelligere:  
quædam habent in tertia the-  
matis Aleph, vt מִצְאָה mitsa: quædam  
He, vt גָּלָה gala, migravit.

2 Ac prima quidem nulla re diffe-  
runt à perfectis, præterquam quod  
in prima persona Futuri Kal amit-  
tunt Aleph radicale, ne duo Aleph  
concurrent: & præterea quod Aleph  
non patitur sub se sceua simplex, &  
ideo in Præterito, & Paul Kal, & in

Ben

Benoni, Infinitiuo, Imperatiuo, & Futuro Hiphil recipit patach sceua: in Hiphil, Paul, & toto Hophal recipit camets caton: in aliis omnibus locis segol sceua.

3 Notandum est, propter vau conversuum & accetum in penultima existentem, mutari patach in segol, in tertia persona futuri utriusque generis. Dicimus enim, וַיֹּאמֶר vayomer, & dixit, & וְתֹאמֶר vattomer, & dixit, pro וַיָּאמֶר vayomar, & וְתֹאמֶר vattomar.

4 Quiescentia vero Pe Iod in praeterito, & participiis Kal, & in toto Piel, Pual, & Hithpael perfecta sunt: in toto autem Niphal, Hiphil, & Hophal, mutant suum Iod. in vau, aut mobile, aut quiescens, ac de cætero formam perfectorum sequuntur.

### Appendix prima.

*In verba quiescentia Pe Aleph.*

1. *Fuerum quadam habent integrum,*  
*vt γιων οεσοφ, γιων ιεσοφ, ab γιων*  
*asaph,*

asaph, collegit.

2 *Verbum אהב ahav, dilexit, habet quidem integrę תאהב teehav, יאהב jee-hav, sed in prima persona dicitur אהב o-hav, אהב ehav, diligam. Sic אול e-zal, proficiscar, unde תולי tezli, proficisceris. In אנושה anuschia, dolebo, et habet sciurec pro cholem, et additur ה paragogicum.*

3 *In futuro patach propter pausam transit in tsere, ut תאבך toved, peribit.*

4 *Legitur etiam חומרו thomeru, dicetis, יוכלו jochelu, comedetis fine נ.*

### Miphchal.

1 *Legitur in praeterito נחוז nochazu, possederunt, pro נחוז neechazu.*

2 *Infinitius exit interdum in cholem, ut האכזול heachol, comedi.*

### Ypiel.

1 *Excidit nonnunquam נלט mal-leph, docens, pro נלט mealleph. Sic נין azzen, auscultando, pro נין aaz-zen, וזר נין tazzer, accinges, pro נין teaz*

teazzer.

2 In voce תְּאַרְם theodam , rubefactus , ponitur cameretaron , pro kibbuts .  
Est enim Paul ex Piel .

Pual , Hophal , Hupael , in omnibus perfecta sunt .

*Chiphis.*

1 Aleph occultatur interdum in tere , ut פָּנִים mezin , auscultans , pro פָּנִים maazin : & in camets , ut פָּנִים azin , auscultabo , pro פָּנִים aazin . Item in patach , ut יְהֻלָּjahel , tetoria figet , ab אַחֲלָahal , fortasse ut differat ab יְהֻלָּjahel , splendebit , verbi הַלְּ halal .

2 In voce וַיַּצֵּל vaijatsel , & seposuit , & quiescit in camets expreſſe : occultè verò in vaijarev , insidiari fecit , pro וַיַּצְאֵל jaatsel , יָאַרְכָּjaarev .

3 אָבִיד ovid , perdam , venit more quiescentium Pe Iod : nam regulare effe אָנְבִּיד aavid .

4 Imperatiuus הַאֲזֶבֶת haazabna , auscultate , legitur pro הַאֲזֶנֶה haazenena .

Ita

*Ita infinitius להכıl lehachil, ad cibandum, pro להאכıl lehaachil.*

### Appendix secunda.

*De quiescentibus Pe Iod.*

Kal.

1 *Duo habent præteritum irregulare, ut רְדַע rad, descendit, pro יְרָדֵן jarad, וְיִפְצָקַע tsakun, effaderunt, cum נְגַגְוּ paragogico, pro יְנִפְצָקַע jatsekun.*

2 *Infinitius geminum habet patach, si tertia sit gutturalis, ut רְעַת danghath, sci re. Idem nonnunquam perfectus est: præfertim quando alteri verbo jungitur, ut יְרָדוֹן jarod, descendendo, יְרָדוֹן jara dnu, descendimus.*

3 *Tunc autem accedentibus literis בְּכֶל becol, efficit chiric longum, ut בְּיֻבּוֹשׁ bivosc, quum aruerit, לְיִסּוֹד lissod, ad fundandum, ubi etiam daghes euphonie causa.*

4 *Quædam abiciunt Iod sine additione literæ נ, ut כְּלָסׁ col, posse, רְעַה dangha, scire, cum paragogico נ.*

5 Den

5 Denique alia partim perfectorum,  
partim imperfectorum formam recipiunt,  
נְכוֹלָת jecoleth, posse, וּבָשָׁת jevo-  
scieith, arescere, exsiccari, pro בְּלַת che-  
leth, נְסִיב vescieth. Quamquam illa qui-  
busdam quædam esse videntur nomina, si-  
cui תְּמִרְקָע ketoreth, incensum.

6 Imperatiuus interdum habet parach,  
præfertum in ijs, quorum tertia est guttu-  
ralis, ut à עֲדָה jadangh, nouit, dicimus  
עֲדָה dangh, scito, יְדֵה denghu, scitote,  
עֲדָה denghi, scias, רַעֲנָה danghna, sci-  
tote.

7 הַparagogicum, si secum accentum  
habeat, mutat isere, & parach in scena, ut  
רְדָה reda, descendē, שְׁבָה scieva, habi-  
ta. In majoribus tamen distinctionibus ac-  
centus manet in priore syllaba, ut רְדָה re-  
da, descendē, שְׁבָה scieva, habita.

A verbo יְהָבjahav, dedit, formatur  
imperatiuus, ut הָב hav, & hava,  
da, שְׁבָה havu, & הָבָה hevu, date, חַטָּה  
haui, da f.g. Porro וְיַנְחַת nghanu, consi-  
lium

lium date , ponitur pro וְיַהֲיֵה nghotsu.  
Nam cholem etiam hic reperitur.

8 *Futuri literæ saepe habent etiam iod radicale expressum in chiric , ut יְרָשָׁכּ , possidebit , רִנָּאַע iunak , lugam . Rarius iod supprimitur in chiric , ut עַיִן ichā , calefiet , pro עַיִן jicham . Iod interdum adscribitur præcedente tñere , ut עַיְרָע erangh , malus ero , pro עַרְעָה erangh . In יְהִכְמֹה jechemu , incalcent : Iod est cum segol , quia n̄ habet .. , verbum יְכוֹלָה jacol , potuit , mutat iod radicale in .. , ut אַבְלָה vchal , potero , יְיַחְלָה juchal , poterit .*

9 *Fit & hic frequens resolutio vocalis longæ in breuem sequente daghes , ut אַסְפָּר effor , castigabo , pro אַסְפָּר efer .*

10 *Ultima futuri nonnunquam effertur etiam per parach , ut יְתַב jitav , bonus erit , עַיִן icham , calefcet , יְרָשָׁכּ jerangh , malus erit , שְׂרָשָׁכּ itasc , possidebit . Et per cholem , ut צְוָי jevosf , erubescet , תְּנִינָה jeoth , acquiescet , תְּנִינָה neoth , acquiescemus , à verbo תְּנִינָה ja-*  
ath.

ath. Sic ab eodem imperatiuus non oth,  
acquiesce. Ceterum tñre ultimæ syllabe  
propter maccaph, & propter van versuñ  
mutatur in segol, ut לְקָנָה ielecna, ve-  
niat quæsto, וַיֵּשֶׁב vajesciev, & habita-  
uit. In pausa tamen loco segol haber pa-  
uach, ut וַיָּלֹךְ vajelac, & abiit.

### Miphas.

1 Quædam inueniuntur cum tñre, ut  
נְחָם necham, calefecit se.

2 Legitur etiam sciurec loco cholem, ut  
נוּלְדָו nulledu, nati sunt, ubi dages ob-  
sophoniam וַיּוּחֶל vajivachel, & expe-  
ctauit, perfectum est: tamen si etiam pos-  
sit esse ex hithpael pro וַיִּתְחַלֵּל vajithja-  
chel.

### Miphis.

1 Quæ in Kal hujus ordinis jod radica-  
le seruant in futuro, id etiam hic seruant  
interdum adscriptum, interdum latens in  
tñre: idque non modò in futuro, sed etiam  
in tota conjugatione, excepto Paul, ut  
סְטוּבָה metiv, vel סְטוּבָה metiv, benefaciens,

L יְשִׁיבָה

יְתִיב jetiv, *vel* יְתִיב jetiv, benefaciet, à  
verbo יָתַב jatav, bonus fuit.

2 Imperatiuus interdum habet jod, *vel*  
vau mobile, ut חֹשֶׁד havesciar, dirige.  
Huc spectat הֵצָא hajetsa, & הֵצָא ha-  
uetsa, fac exire. Illud יְזַעֲרֵי jodangh-  
ti, notum feci, ex Poel venit.

3 Futuri accentus, propter vau versuum  
in priore syllaba positus mutat tñere, *vel*  
chiric in segol, וַיּוֹשַׁבְתִּי vaijosciev, & ha-  
bitare fecit. Et cum accentibus distinguen-  
tibus, mutat in parach, ut תְּקַסֵּה tosaph,  
addes, & semel תְּקַסֵּה tosph pro eodem.  
Exprimitur nonnunquam הַ conjugationis  
symbolum, ut יְהֹשִׁיבֵי jehosciangh, ser-  
uabit, וְהַלִּילּוּ jehelilu, vullare facient.  
Legitur וְיַדְעֵי vejedangh, & notum  
faciet, וְיִטְבֵּל vejetiv, & benefaciet.

### חֹופְחָא.

1 Locofciurec semel vau cholem reperi-  
tur, ut הַרְעֵה hodangh, notum fuit.

### חֹיטְפָא.

1 Jod sape in alijs vertitur in vau ma-  
bile,

bile, ut <sup>אָתָה רֹעֵךְ</sup> ethvaddangh, me ipse  
mihi indicabo.

*Quiescentia Nghajin, van, del jod:*

תַּבּוֹן פִּונְגָּה R. as.

תַּבּוֹנִי בְּגֻונָה Præteritum.

תַּבּוֹנֶה בְּגֻונָה Infinitus. intellexit. גַּנְגָּה

פִּונְגָּה גַּנְגָּת

Miphchal. בְּגֻונָה גַּנְגָּת

Præteritum. בְּגֻונָה גַּנְגָּת

גְּבֻונָה לְבֻונָה גַּנְגָּת

גֻּבְונָה מְפֻונָה גַּנְגָּת

Imperatiu. גֻּבְונָה גַּנְגָּת vel גַּנְגָּת

גְּבֻונָה פִּונְגָּה גַּנְגָּת

גֻּבְונָתָה בְּגֻונָה גַּנְגָּת

גֻּבְונָנוּגָה בְּגֻונִי גַּנְגָּת

גֻּבְונָה בְּגֻונָה Benoni. גַּנְגָּת

גֻּבְונָתָה Futurum. גַּנְגָּת

גֻּבְונָתָן אֲכֻזָּן בְּגֻנִים

Benoni. יְבֻוָּן בְּגֻנָה

גְּבֻונָה תַּבּוֹן גֻּבְונָתָה

גֻּבְונִים גְּבֻונָן Paul.

גֻּבְונָה יְבֻוָּן גַּנְגָּת

גֻּבְונָתָה תַּבּוֹנוֹן L 2

הַבִּנָּה Totum per- Infinitiuus.  
Benoni. fectum est.

		הַבִּנָּה	בְּהַבִּין
	סְבִין <i>Præteritum.</i>	הַבִּנָּה	בְּהַבִּין
	סְבִינִים	הַבִּנָּה	לְהַבִּין
	סְבִינָה	הַבִּנָּה	מְהַבִּין
	סְבִינָות :	הַבִּנָּת	מְהַבִּינוֹת
Paul.		הַבִּנָּת	Imperatiu.
	סְבִין	הַבִּנָּו	הַבִּנָּו
	סְבִינִים	הַבִּנָּתֶם	הַבִּנָּנוֹ
	סְבִינָה	הַבִּנָּנוֹ	הַבִּנָּנוֹ
	סְבִינָות :	הַבִּנָּה	הַבִּנָּה :
	<i>Infinitiuus.</i>	הַבִּנָּת	Futurum.
	הַבִּנָּת :	הַבִּנָּת	אֲבֹן.
vel	Præteritum	הַבִּנָּת	יְבֹן.
	aliud.	הַבִּין	תְּפֹן.
		הַבִּין	גְּבֹן.
		הַבִּין	יְבֹנוֹ
		הַבִּין	תְּבֹנוֹ
		הַבִּין	תְּבֹנָן.
	<i>Imperatiu.</i>	הַבִּינוֹ	תְּבֹנָן.
	הַבִּנוֹ	הַבִּנוֹת	תְּבֹונִי.
	הַבִּינוֹ	הַבִּינוֹנוֹ	תְּבֹונָנוֹה:
	הַבִּינוֹ	הַבִּינה	תְּבֹונָה.
	הַבִּינוֹה	הַבִּינות	פָּנָן.
			Fac.

נָבוֹן	הוּבְנָתָה	Futurum.
יְוַבְּנוּ	הוּבְנָתָה	אֲבִין
תְּוַבְּנוּ	הוּבְנָה	יְבִין
תְּוַבְּנָת	הוּבְנָתָם	תְּבִין
תְּוַבְּנָנוּ	הוּבְנָנוּ	גְּבִין
תְּוַבְּנָתָה	הוּבְנָתָה	יְבִיעָת
	הוּבְנָתָה	תְּבִינָה
	הוּבְנָתָן	תְּבִין
		תְּבִינָה
		Futurum.
Totum per fectū, sicut	תְּבִנָה :	אָוָבָן
בָּוּן	יְזִיבָה.	יְזִיבָה.
		Præteritū.
		הוּבָן

### Observationes.

i Quiescentia Nghajin, in Præte-  
rito, & Benoni Kal, triplicem habent  
formam. Quædam enim habent ca-  
mets loco vau, vt in paradigmate  
ban. Quædā habent tsere, vt מֵmeth,  
mortuus est, & hoc modo flectuntur,  
מת מֵת מֵתוֹ מֵתֶס מֵתֶה מֵתֶה  
manen mat metha mathnu mattem methu matti matta mesh  
Quædam habent cholem, vt אָרֶז or,

illuminauit, & sic flectuntur, אָוֹרֶת אָוֹרֶת אָוֹרֶת אָוֹרֶת אָוֹרֶת אָוֹרֶת  
אָוֹרֶת אָוֹרֶת אָוֹרֶת אָוֹרֶת אָוֹרֶת אָוֹרֶת אָוֹרֶת אָוֹרֶת  
or, orta, orti, oru, ortem, ornu, ora, ori,  
orten.

2. In futuro autem exeunt plerumque in sciurec, tamen in pausa illud mutatur in cholem: & cum vau versuo, & accentu in penultima, in camets chatuph, vel in patach, si ultima sit gutturalis, aut ר, ut וַיְסַר וַיְמַסֵּר, & remouit. Helth. 8. v. 2.

3. In Niphal aliquando primum nun inuenitur cum tsere, ut רִיּוֹנֵגְהָר, suscitatus est.

Obleruandum autem est in his omnibus conjugationibus sape mutari mediū vau in jod, & jod in vau,

### Appendix tertia.

*De quiescentibus Nghajin vau,  
vel jod.*

1. Non omnia verba, quorum secunda radicalis est vau, vel jod, huc revocantur. Quædam enim habent secundam vau mobile,

bile, ut γανγχ, expirauit, וְרֹחַ rach, respirare. Quædam habent præterea tertiam radicalem non quiescentem, ut אָוָה ava, concipiuit. Illa perfecta sunt: hæc suum, ac proprium ordinem consti-tuunt.

2. Eodem modo neque omnia secundam habentia jod huc spectant, ut אֵב ajav, o-dit, ubi jod est mobile.

3. Porro, quoniam quiescentia nō hain vau, vel jod eandem omnino flectendi formam nacta sunt: idcirco unum est breui-tatis causa paradigmata verisque attribu-tum.

### Ras.

1. Inuenitur interdum in Præterito Aleph quiescens post camets, ut אֲמָק kam, surrexit: & mobile, ut רָאָמָה raama, al-ta est, אֲשָׁו sciattu, posuerunt, ubi re-solutur camets in patach, & dages. In אֲנָוָה pisethem, creuistis, chiric pro pa-tach posicium est.

2. Bononi præter terminaciones præteri-

ti habet interdum van, & kibbutz, ut ר' ס  
for, declinans, יונ chufcim, festinan-  
tes, nisi nomen esse dicas à ען chufc.

3 Paul reperitur cum i, ut וְיָהּ lot, o-  
pertus. Item fæmininum cum segol loca-  
camets, ut וְרָה zure, pro וְרָה zura.

4 Infinitivus, & Imperativus habent e-  
tiam cholem, ut מִל mol, circumcidere,  
דִּבְּרַה kom, surgere.

5 Literæ Gerundij gaudene sequente  
sciurec, ut בְּקַר lakum, ad surgendum,  
דִּבְּרַה bekum, in surgendo. Sæpe verique  
additur ה paragogicum, ut חֲמֵר kuma,  
surge, שׁוֹבֵח sciuba, reuertere. Infiniti-  
vus, ut אֶרְזֵץ arusc, riturare, præposito &c.

6 Fuerum definit etiam in cholem,  
præserim cum accentu distinguente, ve  
תְּנִזְנֵה vajamoth, & mortuus est, נִירֵה  
vaijatfom, & jejunauit. Exira accen-  
tum distinguente si accedat van versi-  
num, & retrahatur accentus in penulti-  
mam, aut sequatur maccaph, mutetur cho-  
lem, & sciurec in camets careph, ut צְבֵץ  
העכָר

וְעַבְדָּךְ vaijarots hangheved, & cucur-  
rit seruus, יִשְׁכַּן jasciovna, reuerta-  
tur obsecro. Hoc tamen ipso in loco, ubi  
scilicet est vanversium & accentus recta-  
etus, quædam habent patach, ut וְעַיְלָה va-  
janghaph, & defatigatus est, וְיַסְרָה vai-  
jasar, & declinavit: quædam camees, ut וְיַחַם  
vaijacham, & pepercit. Illud וְעַמְּלָה  
vattachalæc, & properauit, nonnullis vi-  
detur esse ex quiescentibus lamed he.

### Miphæl.

1. Præteritum etiam reperitur cum tse-  
re, ut נְגֹרֶה nenghor, excitatus est. Quæ-  
dam pro sciurec in secunda syllaba habent  
cholem, ut תְּמִימָה nephosfotem, di-  
spersi estis.

2. Benoni mutat cameis in scena propter  
regimen, ut נְבוּן מְלֹחָה nevon milcha-  
ma, peritus belli. Ponitur etiam sciurec  
pro cholem, ut נְבוּךְ navuc, perplexus:  
hinc נְבוּחִים nevuchim, perplexi. Nam  
van & kabbæs facile inter se commutan-  
tur.

L 5 3<sup>Uk</sup>

3 Ultima infiniti interdum est cum sciurec, ut שׁוֹרֶת chehiddusc, sicut tritatur.

4 Literæ Gerundij habent scere, abjetio, si prima radicalis respicit daghes, ut לְאַשֵּׁל leor, ad illuminandum. Idemq; scere forcuntur literæ futuri, & figuratiuæ, ut רְיָהָן enghor, excitabor, תְּאַזֵּר heor, illuminator, & illuminari.

Poel.

Loco Piel habent hæc verba Poel. Quæ conjugatio illorum est propria. Formari autem potest hoc Poel ex Imperativo Kal, mutato sciurec in cholem, & iterata tertia radicali, ut à שׁוֹרֶת scium, fit סְמִינָה sciomem. Sunt tamen nonnullæ ex his, quæ malum inflecti per Piel, quam per Poel, ut בְּטוֹב tov, bonus fuit, טִיב tijev, benefecit, יְזַד dor, habitauit, יְרַד dijjer, habitare fecit,

Hiphil.

I Prateriti forma posterior sub figuratio, n primæ & secunda personæ, habet etiam

riam caretph segol, ut *מִזְרָחַת הַקִּסְוֵת*, eui-  
gilaui, vel parach, si prima sit gutturalis,  
*מִזְרָחַת הַרְעִיתִי*, malefeci.

2. Porro Prateriti ultima tertia perso-  
na in utraque forma, præter chiric effe-  
tur etiam cum parach ob gutturalem, aut  
*הַרְעִיתִי*, *הַרְעִי* herangh, malefecit, *הַצְּרִיךְ* he-  
cesar, obsedit. Tunc autem tertia plura-  
lis, ac tertia singularis fæminina, recipiunt  
tfere, ut *הַרְעִוָּה* herenghu, malefecerunt,  
*הַרְעִהָּה* herengha, malefecit f.

3. Ab hemith, interfecit, legi-  
tur *הַמִּתִּי* hamitti, *הַמִּתְּמִ* hamittem,  
*הַמִּתְּהִ* hamitten, pro *הַמִּתְּהִוִּי* hamitho-  
ni, *הַמִּתְּהִוּתִם* hamithotem, *הַמִּתְּהִוּתִן* ha-  
mithoten. Ita *הַסְּפָתָה* hesatta, incitavit  
(scilicet Iezabel) ponitur pro *הַסְּפָתָה* hesi-  
tha. Sic *הַזִּילָּה* hizzilu, spreuerunt, pro  
*הַזִּילָּה* hezilu. Amisso figuratiu*n* hic ra-  
rior est, *רִבּוֹתָה* *רִבּוֹתָה* rivota, litigasti, di-  
nu, piscati sunt, pro *חֲרִיבּוֹתָה* hariuota,  
*חֲדָבָה* hadinu.

4. Benoni habet etiam tfere, vel parach,  
sicut

sicut præteritum, ut מִפְרֵט mepher, dis-  
soluens, מַרְעָם merangh, malefaciens,  
מַצֵּר metsar, obsidens. In פְּלִין mallin  
fit resolutio puncti tsere in patach, & da-  
ghes, quum præsertim significat susurrare.

5 Infinitius, & Imperatius habent in  
ultima tsere, vel chiric, aut etiam patach,  
præsertim ob gutturalem, aut ob ר. ut  
hasim, constituere, & constitue, וְשָׁה  
hasciangh, claudere, & claude, וְשָׁב  
hasciav, conuertere, & conuerte.

5 Præterea Imperatius, & Gerundia  
saepè usurpantur sine ה charakteristico, ut  
שִׁים sim, pone, לִין lin, pernocta, לְרִיב  
lariv, ad disceptādum, pro הַלִּין halin,  
הַשִּׁים hasim, lehariv. Illud  
lehanapha, ad cribrandum, est pro  
להנִּיפָּה lahaniph, cum paragogica, &  
camets pro chiric in penultima.

6 Futurum in ultima idem admittit  
tsere, ut יְגַל jaghel, exultabit. Quando  
verò fit millel, aut haberet versuum,  
postular segol, ut יְגַל jaghel, וְגַל waijaghel,  
vel

vel parach ab tertiam gutturalem, aut ר, ut dictum est supra obseruat. 2. ותְּרַע VAT-  
tarangh, & male fecisti, וִיסְר vajjasar,  
& amouit. Legitur tamen תָּלֵן talan,  
commorabitur, pro תָּלֵן talin.

7 Tertia pluralis futuri fæminina est  
etiam cum chiric, ut קִימְנָה takimena,  
statuetis: vel potius mutat camets in sce-  
ua, ut קִימְנָה tekimena. In יְנָאָץ janets,  
floredit, Aleph quiescit pro Iod.

### Hithpaels.

Hæc conjugatio fit ex Poel, addita syl-  
laba הִ hith, ut פֹּנֶן conen, parauit,  
vel paratus est, הִתְכֹּנֶן hithconen, pa-  
rauit se ipsum. Effertur interdumulti-  
ma præteriti per parach, הִתְבֹּשֶׁשׁ hith-  
bosciæsc, erubuit. Cæterum Iosue 9.in-  
uenitur forma Chaldaica apud Rabbinos  
vñitata, ut הִצְטִיר hitstajed, legatum se  
fecit, à nomine צִיד tsid, legatus. Ita  
hichjev, condemnauit se, à חֹב chov,  
debitor. Hebraeus dixisset הִתְחַזֵּב hith-  
chovev, הִצְפָּדָד hitstadded.

### Quiesc

*Quiescentia Lamed Aleph.*

הַמְצָאתָה ψieſ. Peſ.

Infinitiuus. Infinitiuus.

*Lophas.* נִבְאֵן inuenire. נִבְאֵן

Infinitiuus. נִבְאֵן נִבְאֵן נִבְאֵן

מִנְחָה ψuaſ. מִנְחָה

Infinitiuus.

נִבְאֵן *Miphas.*

*Hithpaes.* מִנְחָה

Infinitiuus. *Hiphil.* Infinitiuus.

מִנְחָה Infinitiuus. מִנְחָה

הַתְּמִצְאָה תְּמִצְאָה מִנְחָה הַמְצָאתָה

### Observationes.

1 *Quiescentia Lamed Aleph nihil differunt à perfectis nisi in infinitiuo, & idcirco solum infinitiuum retulimus in tabulas.*

2 *Est autem obſeruandum, ſæpe mutari in his verbis Aleph in he, quum ſint hæ literæ cognatae, & inter ſe mutabiles.*

3 *In præterito, imperatiuo, & futuro, ſub ſecunda radicali eſt camets,*

*non*

non patach, quia litera Aleph, quæ proximè sequitur, pūctum longum requirit, in quo quiescat.

4 Interdum, quamuis raro, excidit litera Aleph, eamodo quo excidit he in verbis quiescentibus Lamed he, de quibus mox dicemus. Quod autem Exod. 2. legitimus קָרְאֵנִים kireen, vocate, à קָרָא kara, irregulare est. Dicendum enim fuit קָרְאָנָה kerena.

### Appendix quarta.

#### De quiescentibus Lamed Aleph.

*Illiud in uniuersum diligenter obseruan-  
dum, ut literæ Aleph, & He inter se faci-  
lē commutantur, ut dictum est obseru. 2.  
ita hanc & sequentem formam quiescen-  
tium Lamed He crebro confundi.*

### Ras.

1 Aleph interdum penitus exulat, ut  
מְאַתִּי matsati, inueni, סְלִתִּי maleti, ple-  
nus sum.

2 Tertia fæminina reperitur cum tau  
in fine, ut קָרָא karach, euenit, חָפָת  
chac

chatath, peccavit.

3 Tertia pluralis interdum usurpatur more quiescentium Lamed he, ut סְלָא ma-ka, pleni sunt.

4 Ex eadem permutatione ordinum, Aleph interdu quiescit in chiric, ut פְּלָאַחֵי caliti, inhibui, pro פְּלָאַחֵי calati.

5 Benoni interdum formans quiescen-tium lamed he in veroque numero servat, ut נָרִיךְ kore, clamans, סְרִיךְ korim, cla-mantes. Vox feminea pro veroque segul ita etiam scribitur, ut תְּנִזְחָתְּ motseeth. Quando derivatur à præterito formæ פְּלָא male, inflectitur, ut יְפִי zaken.

6 Gerundia frequentius desinunt in ni ot, vox יְבִן chato, peccare, imitatur quiescentia lamed he.

7 Imperatius mutat interdum נ in נִ, ut, הַר repa, sana. Idem accidit futuro nonnunquam, ut אֶרְפָּה erpa, sanabo.

### Miphas.

1 Præteritum nonnunquam abscondit נ, ut נְחַבְתָּ nachberem, abscondistis,

אֲנָבָתָם

## חֲכָא chava.

2 Tertia fæminina reperiur etiam cum tau, ut נְפָלָת nephlath, mirabilis fuit: נְפָלָתָה cum signo dupli feminino, ut נְפָלָתָה nephleatha, mirum fuit.

7 Benoni masculinum in plurali saepius habet sceua, quam camets, ut נְמָלָאִים nimleim, impleti.

8 Infinitiuus cum nun, & cholem more perfectorum, ut נְקָרָא nikro, eueniendo. Idem interdum profert secundam radicalem, ut הַנְבֹּאָות hinnaveoth, vaticinari.

5 In hac conjugatione quædam veniunt more quiescentium lamed he, ut נְרֵפֶתָה niphatha, sanatus est, יְרוּפָה ieraphu, sanabuntur, לְחַכְּבָה lehechave, ad latitudinem.

quiiel.

1 Præteriunt querundam habet camets, ut מְלָא milla, repleuis, more quiescentium lamed he. Et cum chiric sub secunda radicatu, quod saepè fit in alijs quoque temporibus, ut רְמָאָר riphah, sana-

M ui,

ui, וְאַנְחָה riphinu, sanauimus.

2. *Futurum mutat interdum Aleph in he*, ut וְלֹה iemalle, implebit: immo Aleph penitus interdum excidit more quiescentium lamed he, ut וְרִפּוֹ ierappu, sanabūt. Excidit etiam saepe dages, praesertim ex litera sceuata, ut מְלֹא mileu, impleuerunt, וְקַנְאָו iekaneu, inuidebunt.

q̄ual.

1. Vox וְרִיךְ kora, vocatus est, habet cholem, propter literam ר, que non admittit dages.

q̄iphiſ.

1. *Prateritum occulat interdum Aleph*, ut וְחַלֵּה hecheli, peccare fecit. Et in infinitivo, ut וְחַחֲתֵה hachati, facere pecare. Sic וְחַלֵּה hecheli, ægrotare fecit, tanquam à וְלִי chala, quoniam tamen radix sit וְחַלֵּה chala, ægrotauit.

2. *In voce illa וְחַבְאַתֵּה hechbeatha, abscondit, duplex est signum fæminum, וְבָא cum sceua pro chiric.*

3 Hac

3 Hac conjugatio saepe confunditur cum  
Hiphil quiescentium Lamed He.

*Quiescentia Lamed he.*

גָלוּתָה : תְגִלָּוֹן Deas.

Infinitiuus. Præteritum.

גָלוּת migrauit.

Miphas.

גָלוּת בְגִלּוֹת.

גָלוּת בְגִלּוֹת.

Præteritum.

גָלוּת לְגִלּוֹת.

סְגִלּוֹת : גִלְלָה Imperatiu.

גָלוּתָה בְגִלּוֹת.

Benoni.

גִלָּה בְגִלּוֹת.

גִלָּה בְגִלּוֹת.

גִלָּה בְגִלּוֹת.

גִלָּה בְגִלּוֹת.

תְגִלָּה בְגִלּוֹת.

Paul.

קְרָבֵס. Infinitius. בְּגַלְוָן.

Imperativus. Præteritum.

גַּלְהָה	גַּלְהָה	הַגְּלָה
גַּלְוָה	גַּלְוָה	הַגְּלָות
גַּלְוִי	גַּלְוִי	בְּהַגְּלָות
גַּלְוִינה:	גַּלְוִינה:	בְּהַגְּלָות

Futurum.

אֲגַלָּה	גַּלְוִינוֹ	סְהַגְּלָות
וְגַלָּה	גַּלְוָה	גַּלְתָּה Imperativus
תְּגַלָּה	גַּלְוָה	הַגְּלָה
כְּגַלָּה	גַּלְוָה	גַּלְוָה
וְגַלָּוּ	גַּלְוָה	גַּלְוָה
תְּגַלָּוּ	גַּלְוָה	תְּגַלָּה Benoni.
תְּגַלָּה	מְגֻלָּה	חַגְלִינה:
תְּגַלְּוִי	מְגֻלָּה	מְגֻלָּה
תְּגַלְּוִינה:	מְגֻלָּות	Futurum.
	אֲגַלָּה	אֲגַלָּה
	מְגֻלָּה	מְגֻלָּה
	וְגַלָּה	וְגַלָּה
	מְגֻלָּות	מְגֻלָּות
	תְּגַלָּה	תְּגַלָּה Paul.

קְרָבֵס.

Præteritum.

תְּגַלָּה	סְגַלָּה	תְּגַלָּה
תְּגַלָּות	סְגַלָּות	תְּגַלָּה
תְּגַלְּוִי	סְגַלָּות	תְּגַלְּוִי Infinitius.
תְּגַלְּוִינה:	סְגַלְּוִות	תְּגַלְּוִינה:

**Infinitiuus.** אַיְלָהִים. גָּלוֹ

Præteritū. הַגְּלֹתָה. גָּלוּתָם

בְּהַגְּלֹותָה: הַגְּלָה. גָּלוּנוּ

**Imperatiu.** הַגְּלָה. גָּלוּתָה

הַגְּלָה. גָּלוּתָה

הַגְּלָה. גָּלוּתָה

הַגְּלָה. גָּלוּתָה :

**Futurum.** הַגְּלִיתָם. גָּלוֹתָם

אַגְּלָה. גָּלוֹתָם

וְגָלוֹתָה. גָּלוּתָה :

תְּגָלוֹתָה. Infinitiuus. הַגְּלִיתָן :

גָּלוּתָן :

**Bendoni.** Futurum.

סְגָלָה. אַגְּלָה

סְגָלִים. תְּגָלוֹתָם

סְגָלָה. תְּגָלוֹתָה

סְגָלּוֹתָם. נְגָלוֹתָם

**Paul:** וְגָלוֹתָם

סְגָלָה. תְּגָלוֹתָם

סְגָלִים. תְּגָלוֹתָם

סְגָלָה. תְּגָלוֹתָם

סְגָלּוֹתָם. תְּגָלוֹתָם :

M 3 חנו

תָּגְלִילָה	Futurum.	תָּגְלִילָה
תָּגְלִינָה	אֲגַלָּה	תָּגְלִירָה
חִתְשְׁפָאֵס.	יִגְלָה	חִנְלִיטָה
Præteritum.	תָּגְלִילָה	פָּאַלְתָּה
תָּתְגַּלְתָּה	גְּגַלָּה	הִגְלִיתָה
תָּתְגִּלְתָּה	וְגַלָּה	הִגְלִיתָן :
Totūt Piel more pfect.	תָּגְלִילָה Infinitus.	תָּגְלִילָה
	תָּגְלִילָה	תָּגְלִילָה

### Observationes.

1 Quiescentia Lamed he in omnibus conjugationibus aut habent He quiescens, aut illud amittunt, aut mutant in Iod, aut in Tau, ut ex tabula proposita perspicuum est.

### Exceptio.

Excipiuntur illa, qua habent mappic, ut חֶמֶת nagah, camah, splendere, cōcupiscere, qua perfectorum normam sequuntur.

2 In præterito Niphah reperitur quandoque chiric sub nun, sequente litera gutturali, ut נָהִיא naya, factus est, alioquin segol aut patach esse debet.

beret.

3 Infinitius Kal quando est sine literis בְּכָלָם, & tamē habet vim gerundij, ferè in cholem terminari solet, ut רָאָתִי rao raiti, videndo vi-di: גָּלוֹ אֶלְגָּו galō igle, migrando migrabit. In Hiphil autem terminari solet in camets, ut הַרְבָּה֙ אֲרָבָה֙ harba arbe, multiplicando multiplicabo.

4 Futurum in omnibus conjugationibus, exceptis Paul, & Hophal, abjicit interdum ultimum he per apocopen, & tunc retrahitur accentus ab ultima in penultimam, præcipue si præcedat vau versuum, ut וְבָנֵי vajiven, & edificavit, pro וְבָנֵיהֶן vajivne. Quòd si prima, aut secunda thematis sit gutturalis, segol, quod erat futurum sub prima thematis, vertitur in patach, ut יְמִין vajichan, & trastransferatur est, pro יְמִין vajichen.

5 Porro sub literis יְמִין et al, modo est chiric, modo tsere, modò patach,

M 4 præ

præsertim quando ob celeritatem  
vertitur segol primæ radicalis in sce-  
ua, & per apocopen dictio fit mo-  
nosyllaba, ut יְרָא vayare, & vidit, וַיַּרְא  
vayerd, & dominatus est, ut in appen-  
dice proxima fusiùs tradetur.

6 Verbum היה *haja*, fuit, propria  
quadam ratione sæpe sic flectitur,  
הָיָה ehī, jehī, tehī, pro הִיָּה  
eye, iye, tye: et si hoc modo etiam  
ylurpatur.

7 Imperatiuus quoque, licet rariùs,  
eandem apocopen patitur in Piel,  
Hiphil, & Hithpaēl, ut יְצַא tsau, pro צָא  
tsavve, præcipe: הַרְבֵּ herev, pro  
harve, multiplica: חַלְל hithchal, pro  
hithchalle, ostende te ægrotum.

### Appendix quinta.

#### De quiescentibus Lamed He.

i Præterita certa fœminina singularis,  
& certa pluratis saepe mutant He in Iod  
mobile, ut נִזְנָת nōt chasaju chasaja,  
pro נִזְנָת chafū chashab. Rejetton  
fœm

fæminino interdum manet solum וְ, ut נָשָׁה nghasath, fecit. Iod loco וְ radicalis positum non semper exprimitur, ut בְּנִת banita, ædificasti. Inuenitur וְ pro in voce רְצַחַת ratsiti, acquieui.

2 Benoni in regimine mutat segol in tse-re, ut נְשָׁהָה nghose pele, faciens mirabile. Interdum וְ mutatur in iod quiescens in chiric gadol, ut פּוֹרִי pori, fructum ferēs; cuius fæmininum פּוֹרָה porija (vbi tamen secunda radicalis etiam sc̄ua admittit more perfectorum, ut יְנוּטִיהָ nghoteja, diuertens.) Interdum in וְ, ut פּוֹרָת porath, fructum ferens.

3 Paul interdum degenerat in quiescentia Lamed aleph, ut לְהִוֵּה teluim, suspensi.

4 Infinitivus sub litteris בְּכָלָם biclata, cantum terminationem ni oth admittit, que sine illis rarer est. וְ sape mutatur in וְ, ut רְצַחַת ratsito, ambulare: וְ in van daelem, ut וְרָאַת rao, videre, וְ addixa peragogica יְחִזְקָן charon, excandescere.

M 5 Leg

*Legitur etiam רָאוֹת raava, videre, & אהבָה ahava, amare.*

5 Imperatiuus sub prima gutturali habet patach sceua, ut <sup>לְ</sup>לה nghale, ascende, vel segol sceua, ut <sup>נוּנְ</sup>y nghenu, canite. At <sup>וּבְ</sup>בenghaju, quærite, perfectoru more, ut <sup>שְׁלֵוּ</sup>scielachu, licet habeat Iod pro He. Unum est cum segol sub secunda radicali, ut <sup>וְחַזְ</sup>vechje, & viue.

6 Futurum ob gutturalem hæc puncta habet, ut <sup>וְחַזְ</sup>חַזְ iecheze echeze. Quando y prima radicalis est, literæ <sup>וְ</sup>iten, saepius scribuntur cum patach, & futuri cum segol, ut <sup>אַלְהָ</sup>aulah enghale, ascendam, <sup>וְיַעֲ</sup>janghale, ascendet.

7 Quædam in plurali mutant <sup>ה</sup> in Iod mobile, suntq; perfectis similia, ut <sup>וְכָלְוּ</sup>ichlaju, deficient, <sup>וְחַסְ</sup>jechsaju, sperabunt, <sup>וְשַׁׁחַטְ</sup>isctaju, bibent, <sup>וְיִרְדְּוּןְ</sup>irvejun, irrigabuntur. Sic <sup>וְחַמְתָּה</sup>ehemaja, sonitum efficiam, cum <sup>וְ</sup>paragogico, pro <sup>וְחַמְתָּה</sup>eheme. Porro in futuro frequenter tollitur <sup>ה</sup>, præsertim si van conuersu

uersuum præfigatur. Tunc autem segol secundæ retrahitur ad primam radicalem, & literæ וַיְהִי etan sortiuntur chiric, ut וַיְהִי vajiken, & possedit, vel tsere, ut חָפֵן tephén, aspices, וְאֶפְנָה vaephén, & declinaui. Quòd si radicis prima vel secunda sit gutturalis, loco illius segol retracti ponitur parach, ut הַיּוֹ vattanghal, & ascendit, יְהִי vajjanghan, & respondebit, שְׁיִי vajjanghas, & fecit, וְתַהֲרֵה vattahar, & concepit, וְתַחֲזֵה vattachaz, & aspexit. Atque hoc ipsum parach sub אַתְּהִנָּה etan mutatur, ob majorem distinctionem, in camets, ut וְתַלְלֵה vaijachal, & ægrotavit, וְתַשְּׁאַחַז achaz, videbo.

8 Præterea, majoris celeritatis causa, sceuantur duæ radicis literæ reliquæ, & futurum fit monosyllabum, ut וְתַבְךָ vattevc, & fleuit, וְשָׁבֵב vajiscb, & captiuum duxit, וְשָׁבֵב vajiesct, & bibit. Hoc autem fieri solet, quando secunda ihematis est vna ex literis בְּגָדְךָ begad cephat, aut וְ, ut וְשָׁי jesct, declinabit.

9 Sim

9 Simile quoddam habet vox admodum frequens in hac conjugatione, **וְנִתְןָ** vajare, & vidit, **וְיָנַחֲדָ** vajichad, & lætatus est, **חֲדָהּ** chada.

## Miphshat.

1 Præteritum habet etiam chiric longum, ut **נִקְנִיתָם** niknitem, possessi estis, **נִקְנִינוּ** nikninu, possessi sumus. Illud **נִחְרֹרְוּ** nicharu, irati sunt, pro **נִחְרֹרְוּ** necheru.

2 Benoni format interdum femininum per **נִ**, **נִבְנִיתָ** **נִבְנֵתָ**, quod ædificatur.

3 Infinitius, & Imperatius inueniuntur cum figuratio **נִגְלֹחַ**, **נִגְלֹתַ** niglo, reuelari & reueletur, **נִרְמֹתָ** **נִרְמֹתָהָ** nidmoch, succidi, & succidatur.

4 Futurum reperitur abjecto **נִ**, & servatis iisdem punctis, ut **יִקְרַבְוּ** ikkan, possidebitur, **וְיָרַאֲ** jera, videbitur. Quod si secunda sit **נִ**, pro camers ponitur parach, ut **וְיִמְכַחְ** immach, delebitur, **וְיִתְהַדְּחַ** idduchu, impellentur, **וְיִתְגַּהֵלַ** tenghalu, & **פְּרַטְ**

prater normam יהנְתֶּגְהָלָה.

quipert.

1. Prateritum ubique etiam Iod quiescens int̄sere habere posst, ut בְּסִירֵי כִּיסְעֹת, feei operire, וְיַפְקִיעָה וְיַבְּדֵל, expectasti.

2. A verbo הַשְׁלָא, diripuit, legitur וְיַשְׁלֵא foleri, diripui, וְיַשְׁלֵא fissi, וְיַשְׁלֵא ponitur pro וְ, chalem pro chalicis, plane anomaliū est. Alij ad Piel referuntur.

3. Bevoni masculinū reponitur in eerdum, וְיַרְחֵא, וְיַרְחֵה mezare, dispergenda.

4. Infinitus quandoque mazat n in iods. ut חַבֵּכְךָ, expectare. Ipsumq; n quiescit etiam in chalem, וְיַתְּפַקְּדוּ, expectare.

5. Imperativi ultima inuenitur cum segol, וְיַתְּבַחֲדֵה, multiplica. Excedente autem n remaneat prima syllaba, ut הַגָּל, reuelata. Illud וְיַתְּבַלְּגֵה dalju, eleuate, perfectione est, habens iod pro n, ut sepe iam dictum est. At וְיַתְּבַחֲדֵה nghara, exinanite, non chaschū, tacete, וְיַתְּבַחֲדֵה Miller

prat

præter normam.

6 *Futuri nō venit aliquando cum segol  
scena, ut ḥorah אורה ezara. Illud תרמיון tedam-  
jun, assimilabitis, perfectum est: quia  
jod est loco ה נ ה פא ו iechappeu, occul-  
tabunt, cum nō pro n, à נ ה chapha, oc-  
cultauit. Vox אֲרִיךְ arajjavec, rigabo-  
te, præter anomala puncta habet litera-  
rum metathesin à רֹהֶה rivva, rigare. Re-  
gulare esset אַרְוָךְ aravvec. Futurum deni-  
que per apocopen abjecto ה נ ה te-  
chas, operies, אַכְסָם achas, operiam, &  
cum camets, ut וַיְתֵה vajetau, & designa-  
bat.*

q̄uis.

1 *Præteritum inuenitur cum camets ce-  
ton, וְלֹא collu, finiti sunt: & cum  
cholem, quando secunda respuit daghes, ve  
הָזְרָה hora, cōceptus est, וְחַה dochas,  
expulsus est. In alijs vix semel, וְגַרְגִּין  
hoga, remotus est, נָזֵע zunna, fornici-  
catus est, prorsus anomalum cēsetur, cum  
habeat sciurec, & daghes accentu confe-*

quen

quente. Rarius hic reperitur chiric, ut קְנִיתָ kunnita.

2 Benoni, ut זָרָה zore, ventilatus, cum cholom propter רַ.

*Chiphil.*

1 Præteritum sub figuratio non tantum habet chiric, sed etiam segol & patach, etiam si gutturalis non sequatur, ut הַגְלָה hegla, migrare fecit, הַרְאֵתִי hareeti, feci videre. non habet etiam ifere, præsertim sequente gutturali, ut הַעַלְהָ henghala, fecit ascendere. Secunda radialis etiam recipit chiric, ut הַגְלִיתָ higlita, migrare fecisti. In tertia fæmine a seruile non transit in n, ut הַרְצָתָ hirtsath, pro hirtsetha.

2 Paul inuenitur etiam cum camets cation, ut מַפְנֵה mophne, obuersus, & hujus loco cum cholom, ut מַוְרָה morea, fœdata.

3 Infinitius usurpatur cum chiric præteriti, ut הַקְצֹתָ hikisoth, abradere. Exie etiam in camets, ut הַרְבָּה harba, multiplic

plicare. Gerundia sine ה conjugationis, ut  
in alijs ordinibus, ut למרת lamroth, ad  
irritandum, pro לחרות lehamroth.

4 Imperatiuus ob defectum radicalis ה  
effertur per duplex segol, ut הרף hereph,  
desine, pro הרפה harpe : vel per duplex  
patach propter primā gutturalē, ut העל  
hanghal, fac ascendere: vel cum uno se-  
gol sub ה formatiuo, propter secundam gut-  
turalē, ut יון hetangh, errare fac.

5 Futurum rejecto ה recipit duplex se-  
gol, ut ירב ierev, multiplicabit : vel du-  
plex patach, si prima sit gutturalis, ut הוול  
vajjanghal, & ascendere fecit, לען  
vaanghal, & ascendere feci.

6 Quod si secunda thematis sit radica-  
lis, manebit etiam segol, ut יונן vajje-  
thangh, & errare fecit, non temach,  
delere facies. A quo etiam חמי tem-  
chi, delere facies f. pro חמי tamchi.

7 Porro futurum illud monosyllabum  
per apocopen brennatis causa inuentum,  
nempe in ijs, in quibus secunda est una ex-

כבר

תְּבָגָד begad chephat, וְנֵלֶп hîchâ-  
bet pa'ach, וְרַד iard, dominare faciet,  
תְּפַאֲפֵת iaphit, dilatabit, p̄t̄asck, potabit,  
תְּפַאֲסֵת iaset, declinare faciet. Sic וְרַחֲנָה va-  
jare, & ostendit. Hoc iamen semel dun-  
taxat in Hiphil reperitur, in Kal s̄apiss-  
mè.

### Hophal.

1 Præteritum הָונְגָלָה honghala, ob-  
latus est, scribitur per cholem pro camets  
caton (quod in Hophal ponendum est ob  
primam gutturalem) ut dilatetur עַנְגָּלָה.  
hogla, translata est; bis reperiuntur pro  
הַגְּלָתָה hogletha.

### Hithpael.

1 Præteriti secunda persona habet etiā  
chiric, ut הַתְּקִנֵּת hithkannita, possedisti.

2 Benoni cum tñere reperitur, ut הַתְּאַתָּסֵם  
mis̄etae, obstupescens, à שָׁאָה ſetaa.

3 Imperatiuus defectiuus, siue cum apo-  
cope, sic formatur, הַתְּחַל hithchal, simu-  
la te ægrotum: & cum camets, ut הַתְּחַל  
hithchal. Illud הַכְּזַצְעָה kizzaccu, mundi

N est

estote, *v*surpatur pro *הַזְכָּרָה* hizdaccu, *אֶזְחָא* zacha, mundare. *Cur autem hic est*  
*7, & quidem transpositum, vide superius.*

4 *Futurum inuenitur abjecto* *וְעַל* iphi  
*ירֵקָן*, possidebit se ipsum, *לֹא יִתְגַּל*,  
*רְטֵגֶת* se ipsum. *Habet etiam in fine*  
*camels*, *vt* *תְּחִנָּר* thithgar, certabis,  
*לְחִנָּר* itchal, simulabit se ægrotum.

## C A P V T V.

*De verbis compositis, polysyllabis,*  
*& anomalis.*

Composito-  
rum ordines  
quinque.

  
Vinque sunt ordines com-  
positorum verborum. Pri-  
mus est eorum, quæ com-  
ponuntur ex defectiuis Pe nun, &  
quiescentibus Lamed aleph, quæ so-  
lum sunt quatuor *נָתַת* & *נָשַׁת*  
*naua, naca, nasa, & nascia, infregit, percus-*  
*sit, rulit, & seduxit.*

2 Secundus eorum, quæ compo-  
nuntur ex defectiuis Pe nun, & quie-  
scientibus Lamed he, quæ sunt duo-  
decim,

גְּזָה נַסְתָּה גְּלָה נְכָה גְּטָה גְּזָה  
 decim, nasa, nasa, nala, naca,  
 nata, nacha, nazà, nana, naha, nada, na-  
 scia, nake, volanic, teneavit, perfecit, per-  
 cussit, inclinavit, duxit, aspersit, habitavit,  
 lamentatus est, elongavit, oblitus fuit, in-  
 nocens fuit.

3 Tertius eorum quæ constant ex  
 Pe jod, & Lamed aleph, quæ solùm  
 sunt duo, נְגָה יְרָא jare, jaſa, timere, e-  
 gredi.

4 Quartus eorum, quæ constant  
 ex Pe jod & Lamed he, quæ sunt sex,  
 נְגָה יְרָה יְהָה יְהָה יְהָה jaga, jada, ja-  
 na, jangha, japha, & jara, dolore affici,  
 projicere, opprimere, remouere, pulchritud-  
 esse, & projicere.

5 Quintus eorum, quæ constant  
 ex Pe aleph, & Lamed he, quæ sunt  
 septem, אֲנָה אֱלֹה אֲתָה אֱלֹה אֲתָה  
 וְאֵת ana, ala, ava, ava, atha, ara, & apha,  
 lugere, jurare, cupere, concupiscere, venire,  
 colligere, & coquere.

6 Hæc omnia, quod attinet ad primam syllabam, sequuntur conjugationes verborum Pe nun, vel Pe jod, vel Pe aleph: quod spectat ad secundam, sequuntur formam quiescentium Lamed aleph, aut Lamed he, eorum videlicet verborum, ex quibus composita sunt.

7 Vnum solum est discriminem, quod hæc composita non patientur defectum primæ radicalis in infinitiuo, & imperatiuo, vt ipsa simplicia patiebantur. nec enim dicimus à verbo נָתַת nata, in infinitiuo נְתָתֵנָה netoth, sed נְתָתֵנָה netoth, & sic de cæteris.

### Exceptio.

Excipiuntur duo, נָתַת nasa, גָּזַת gatsa, quæ infinitiuum, & imperatiuum aliquando habent cum defectu primæ radicalis, hoc modo: Infinitiuus נְתָתֵנָה neteth, biseeth, chifeeth: Imperatiuuus נָתַתְּנָה nasa, sa, seu, sei, seena.

8 Verba quatuor, vel quinque litterar

terarum, paucissima sunt: suntq; scire omnia ex duplicatione primæ syllabæ aliorum verborum, ut ψαω sciangha sciangh, oblectavit, sit à ψαω scianga, גלגל ghilgal, volvit, sit à גל galal, יופיה jophjapha, pulcher factus est, sit à יופה japha, חפרם chamar mar, turbatus est, sit à חמר chamar.

9 Quæ ex literis dissimilibus constet, non sunt fortasse nisi duo, כרסם chirsem, demolitus est, & כרבל chirbel, induitus est, quorum utrumque est conjugationis Piel.

10 Verba anomala, quæ sæpe occurunt, duo sunt, נטה natan, dedit, quod est utrinque defectuum, & תחאה histachana, adorauit, quod deducitur à ψאוח sciacha, & solùm in Hitchpael conjugatur. Utriusque inflexionem ob iudiorum commoditatem hîc subjiciemus. Ras.

נְתָנוּ Præteritum.

נְתַתָּם

נְתַתִּי N 3

## Infiniitius. Futurum.

הַפְתָּחָה

בַּפְתָּחָה

כִּיהַפְתָּחָה

לְהַפְתָּחָה

## Imperatiu.

הַפְתָּחָה

## Futurum.

אֲפָתָה

וְפָתָה

פָּתָה

נְפָתָה

וְנְפָתָה

פְּנָתָה

פָּתָה

פְּנָתָה

פְּנָתָה

## Exophas.

## Futurum.

אֲפָתָה

*Nihil aliud  
reperiatur hu-**jus verbi.*

גַּתְכִּינָה vel גַּתְבִּינָה

גַּתְבִּינָה

גַּתְתִּינָה

גַּתְתִּינָה

גַּתְתִּינָה :

יְוָנָה Benoni.

פּוֹתָה

פּוֹתָה Paul.

נְתִוָּה

תְּנִוָּה vel Infiniitius.

תְּנִוָּה

vel	וַיְשַׁתְּחֹווּ	פָּשַׁתְּחֹוֹת	הַשְׁתְּחֹוֹת
vel	וַיְשַׁתְּחֹווּ	פָּשַׁתְּחֹוֹת	הַשְׁתְּחֹוֹת
	וַיְשַׁתְּחֹווּ	In finiti u s.	הַשְׁתְּחֹוֹת
	וַיְשַׁתְּחֹווּ	הַשְׁתְּחֹוֹת	הַשְׁתְּחֹוֹת
	וַיְשַׁתְּחֹווּ	Imperati u.	הַשְׁתְּחֹוֹת
	וַיְשַׁתְּחֹווּ	הַשְׁתְּחֹוֹת	הַשְׁתְּחֹוֹנוּ
	וַיְשַׁתְּחֹווּ	הַשְׁתְּחֹוֹן	הַשְׁתְּחֹוֹתָה
	וַיְשַׁתְּחֹווּ	Futurum.	הַשְׁתְּחֹוֹת
וַיְשַׁתְּחֹוֹנָה :		אֲשַׁתְּחֹוֹתָה .	הַשְׁתְּחֹוֹתִין :

ii Inueniuntur etiam in scripturis aliquot voces compositæ ex varijs conjugationibus, quæ inter anomala referri possunt, vt Numer. i. legimus *hothpakked*, numeratus est, quod est compositum ex Hophal, & Hithpael. Item Psal. 7. *iraddoph*, persequetur, quod est compositum ex Kal, & Piel. Sed hæc omnia ex Thesauris, & ex usu petenda sunt.

## CAPVT VI.

Ex Crum. affixis verborum.

CIV

N 4

Quem

**V**emadmodū nomina recipiunt affixa pronomina, & propterea non nullam patiuntur punctorum mutationem, ita quoque & verba: ut enim ex **דָבָר** dauerat, & **הַבָּרֶךְ** fit devarca, verbum tuum, sic etiam ex **פָּקָד** pakad, & **פָּקָדָךְ** pekadca, visitauit te. Sunt autem obseruanda tria, ante quam de singularum personarum, que verbis conueniunt, affixis dicamus. In iis sciendum est, solis actiuis verbis affixa proprie conuenire: siquidem affixa omnia verbis adjuncta conueniunt persona patienti, quā sola verba actiua post se habere solent: nec enim dicimus, disco te, sed solum, doceo te. Itaque de passiuis conjugationibus, id est, Niphal, Pual, Hophal, & Hithpael, nihil hoc loco dicendum erit. Sunt tamen hic duæ exceptiones.

**2** Prima, infinitiorum passiuorum: quæ quoniam interdum funguntur vice nominum, affixa quoque, et si raro, recipiunt, ut **בֵּין הַכְּרָאִים** bejom hibb̄im, in die creari

creari eos, id est, in die creationis eorum.

3 Altera exceptio est numerorum, quæ interdum habet affixa; sed tunc debet subintelligi commoda aliqua præpositio, ut יְהִי יְרָכָה, non significat habitabit te, sed habitabit tecum, ponitur enim וּ pro שְׁמֵךְ nghimmea.

4 Deinde sciendum est quinque esse af-

Affixa quip-  
que que sol-  
lis verbis jū-  
guntur.

fixa, quæ solis verbis נָהָה נָהָה נָהָה נָהָה נָהָה adjunguntur, videlicet:

pro quibus adjunguntur נָהָה נָהָה נָהָה נָהָה נָהָה

nominibus, ————— { me cum eum eam

quamquam וְ reperitur etiam in nominib-  
us, sed solum in numero innumerabilis, ut

הַדְבָּרוֹת deuareha, verba ejus. Præterea

quiescentia Lamed he, recipiunt etiam וְ hu,

more verborum, ut in Psalm. 5. ver. 5.

Non est וְ bepihu, in ore ejus, pro

eorum, rectum, &c. Porro וְ nu, וְ na

in omnibus modis, & temporibus locum

habent, præterquam in præterito.

5 Postremò sciendum est ex tribus per-

sonis verborum, tertiam recipere omnia af-

N 5 fixa,

Affixa decē. *fixa*, que sunt omnino decem. Dicimus enim, visitauis cum, eam, te, me, quae, f. gen. me, c. g. eos, eas, vos, m. g. vos, f. g. nos, c. g. Secundam verò non admettere nisi sex. non enim rectè dicimus, visitasti te, m. g. vel te, f. g. vel vos, m. g. vel vos, f. g. sed solum vi- sitasti cum, eam, eos, eas, me, nos. Primam denique admittere tancum octo. non enim dici potest, visitavi me, vel nos : sed solum, visitauis cum, eam, eos, eas, te, m. g. te, f. g. vos, m. g. vos, f. g. Nunc ad singulas personas veniamus.

### De Praeserito Kal.

### De tertia persona singulari.

6 Tertia persona singularis numeri ma- sculini generis cum omnibus affixis mutat canens prima littera in scena : וְ parach secunda littera in canens, praterquam cum affixis כִּי, בְּנֵי, אֲבָנִי remaneat parach: pro- xime ante affixa ponuntur eadem puncta, quæ in nomine דָּבָר davar, exceptis affixis נַחֲנָה, וְנַחֲנָה, anee quæ ponitur canens, וְ affixo יְ ante quod ponitur parach. In verbis qui- scen

sc̄tibus Lamed he, quia cum affixis perditur ultimum he, fit punctorum retrogradatio, ita ut camets secundæ ponatur sub prima, & sceua primæ euaneat: dicimus enim גָּלַהּ galahu, non גָּלְהָהּ ghelaha-hu. Ante affixum idem punctum manet, quod antea erat, ut גָּלָהּ gala, cum affixo primæ personæ, fit גָּלַנִּי galani.

### De secunda singulari.

7 Secunda persona singularis masculina mutat ubique camets primæ literæ in sceua, & patach secundæ literæ retinet primumque, interdum tamen mutat in chiric. Proxime ante affixa ponuntur puncta eadem que in tertia persona.

### De prima singulari.

8 Prima persona singularis communis generis mutat camets in sceua, & retinet suum patach. Ante affixa proxime ubique manet chiric, ut antea.

### De tertia persona plurali.

9 Tertia persona pluralis communis, mutat ubique camets prima literæ in sceua,

¶

Et scena secunda in camets, et ante affixa semper haber sciurec.

### De secunda plurali.

10. Secunda pluralis masculina nulla puncta mutat, sed solum abjecto primo loco ejus recipit sciurec, proxime ante affixa.

### De prima plurali.

11 Prima pluralis communis generis mutat ubique camets primæ literæ in scena, et retinet suum parach secunda literæ: ante affixa nihil additur, sed manent literæ, et puncta, quæ ante a erant.

### De tertia singulari fœminini generis.

12 Tertia singularis fœminini generis mutat ubique camets prima literæ in scena, et scena secunda literæ in camets: interdum etiam, sed raro, in parach, et more fœmininorum nominum mutat ultimū he in tau: si autem sequatur affixum in, etiam he affixi vertetur in tau, et ne duo tau concurrant, primum abycitur, et ejus sign

*signum infigitur daghes in sequenti. Proxime ante affixa ponuntur eadem puncta, quæ in nomine fœminino פָּרַע tſedaka.*

### De secunda singulariſ ſœm.

13. *Secunda singularis fœminini generis mutat ubique carnets primæ literæ in ſceua: & retinet ſuum patach secundæ literæ, & ſub tertia radicali ſimiliter retinet ſuum ſceua quiescens. Proxime autem ante affixa chiric longum adſciftit.*

### De secunda pluraliſ ſœm.

14. *Secunda pluralis fœminini generis, endem prorsus modo ſe habet, quo secunda pluralis generis masculini.*

### De Benoni, & Paul.

15. *Participia, quemadmodum in infleſione ſequuntur regulas nominum, ita etiam in affixis, & punctorum mutatione: & ſiquidem habent affixa propria verbis, explicantur ut nomina. Exemplum erit פְּקֹדֶה pokedehu, visitans. eum, פְּקֹדֵה pokedo, visitator ejus.*

De

## De Infinitivo.

16 Infinitivus forma tipa pokod mutat ubique camets in camets chatuph, & cholem in scena, ut יְהִי pokdo, visitare cum: si tamen sit gutturalis secunda thematis, sub ipsa erit camets chatuph, & sub prima thematis camets, ut אֶתְבָּא ahovo, amare cum.

17 Infinitivus autem forma tipa pokod retinet scena prima litera, & mutat cholem secundam in camets chatuph, ut זְרַכֵּן pokdchen, pokodchen, pokodca, nec plura recipit affixa, quam haec tria.

18 Infinitivus forma nisi petach, servat scena prima litera, nisi sequatur alterum scena: tunc enim mutatur in chiric: petach autem secunda cum affixo transferitur in camets, cum affixis כְּנָסֶת manet immotum, cum ceteris omnibus mutatur in scena.

19 Denique infinitivus forma nisi mescioach sub prima retinet scena, sub sec

secunda vertit van in camets, sub tertia  
accipit camets chasuph, ut מְשֻׁכָּה meschia-  
choca.

20 Est autem obseruandum, infinito-  
rum affixa, tūm actiūe, tūm passiūe expo-  
ni posse: siquidem פְּקֻדָּה pokdo, significare  
potest, visitatio ejus, sine visitatio refera-  
tur ad eum, qui visitat, sine ad eum, qui  
visitatur: exceptis tamen נְהַזֵּה, נִזְהָר, que  
solum patienti conueniunt.

### De Imperatiuo.

21 Secunda persona singularis masculi-  
na sequitur normam infinitiui formæ זְרַעַם  
pakod: ceteræ persona nihil mutant.

### De Futuro.

22 In toto fucuro manent immota pun-  
cta sub literis מְרֹא et an, nisi illud punctum  
sit camets: tunc enim vertitur in scena. I-  
tem immota manent puncta sub prima ra-  
dicali: cholem autem secundæ radicalis ver-  
tetur ubique in scena, præterquam cum  
affixis עַל, כְּנָס, בְּנָס, עֲבָד, ubi mutatur in camets  
chasuph: si vero sub secunda radicali non  
sit

*sic cholem, sed parach: idem erit judicium,  
quod de infinitivo forma תְּחִנָּה petach.*

### De Piel.

23 *In conjugatione Piel nihil peculiare occurrit, nisi quod ubique tserere secundæ radicalis vertitur in scena, præterquam cum affixis, בְּנֵי, בְּנָה, וְבַיִת, וְבַיִתְהֹרֶן pikkedo, visitauit eum, בְּקָדְךָ pik-kedca, visitauit te.*

### De Hiphil.

24 *In Hiphil nulla mutatio fit, nisi in verbis quiescentibus nghajin van, ubi tserere literæ he vertitur in chareph segol, ut בְּנֵי hevino, & tserere literæ o in Benoni, vertitur in scena, ut מְבִנּו mevino, & camets literarum אַתָּה etan in futuro vertetur similiter in scena, ut יְבִנּו jevino.*

### 25 *¶paradigma affixorum.*

#### Præteritum Real.

פְּקָדָה	פְּקָדֵנוּ	פְּקָדָה	פְּקָדֵךְ
פְּקָדָה	פְּקָדֵם	פְּקָדָה	פְּקָדֵךְ
פְּקָדָה	פְּקָדֵיכֶם	פְּקָדָה	פְּקָדֵיכֶם
פְּקָדָה	פְּקָדֵנוּ	פְּקָדָה	פְּקָדֵךְ

פְּקָרְנוּכָנָן פְּקָרְנוּם פְּקָרְנוּתָן

פְּקָרְנוּכָס פְּקָרְנוּתָס vel פְּקָרְתָּה

פְּקָרְתָּה vel פְּקָרְתָּה

פְּקָרְתָּמָן פְּקָרְתָּמָן

פְּקָרְתָּמָתָן פְּקָרְתָּמָתָן

פְּקָרְתָּמָתָן פְּקָרְתָּמָתָן

פְּקָרְתָּמָתָן פְּקָרְתָּמָתָן

פְּקָרְתָּמָתָן פְּקָרְתָּמָתָן

פְּקָרְתָּמָתָן פְּקָרְתָּמָתָן

פְּקָרְתָּמָתָן פְּקָרְתָּמָתָן

vel פְּקָרְתָּמָתָן פְּקָרְתָּמָתָן

vel פְּקָרְתָּמָתָן פְּקָרְתָּמָתָן

Eadem punctorum ratio, quæ in

O פְּקָרְתָּמָתָן

אַתָּה pakadti. At בְּקָרְתָּהּ בְּקָרְתָּהּ pekad-  
euth, pekadten, &c. omnia more ma-  
fouliti בְּקָרָתָם pakadiem.

25 enoni,

## *Infinitius.*

אַתָּה קָרְבָּן	פֶּקְרָבָם	אַתָּה קָרְבָּן	פֶּקְרָבָם
מְאוֹס	פֶּקְרָבָם	מְאוֹס	פֶּקְרָבָם
מְאַסְפָּן	פֶּקְרָבָן	מְאַסְפָּן	פֶּקְרָבָן
מְאַסְפָּה	פֶּקְרָבָה	מְאַסְפָּה	פֶּקְרָבָה
מְאַסְפָּה	vel	מְאַסְפָּה	vel
מְאַסְפָּה	vel	מְאַסְפָּה	vel
רְדוֹן	פֶּקְרָבָה	רְדוֹן	פֶּקְרָבָה
רְדוֹבָה	פֶּקְרָבָה	רְדוֹבָה	פֶּקְרָבָה

פתחך	משחכם	דרופכם
פתחכם	משחכנים;	דרופכם
פתחכנים;	פתח	טשוח

*Imperatives.*

פְקָרִיז	שְׁמַעֲוֹז	שְׁקֹודֶר
פְקָרְנוּגֵן	שְׁמַעֲנִי	פְקָרְנוּגֵן
פְקָרְנוּתִין	גָּאֵל	פְקָרְנוּתִין
פְקָרְנוּן;	גָּאֵלוֹת	פְקָרְנוּן;
פְקָרְנוּן	גָּאֵלִי	פְקָרְנוּן
פְקָרְנוּת	גָּאֵלִים;	פְקָרְנוּת
פְקָרְנוּת	אַהֲבָה	פְקָרְנוּת
פְקָרְנוּת	אַהֲבָתוֹ	פְקָרְנוּת
פְקָרְנוּת	אַהֲבָתוֹן	פְקָרְנוּת
פְקָרְנוּתִין	פְקָרְדוֹ	פְקָרְנוּתִין
פְקָרְנוּתִין	פְקָרְדוֹתָה	פְקָרְנוּתִין
פְקָרְנוּתִין;	פְקָרְנוּנוֹ	פְקָרְנוּתִין;

• *pekodna tacum recipit pro nomina separata.*

*Futurum.*

יפְקָרְדָּה	יְפָקְרָנָה	יְפָקְרָדֶר
יפְקָרְדָּכָם	יְפָקְרָה	יְפָקְרָדֶר
יפְקָרְדָּנוֹ	יְפָקְרָנִי	יְפָקְרָהָוּ

יִפְקַדְתָּךְ יִשְׁמַע  
 יִפְקַדְתָּךְ יִשְׁמַעֲתָה  
 יִפְקַדְתָּךְ יִשְׁמַעְתָּךְ  
 יִפְקַדְתָּךְ יִנְאֵל  
 יִפְקַדְתָּךְ יִנְאֵלָה  
 יִפְקַדְכֶן  
 יִפְקַדְכֶן

Cætera omnia hujus personæ  
 ut ipkedu, ut imperatiu, ut pikdu.

## CAP. VII.

*De literis Paragogicis.*

Paragogicæ  
literæ quin-  
que.



D perfectam cogenitio[n]em  
 nominum, & verborum,  
 sciendum est quinque esse  
 literas, videlicet יְהִי־ehem, quæ  
 paragogicæ, sive addititiæ nomi-  
 nantur, propterea quod interdum  
 tūm nominib[us], tūm verbis, solius  
 euphoniacæ causa, superadduntur: &  
 quidem & inuenitur Ecclesiastæ 11.  
 in voce יהוֹיָה jehu, erit: ubi sci[er]ec est  
 loco chiric longi: sic enim esse de-  
 buit, יהי jehi.

2 He inuenitur frequenter in voce לילְהָ *tajela*, *nox*. Item in infinitivo, & imperativo: sed mutantur tunc puncta eo modo, quo propter affixa, ut לפקְדָה *le pokda*, ad visitandum, זכרְחַ *zachra* li, memento mei. Denique etiam in futuro, ut אֲשֶׁרְנָה *escrena*, habitabo, נִשְׁמָחַת *nismecha*, lætabimur, זָהִירְ *jachisca*, accelerabit.

3 Iod additur interdum nominibus adjectiuis foemini generis, ut מְלָאֵת *melaathi*, plena, pro מלאה *meled*. Item Benoni, & Paul, ut יֹשְׁבֵן *yoshev*, pro יֹשֵׁב *yoshev*, sedens, & גְּנֻכְתִּי *ghenuuti*, furio ablata, pro גְּנֻכָּה *ghenuva*. Item in infinitivo, ut להוֹשִׁיבֵי *lehoscivi*, pro להוֹשִׁיבֵ *lehosciv*, ad habitare faciendum. Denique inuenitur lib. 2. Regum, ca. 13. versu 20, in media voce אַמְּנוֹן *Ammon*, pro אַמְּנוֹן *Amnon*. Num Amno frater tuus? &c. Et lib. 1. Esdræ, cap. 10. versu 16, לְדָרְיוֹשֵׁ *ledarjosc*, pro לְדָרְוֵשׁ *lidrosc*, ad quærendum: sed priori in lo-

co contēptus gratia additū videtur.

4 Vau redundat in illa voce חַיְתָה chaietho Genesis i. pro חַיָּת chajath.

5 Denique nun additum reperitur frequenter tertiae personæ præteriti pluralis numeri, ut יְהִי jadenghun, co-gnouerunt. Item in infinitivo, ut בְּאֵבֶן beovdan, in pereundo: & futuro, ut וּרְכֹון idrecun, tendent, תְּדַרְכּוּן thidrecun, tendetis, quod etiam accidit si sequantur affixa, ut יְכַבְּדָנֵנו jecabbedaneni, pro יְכַבְּדָנֵי jecabbedani, honorabit me. Atque hæc de verbis, & nominibus.

## PARS QVAR- TA, QVÆ EST DE

RELIQVIS ORATIO-

*nis partibus, & de  
Syntaxi.*

\*

### CAPUT I.

*De Aduerbio, Præpositione, Con-  
junct*

## junctione, &amp; Interjectione.

**R**estat מלה *milla*, hoc est, dictio, quæ quatuor alias complectitur partes orationis, Aduerbium, Præpositionem, Conjunctionem, & Interjectionem. Aduerbia tot sunt apud Hebræos, quot apud alias nationes, quæ hoc ordine juxta varias significaciones numerari possunt.

hic, huc. ibi. illuc. inde. intus.

2 Loci. מָתָּס שְׁפָה טַם בָּהִי וְהַזְּבָחָה. מָתָּס vbi. foris, foras.

חוֹזֵן אֵיתָן אֵיכָה אֵיכָה אֵיךְ. מָתָּס hinc, huc, hinc. illuc, illinc. vnde. quo. quip.

אֵין אֲנָה מָאוֹן בָּהִי כָּהֵן. מָתָּס buc, illuc, illinc. vnde. quo. quip.

הַכְּהָה.

hodie. cras. heri.

3 Temporis. מחרת מחרה היום. מָמֹלֶת חִמּוֹל מחרת מחרה היום. nocte proxima. mane. vesperi. nudius tertius.

שלשות. עֲרָבָה בּוֹקָר אַמְשָׁן. tunc. nunc. quotidie. adhuc. iam, iampridem.

בְּגָרָה עֲזָז תְּמִידָה עֲתָה נָא אֵין. usque, id est, semper. quando. quum. mox. postea.

אחר. פְּתָאָם. כִּי מְתִיחָה. עֲתָה נָא.

O 4 antea.

antea, antequam.

טרנסו

non.

בלחמי בלתי בלתי אוז אל לא sic certe, verè.

אבן אמנה אמונם כן en. ecce.

6 Demonstrand. חפץ

winem. quis dabit, δι, εἰαλήγε, οβλερά.

7 Optandi. לוֹא לוֹ אֶחָלֵן

&amp; Hortadi, &amp; Obscurandi. אַפְּה אֲפָה נָא

nanno cur quomodo?

9 Interrogadi. מִרְוְעַלְפָה הַלָּא scut, quasi, tanquam. sic.

10 Similitudinis. כְּמוֹ

bene. male. verè. recte. exquè.

11 Qualitatis. נְכוֹן יְשָׁרֵי אֶמְתָּה רָע. טוב

festinanter. sapienter. prudenter. legitimè.

בְּמִשְׁפָּט בְּבִינָה בְּחִכְמָה בְּפִיה

multum. parum. modicum.

12 Quantitatis. הרבה רב plus, magis.

13 Comparandi. יותר

valde. maximè.

14 Vehementiae. מאור מאור lentè. sensim.

15 Remissionis. לאם מַשְׁמַע

forsan.

forsan; an, si; ne forte.

16 Dubitandi. אָסֵן <sup>פְּנִים</sup> seorsum, tantummodo, duntaxat.

17 Separandi. לְבַרְקָה simul, una, pariter.

18 Congregandi. נְחַזּוֹן וְחַדְשָׁה Hebraicè. Syriacè. Græcè. Latinè.

19 Gentis. רַוְמִיָּת וּוֹנוּת אֲרֻמִּית עַבְרוּת et cetera ad eundem modum.

20 Ex his aduerbiis pauca quædā suscipiunt affixa, hoc modo:

ecce illi. ecce ego. ecce tu. ecce ille. ecce.

הֵן הָנוּ הֵנָּךְ הָנָנוּ vel הָפְנִי הָפְנִי sicut. non tu. non ego. non ecce nos. ecce vos.

הָגָכָס הָגָנוּ אֵין אִינְךְ אִינְךְ כִּמוֹ vbi tu? vbi. sicut illi. sicut ego. sicut tu. sicut ille. בְּמֹזֹהוּ בְּמֹזֹה בְּמֹזֹה בְּמֹזֹה בְּמֹזֹה בְּמֹזֹה

21 Præpositiones ordine Alphabetico ita numerari possunt.

pro. propter. absque. juxta. post. cum. ad.  
אֶלְיָהָה אַחֲרָה אַצְלָה בְּלָאָה בְּנָלָה בְּעָדָה ante. extra. ultra. inter. propter  
בְּלָעָדָה vel בְּעָבָרָה בֵּין הַלְאָה חֹזֶה לְפָנָי coram. a. ab. præter. propter. secundū. contra. è. regione.

לְעַמְתָּה לְפִי לְמַעַן לְבַרְקָה פְּנִים נְגָדִיל pro. sub. cum. trans. super. circa. è. regione.

גּוֹכוֹת סְבִיבָה עַל עַבְרָה עַם פְּנִים

O 5 22 Ex

22 Ex quibus præpositionibus nullæ sunt, quæ non recipiant affixa more nominum, & verborum, exceptis sex, videlicet: בְּלֹא הַלְאָה חֹזֶל לִפְנֵי נָוְבָח עֲבָר nghever.

### Appendix.

Quomodo autem puncta mutentur in præpositionibus ratione affixorum, satis diligenter in dictionarijs explicatur. Illud tam non videtur omissendum, ut recipere affixa more pluralium nominū, id est addendo iod post lamed, & præterea cum affixis omnibus mutare segol in isere, præterquam cum affixis הַסְּחַבְמָן cum quibus mutat segol in patac scœua, ut אלְיָכָם alechem elau. Porro præpositio הַנְּצַבְמָן cum affixis על mutat patac in patac scœua, cum alijs autem omnibus in camets, עלְיָכָם עלְיָכָם nghalechem, nghanlau.

Conjugatio-  
nes 7.

23 Conjunctiones numerantur omnino septem. Copulatiua וְ, וְגַם, etiam:

etiam: וְאֵת, quoque. Disiunctiva in, vel,  
aut. Continuativa וְאֵת, veruntamen, tamen.  
Causalistica, si, וְאֵת hile, nisi. Ra-  
tionalis בַּיִת, quia: לְמַעַן lemanghan, ut  
אֲבָרֶבֶת nghakev, ut, propterea, שֶׁאָסַר ascier,  
quod, quia.

24 Interjectiones sunt quinque, Interjectio-  
nes quinque.  
Dolentis, אֲבָבָה הָזֶה אֲכֹלֶת אֲבָבָה  
hem:ah אֲחֹת ah. Gaudentis, מְגֻבֶּה euge,  
Exclamantis הָזֶה ô. Admirantis, אַיְצָה  
קָרְבָּה quomodo. Blandientis, & Rogantis  
כְּנָה. אַנְהָה.

## CAP. II.

*De literis seruilibus.*

**A**Duerbia, & præpositiones apud Hebreos partim constat ex integris dictiōnibus, de quibus hactenus locuti sumus, partim ex solis quibusdam literis, quæ seruiles ea potissimum de causa dictæ sunt.

Scicendū igitur est ex viginti duabus

bus literis Hebræorum, vndecim es-

**Radicales.** se radicales, & vndecim seruiles. Ra-  
dicales dicuntur illæ, quæ semper sunt  
pars thematis, nec ullum alium ha-  
bent usum. Seruiles dicuntur eæ, quæ

**Seruiles.** etsi quandoque pertinent ad ipsam  
thema, sæpius tamen deseruiunt vel  
loco præpositionum, atque aduer-  
biorum, vel ad personas, tempora,  
numeros, genera, aliisque id genus  
indicanda. Porro seruiles literæ, his  
tribus nominibus trium insignium  
virorum continentur, אִתָּן מְשָׁה וְכֹל בָּ  
*etan, moscie, vecalev*: reliquæ omnes ra-  
dicales sunt.

2. Et quoniam de iis literis multa  
suprà variis locis dicta sunt, hic par-  
tim per compendium repetemus,  
quæ alibi dicta sunt, partim etiam  
addemus, quæ supersunt dicen-  
da.

3. **¶ Primum est una ex literis for-**  
**matiis futuri. Secundum est una ex**  
**form**

formatiuis nominū verbalium. Ter-  
tium est vna ex paragogicis.

4. Primum est ex formatiuis futu-  
ri. 2. ex formatiuis nominum ver-  
balium. 3. ex paragogicis. 4. ex for-  
matiuis pronominum. 5. est nota  
numeri multitudinis in nominibus.  
6. est characteristica conjugationis  
Hiphil.

5. Primum est ex formatiuis futu-  
ri. 2. ex formatiuis nominum ver-  
balium. 3. est nota generis fœmini-  
ni in nominibus, quum additur ad  
finem.

6. Primum est ex formatiuis futu-  
ri. 2. est ex formatiuis nominum  
verbalium. 3. ex paragogicis. 4. ex  
formatiuis pronominum.

7. Primum format Benoni in Piel,  
Hiphil, & Hithpael. 2. est ex forma-  
tiuis nominū verbalium. 3. ex for-  
matiuis gerundiorum. 4. ex forma-  
tiuis pronominum. 5. ponitur pro

מן *min* præpositione: tunc autem infigit daghes in sequēti ob defectum nun. dicimus enim מְשִׁמִּים *missiamaim*, è cœlis, pro מְשִׁמִּים *min sciamaim*: quòd si litera sequens non sit capax daghes, ponitur tñere sub א loco chiric, vt מַרְאֵת *meerets*, è terra, pro מַרְאֵת *min erets*. Non desunt tamen aliquæ voces, quæ præter regulam, nec recipiant daghes, nec mutent chiric in tñere, vt מְחוֹת *michut*, à filo: מְרוֹדָף *mir-doph*, à persequendo. Sextum deseruit comparationi.

8 ש Primū ponitur pro ר *ascier*, qui, quæ, quod, quia, vt, aliaq; id genus significans. Punctum ejus usitatum est segol sequente daghes, vel sine daghes, si litera sequens non sit ejus capax, vt בְּכָה *scieccaca*, quod sic: שְׁעָלָה *scienghalu*, quæ ascenderunt. Præter morem tamen inuenitur ש cum camets, vel patach, vel sceua, vt נְהָרָה *neharah*, quod ipse: תְּקַנֵּשׁ *sciakanta*, quod surrexisti,

xisti, *תְּחִנָּה* scieatta, quod tu. Pro quo etiam videtur interdum usurpari demonstratiuum, vt *חַזֵּעַ*, *צְבָא*, *זֶה*, vt Psal. 9. vers. 16. בְּרֵשֶׁת זוֹ טָמֵנוֹ *bereschieth zu* tamanu, in laqueo, quem absconderunt: nisi dicas desiderari relatium, vt sit טָמֵנוֹ *tamanu*, pro *נְטָמֵה* scietamanu, in laqueo hoc, quem absconderunt. 2. addito Lamed, efficit articulum genitui *לְשָׁוֹן* sciel.

9. 1 Primum est ex paragogicis. 2. ex formatiuis nominum verbalium secundùm plerosque: tamen Rab. Dauid Kimchi in Ioelem existimat he nunquam formare nomina: & rationem adserit sancè probabilem. Literæ enim nominum formatrices adeò necessariæ sunt, vt sine illis nomen nihil omnino significet. Nam si ex *רוֹתֶה* *mizmor*, Psalmus, auferas *וֹתֶה*, formatiuum verbalis *רוֹתֶה* *zemor*, non erit nomen. At omnia nomina, quæ videntur habere he formatiuum, e-  
xiam

tiam sine ipso he integra, & vera no-  
mina sunt, ut ליל *lail*, & *laila*,  
nox, חדרה & חדרה *cheder*, & *chadra*, cu-  
biculum, & alia. 3. est nota generis  
fæminini, & fermè habet ante se ca-  
mets cum accentu. 4. est signū de-  
monstratiuum, idémque valer apud  
Hebræos, quod articulus apud Græ-  
cos: & ferè tūc sub se requirit patach  
sequente daghes, ut הבית *habbaith*,  
*illa domus*. quod si litera sequens non  
sit capax daghes, ponitur sub π ca-  
mets loco patach, ut עבר *hangheued*,  
*seruus*, הרועה *haronghe*, *pastor*.

### Exceptiones.

1. Excipiuntur literæ π, & π, ante quas  
ה demonstratiuum retinet suum patach, ut  
ההיכל *hahechal*, templum, ייְהוָה  
הַחֶלְלָה *ha-challōn*, fenestra.

2. Excipiuntur etiam literæ gutturales,  
qua sub se habent camets in dictionibus  
non monosyllabis: nam ante eis, in demon-  
stratiuum plerunque habet jegol, ut יְשִׁׁין  
hengh

henghascian, fumus.

3. Excipiuntur denique literæ sceuatae, ante quas in recinet suum patach, etiam si illæ non sint notatae pūcto daghes, ut היאור, flumen. 5. præposita hæc litera verborum participijs, gerit vicem relatiui, ut הַנְּרָאָה hannirea, qui cernitur.
6. est nota admirationis, & interrogationis: & tunc recipit plerumque sub se partach sceua, ut הַזֵּה haze, num iste: ante gutturales autem, notatas pūcto carrets, requirit segol, ut אֲתָה הַחִתָּה וְאַתָּה behajetha zoth, num factum est hoc? ante easdem agnoscendas notatas pūcto carrets, nec quicquid patach, ut האיש בְּסֻבִּי haifc. sat mani, num vir sicue ergo? Separatum ad finem dictioñis hæc lura separare res seruis loco præpositionis ad, vel in, ut מִצְרִים mittaima, in Egyptum, יְמִימָה jamima, in dies. 8. interdum est adverbium vocandi, sive articulus vocatius casus, ut הַשְׁמִים hasscianaim, o capi.
9. est figurina conjugationis Highl.

P Hoph

*Hophal, & Huhpael.*

10. Primum est ex literis paragogicis. 2. ex formatiuis pronomi-  
num. 3. est nota numeri pluralis in  
verbis. 4. est nota copulatiua signi-  
ficans, &c, atque, autem, & sapissime  
præponitur ad initia librorum, vel  
sententiaym, ornatus gratia, vt Ex-  
odi 1. vers. 1. וְאֵלֶּה שְׁמוֹת veelle sciemoth,  
& hæc sunt nomina. Interdum etiam si-  
gnificat quia, vt Genes. 14. vers. 19.  
*Melchisedech* proculit panem, & vinum,  
וְהִוא כָּהן vahu cohen, ipse enim sacerdos.  
Et Gen. 30. vers. 27. ait Laban, נַחֲשָׁתִי  
וַיַּבְרְכָנִי יְהוָה nichasti vajevarcheni Ieho-  
ua, Expertus sum, quod benedixit mihi  
Dominus. Significat quoque sic, vel  
similiter, in libro Proverb. frequen-  
tissime, item, sed, certe, vtrum, & his  
similia.

11 Punctum ejus solenne est sceua:  
tamen ante literas labiales, quæ sunt  
בּוֹמָף bumaph, & ante sceuatas requi-  
rit

rit sciurec, quod provocali breui in ejusmodi locis haberi solet. Si tamē litera sceuata sit jod , abjecto sceua, ponitur chiric sub litera i, vt יְמִינָה וְמִינָה dextera, pro יְמִינָה וְמִינָה vejemin : ante literas autem gutturales affectas puncto rapto habet punctum simile, vt וְאַלְיל veelil, & vanitas, & per contractionē abjicitur sāpe ipsum punctum raptum, vt וְאַדְוֵנִי vadonai , pro וְאַדְוֵנִי vaadonai.

12. Quando etiam ex puncto rapto sub litera gutturali excidit sceua, similiter vau præcedens hábet patach, vel segol sine sceua, vt וְשִׁבְעָה vanghase, & fac, וְאַחֲסָה veechse, & sperabo. Excipitur nomen אלֹהִים elohim , ante quod vau semper habet tsere , abjecto segol, vt וְאַלְהִים veelohim , & Deus. Quando verò vau conjungit duo nomina, & secundum est monosyllabum, vel habet accentum in penultima, semper sub se habet camets, vt

פְּרָנָה

תּוֹהוּ וְכֹהוּ *tohu vavohu*, inanis & vacua.

13 Quintum, vau conuertit significationem præteriti in significacionem futuri, & è contrario. Conuertit quidem præteritum in futurum, quando præcessit aliud futurum, vel certè non præcessit præteritum: tunc autem vau versuum non distinguitur notatione à vau copulatiuo, id est, habet sceua, vel alia puncta, vt vau copulatiuū: sed hoc addit, quòd semper accentum reijcit in ultimam, vt וְמִרְאֵת vesciamarti, & custodiam. Excipiuntur quiescentia Lamed he, que retinent accentum in penultima, vt וְגַלְיתִי vegaliti, & migrabo.

Futurum autem vertit in præteritum quando habet sub se patach sequente daghes, vt וְנַתֵּן vayamor, & mortuus est, quod tamen daghes excidit ex litera sceuata, euphonie causa, וְנִזֵּה vaeahi, & fuit. Quòd si litera sequens non sit capax daghes, habet cam

camets loco patach, & accentum ab ultima ad penultimam retrahit, וְנִ  
vaakom, & surrexi.

14 נ Primum quidem est nota similitudinis, significans, sic, secundum, juxta, sicut. Deinde vero est nota conjecturalis, significans circiter, quasi. 3. est ex literis formaticibus pronominum. 4. ex formaticibus gerudiorum. Interdum adsciscit particulā מ, & efficit integrā dictionem מ camo, sicut, & tunc recipere potest etiam affixa, ut מומי camo ni, sicut ego: מזק camocha, sicut tu, &c.

Proprium est hujus literæ, & duarum sequentium, ut non patiantur post sen demonstratiuum, sed eo rejecto, assumant punctum ejus, ut מ כחמי cassiam aim, sicut cæli, pro מ chehassiam aim. Puncta hujus literæ, & duarum sequentium, eadem sunt: quo vau copulatiui, eo excepto, quod propter literas sceuatas non

mutant sceua in sciurec, sed in chiric, & ante literas labiales retinent suum sceua.

15. Primum est articulus datiui, ac genitui casus, & interdum etiam accusatiui. 2. est vna ex formatici- bus gerundiorum. 3. seruit loco præpositionis significans, ad, in, propter, &c. Recipit quoque affixa, vt suprà ostensum est in capite de pronomi- ne.

16. 3 Primum est vna ex literis for- matricibus gerundiorum. 2. seruit loco præpositionū, in, cum, ab, &c. 3. designare solet ablantium instru- menti vel pretij, vt פְּכָסֶף קְנִירָה beche- seph kaniti, argente emi, בְּחַסְתָּךְ מְחֵבָה nghasita lecha- chail, sapientia tua parasti tibi virtutem. Recipit hæc litera etiam affixa more nominum, & verborum, ut בְּקָרְבָּן כְּדֵין בְּכָרְבָּן.

Appendix de permutatio-

ne siterazun.

Supè, vel certè non raro, literæ in Biblîs permuntantur.

1. **נ** Ponitur pro **ל**, נְבָתָא gavtha, eleuata est, נְשָׁא scienâ, somnus. Et pro **י**, ut רְפָאָנוּ rippinu, curauimus, pro רְפִינָה rippinu, & pro litera geminata בְּזֹא bazeu, diripuerunt, pro בְּזֹה bazeu.

2. **ר** pro **ת**, וְתַּזְכִּיס iste, pro **ת**.

3. **ע** pro **מ**, מְעֵדָה heus, pro מְאֵחָה os-  
ui, educam: הַוְנִיאֶס, pro עֲשָׂה.

4. **כ** pro **ב**, בְּרָאָבָרָם **כ**, cheruach kadim, in vento orientali, כְּבָדָמָה chidme, in sanguinibus.

5. **ט** pro **צ**, צְבָא tannim, pro צְבָא tan-  
din, serpens, וְצַדְקוֹתָים vajegare sciam,  
& expulerunt eas, scilicet filius, &c. adiā.

6. **מ** pro **ל**, ut מלakin melachin, Reges,  
pro iamia, dies, sed hic redolent Chal-  
daismum.

7. **ד** pro **ב**, בְּרָאָבָרָם jasor, dominabitur,  
pro בְּרָאָבָרָם. Hujus litera permatio frequēs

est in Sacris libris.

8 תְּנוּנָהַתְּ שִׁבְעָה vesciavath, & revertetur. Hoc in fæmininis frequentissimum est, quum regimen pro absoluto adhibetur. Verum haec fusius hoc loco persequi non est necesse.

## CAP. III.

*De inuestigatione radicis, siue Thematibus, & vsu Dictionarij.*

**D**ictionaria Hebreorum non continent ordine alphabetico nomina, verba, ac cæteras dictiones omnes, sed solum themata, siue radices, quibus subiiciunt eas omnes voces quæ ab illis derivantur. Ut igitur quocunq; vocabulo oblatō radicem ejus inuestigare possumus, primum mandanda est memoriarē diuīsio literarū in undecim radicales suis vocibus comprehensas וְתֵן וְתֵן יְהִי רְאֵב קָרְסָר זָנְגָהָפֶג ghet chesed, & undecim seruiles

וְתֵן

וְכֹל בָּמָשָׁה אֵיתָן vechalev Moscie etan: quam diuisionem capite superiore tradidimus. Deinde sciendum est, ex vndeclim seruilibus quatuor esse, que etsi initio dictionis aliquando seruiunt, tamen in medio ac fine, semper sunt radicales, videlicet, אלבָסְךָ el-basc. Item alias quatuor in principio, & fine dictionis non raro seruire: in medio autem semper ad radicē pertinere, videlicet מנְחָה menocha. Denique reliquas tres יְהִי teui, ubique radicales & seruiles esse posse.

2 Quibus obseruatis, oblata voce, cuius radicem querimus, initio remouendæ sunt omnes literæ seruiles, & siquidem remanent literæ tres radicales, eæ sine dubio radicem efficiunt. Quod si seruilibus remotis non remanent tres literæ radicales, videndū est an è seruilibus ejusdem vocis aliquæ sint de numero earum, quæ sunt semper de themate. At si

P. 5 ne

ne hoc quidē modo inuenietur thema , expendendum erit , num forte reliquæ literæ dictionis ejusdem , quæ tum radicales , tum seruiles esse pos- sunt , in ea dictione sint radicales . Si denique constet , eas non esse ullo modo radicales , apparebit vocem ex imperfectis esse , hoc est ex quie- scientibus , vel defectiuis , & idcirco præponendum erit initio Nun , aut Iod : vel inferendum in medio Vau , aut Iod : vel ad finem addēdum He , aut Nun : aut certè secunda litera du- plicanda .

## CAPUT IIII.

*De Syntaxi.*

**Q**uoniam ea , quæ ad con- structionem pertinent , sunt ferè omnia Hebraicæ lin- guæ cum cæteris communia ; & usu , ac lectione scripturarum facile per- cipi possunt : rem totam paucis com- plect

pleteatur. Ac primum explicabimus constructionem quidem nominis cum verbo, deinde adjectui cum substantiuo, tum substantui cum substantiuo: postremò relatiui cum antecedente.

i Nomen, & verbum in genere, numero, & persona conuenire debent, ut Genesis 1, וְהָאָרֶץ הַוְתָּה vēhaa-rets hajetha, terra erat: אֲזִירֵה יְהִי אֹור jehi or, sit lux. Hoc tamen non ubique seruatur: sāpe enim nōmē generis masculini jungitur verbo generis fœminisi, vt lib. 2. Reg. cap. 13, vers. 37. וְאַבְלֵל דָוִד vātēchal David, & cessauit David: & contrà, vt 1. Reg. c. 25, v. 27, שָׁבְתָּה הַבַּיָּת heni sciphchasthecha, attulit ancilla tua. Sed in his & similibus videtur intelligendum aliquod verbum cōmodum, vt cessauit David, id est, anima Dauidis: attulit ancilla tua, id est seruus præmissus nomine meo; que sum ancilla tua: vel certe

tè scriptura magis ad rem significatam respicit, quàm ad vocem significantem, vt Cant. cap. 2, vers. 7.  
 השבעתו אחכם בנות ורושלם אם תעירו נאם  
 עזורי את־האהבה: hiscbaghnti ethchem  
*benoth Ierusalaim im tanghiru veim re-*  
*nghoreru eth haahava.* Adjuro vos filiæ  
*Ierusalem, si excitetis, & si euigilare fa-*  
*ciatis, hoc est ne excitetis, né ve expergi-*  
*sci sinatis dilectam, ubi תעירו tanghiru, &*  
*תעוזרו tenghoreru, verba sunt generis*  
*masculini, quia filiæ Ierusalem ap-*  
*pellantur ciues vrbium, Ierosolymæ*  
*subjectarum. Et Eccles. 1.ver. 2.* אמר  
*קוחלת amar koheleth, dixit concionatrix,*  
*hoc est, anima Salomonis, &c.*

2. Quod dicimus de genere, etiam de numero dici potest. Inuenitur enim sàpe nomen numeri singularis cum verbo numeri pluralis, vt Hag. c.2, v. 8. וּבָאו חַמְרֹת גּוֹיִם. *unau chemdath goim,* & venient desiderium gentium : & contrà, vt Gen. 1, v. 14. יהי מְאֹרֶות. *jehi meor*

*meoroth*, *sit luminaria*: solet autē hoc fieri præter communē regulā, quando nomen singularis numeri regit nomen numeri pluralis, vel contrā: tunc enim verbum conuenit in numero cum posteriore nomine, etiā si in obliquo sit, vt Iob. i 5. v. 20. **מְסֶפֶר** מִשְׁפָנָן *mispar scianim nisphenu*, numerus annorum reconditi sunt: Eccles. c.

10. v. 1. **זְרוּעֵה** מַוְתִּי בְּאֵישׁ יְבוּעֵ שְׁמֵן. *maueth javeisc jabbiangh sciemen*, muscae mortis, hoc est mortuæ, perdit suauitatem vnguenti. Ad verbum, facit fætere & exhalare (fætorem) vnguenti.

3 Solet etiam id fieri, quando nōmē pluralis numeri distributiue exponi potest, vt Gen. c. 49. ver. 22. **בְּנוֹת**, **צָעֵדָה** *banoth tsanghada*, filiæ discurrit, id est, vnaquæque filiarum discurrit.

4 Interdum quoque id fit, quum nōmē plurale singularem significat, vt Exodi c. 21, v. 4. **אִם** **אֲדֹנֵינוּ וַתִּן** *im adonau itten*, si domini ejus dederit, id est,

si

si dominus ejus dederit: accipitur enim passim nomine אֲרוֹנִים adonim proinde אֲרֹן adon.

9 Ad mysterium denique Trinitatis insinuandum, ut Genesis cap. i. v. 1. בָּרוּא אלהים bara elohim, creauit Dy, id est Deus in personis trinus creauit.

6 Est etiam animaduettendum, saepe apud Hebraeos desiderari verbū substantiuum, vt Psal. 34. v. 8. רְאוּ פִי reu chi tov Iehoua, videte quia bonus (est) Dominus.

7 Item non raro usurpari tertiam personam verbi actiui in passiuā significatione, ut Genes. 16, עַל־כֵן קָרָא nghal chen kara liveer beer lachai roi, propterea vocavit puteum, puteum, id est, vocatus est puteus, vel vocavit quispiam, hoc est exceptis est vocari iam cum puteus ~~vitevis~~, & ~~vitevis~~ evidens.

8 Adjectiuum, & substantiuum, in genere, numero, & casu plerumque con-

consentient, ut Cant. cap. 4, vers. 1.  
 יפה רעה japha ranghjati, pulcra amica  
 mea. Cant. 5. vers. 10. דורי צח dodi tsach,  
*dilectus meus candidus.* Interdum ta-  
 men, sed raro, inuenitur adjectiuum  
 generis masculini cum substantiuo  
 generis foemini, ut Exodi 11. ver. 6,  
 אזהה בפוץ tsenghaka camohu, sicut ipse,  
 hoc est, *acclamatio sicut ipsa.*

9 Interdum etiam adjectiuum nu-  
 meri singularis cum substantiuo nu-  
 meri pluralis, ut Esa. cap. 19. v. 4.  
 אדונים קשיה adonim kascia, dominorū du-  
 ri, id est, durorum.

10 Quando autem adjectiuum cū  
 substantiuo non concordat in casu,  
 sed adjectiuum in nominativo, sub-  
 stantiū in genitivo est, exponi de-  
 bet adjectiuum per superlatiuum,  
 vel comparatiuum, ut 1. Reg. cap. 21.  
 vers. 7. הרועים אביר abbir haronghim, po-  
 tens pastorum, id est præstantissimus,  
 hoc est princeps, præfectus. Isa. cap.

29. ver. 11. חַכְמָה יְהוָה *chacme jonghafse*, sapientissimi consiliariorum, vel sapientiores consiliariorum.

11 Adjectiva quoque, quæ apud Latinos ablatium regunt, apud Hebræos regunt genitium, ut Ioe. 2. ver. 5. עֲרוֹךְ מִלְחָמָה *ngharoc milchama*, instructus prælii, id est prælio, vel ad prælium. Psalm. 24, ver. 4, נֶקֶד כְּפָיִם וּבָרֵךְ *neki cappaim uvar levar*, mundus manuum, & mundus cordis, id est, mundus manibus, & corde.

12 Substantium quando jungitur substantiuo, ferè vnum nominatiui, alterum genitiui casus est. *as Ecclesi. cap. 1. vers. 1. רֱבָנִי קֹהֶלֶת בֶּן־דָּוֹד*, *ivre koheleth ben Daud.* Verba Ecclesiastæ filij Dauidis.

13 Solet etiam substantium habere formam regiminis genitiui, etiam non sequente genitivo, sed liberissimis libus *שְׁבֵלָם sciemdem*, ut Ecclesiastæ cap. 1. ver. 4. כְּפָיִם וּבָרֵךְ *mekom*

kom scieippol, locus quo cadet. 2. Regum cap. i. ver. 21. הַרְיָה בְּגִלְבֹּעַ hare bag gilbo-angh, montes in Gelboe. Job cap. i 8. ver. 2. קָנֵץ לְמָלוֹן 2. נְבוֹא מִלְכָם ne vie millibbam, Prophetæ ex corde suo. Idem iudicium de particulis his literis significatione respondentibus, ut תְּהִתְאַשֵּׁר ascier eis, & harum similibus. Porro frequētissimè apud Hebræos genitiuus nominis substātiui fœminini ponitur pro adjectiuo, vt Exodi cap. 3, vers. 5. אֶדְמֹת קָדוֹשׁ admath kodesc, terra sanctitatis, id est terra sancta.

14 Verbalia actionem significantia nōnunquam casum suorum verborum admittunt, vt כְּתָבָה chemah a peccatis elohim eis secundum, secundum euersionem Dei Sodomā, &c. id est, sicut euertit Deus Sodomam. לְכָה יְהוָה אֱלֹהֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל cas haasach Jehovah eis bene Israel, secundum

Q. dum

dum amorem Domini filios Israel, id est,  
sicut Dominus amat filios Israel.

15 Relatiuum, & antecedens apud  
Hebræos non possunt non conue-  
nire, quum **אשר ascier**, quod est rela-  
tiuum, sit utriusque generis, & nu-  
meri, nec per casus declinetur.

16 Est autem diligenter notandum,  
relatiuum interdum omitti, ac sub-  
intelligi: sicut etiam aliquando omit-  
titur, ac subintelligitur antecedens:  
interdum autem subjungi relatiuo  
pronomen, quod apud Græcos, &  
Latinos, superuacaneum videretur.

Exempla, Job cap. 19. v. 19. **הה אהבתני**. **נָהָפְכוּ בַּי**  
**veze ahavti nephecu bi**, & hi  
(quos, subintellige) **diligebam**, verbi  
sunt in me. Genesis cap. 44. ver. 1. **וַיֹּאמֶר**  
**את־אשר עַל־בֵּיתו לִאמֹר** **vaiyetsau eth a-**  
**scier nghal betho lemor**, & præcepit ( ei,  
subintellige) qui super domum suā præ-  
positus erat, dicens. Genesis cap. 1. v. 11,  
**אשר זָרְנָגוּ בָּו**, cuius semē

ejus

eius in ipso sit. Psalmi, vers. 5, וְנִיחַד  
תְּדַבֵּר cammois ascier siddephenim  
ruach, sicut gluma, quam proicit eam  
venit.

### Appendix de verbi constructione.

1. Verbum præter normam interdum  
conuenit genere, & numero cum posteriore  
nomine, quod regitur, etiam si sensu cum  
priore cohæreat. Gen. 4, v. 9, קֹל אֶחָד  
טְּפִירָה kol deme achicha tsongha-  
kim, vox sanguinum fratris tui. cla-  
mant, pro clamat. I. Reg. 2, v. 4, נָפָר  
נְבוּזָם חֲתִים kescieth ghibborim chat-  
tim, arcus forenum fracti, pro tñ chat,  
fractus.

2. Significatio verbi Habeo, effertur per  
verbum substantium, הָיָה haja, fuit, ut  
apud Latinos, est mihi liber, est mihi pa-  
ser, ut יְהִי מַכְנָה צִוְיָה lo vajchi lo mikne-  
tson, & fuit illi possessio pecoris. Sa-  
pe tamen hoc verbum omittitur, ut לְשֹׁרֶה  
בָּן vlesatra ven, & Saræ filius, scilicet e-

Q. 2. rit,

לְיִסְפָּרִים רַבִּים, li sepharim rabbim,  
mihi multi libri, scilicet sunt.

3. Verbis quæ voluntatem, facultatem  
ve significant, additur Infinitius, vel po-  
tius Gerūdium cum לְ, לְאַחֲפָצָתִי לְקֹחַתָּה, non volui  
lochaphatsti lekachtaha, non volui  
accipere eam : יָכוֹל יוֹסֵף לְהַחֲפֹץ  
iacol Ioseph lehiteappek, non potuit  
Ioseph continere se. Interdum tamen  
וְomittitur.

4. Infinitius, augendæ significationis  
gratia, sui verbi præterito, aut futuro, sape  
præponitur : Imperativo vero postponitur:  
רָאָה רָאתִי reo raithi, viden-  
do vidi, נָכָא bo ia-  
vo, veniendo ve-  
niet יָסַד scaturit  
שְׁמַעַת scaturit  
sciam oangh scim nighu, audite  
audiendo.

\*

PARS

P A R S , Q V I N -  
T A , D E P O E T I C A  
V N I V E R S E ,

Sive de Metris, & Canticis recentiorum Hebraeorum.



*Etus quidem Poëtica Mosis, & Prophetarum hoc tempore penitus ignoratur. Veruntamen recentiorum Hebraeorum Cantica rhythmicis maxime versibus constant, quales ferme à plerisque proximus hisce saeculis condebantur: quos Leoninos appellant. Quoniam tamen ipsi quoque recentiorum Hebraici versus certo aliquo cùm pedum, cùm syllabarum numero continentur, primum de syllabis, ac pedibus; deinde etiam de vario carminum, rhythmorumq; genere differetur.*

## CAPUT I.

## De Syllabis, ac Pedibus.

**S**yllabæ aliæ longæ, aliæ breves. Longæ, quæ constant uno ex decessim punctis vocalibus. Breues, quæ habent sceua mobile, siue simplex, siue compositum, scilicet cateḡ patach, vel cateḡ segol, aut sciurec initio dictiōnis ante literas labiales ȝw̄ b̄maph, & ante alterum sceua, quū ponitur pro conjunctione.

2. Sceua quiescens, ut in lectione, ita etiam in carmine negligitur: cum syllabarum numerum non augear, nisi per diaeresim pronuncietur, aut per diastolen producatur, ut suis locis dicetur.

3. Patach necessitatis literis gutturalibus ym̄ in extremis dictiōibus additum, in carmine propriam syllabam facit. Ergo ȝw̄ Maschiach, Christus, ydiu scione angl, andiens, tri syllaba

syllaba habentur, quæ alioquin ratione accentus tantum disyllaba censeruntur: Idemq; de aliis ejusmodi dicendum.

4 Pedes, quibus in versibus vntur Hebrei, duo sunt: alter dicitur תְּנוּנָה *tenunha*, motio: & constat syllaba longa, ut תָּמָם *tam*, perfectus, illo, ei. Alter dicitur יַחְדָּה *jathed*, clavis: qui duabus constat syllabis, longa, & breui, instar iambi, ut לְחָא *lecha*, tibi, מִזְרָח *nghamod*, stare, אַמְרָא *emor*, dic, רֵא *ree*, vide, וְפָה *vphe*, &c os. Porro ex his duobus pedibus, Thenungha, & Iathed varie permixtis fiunt alij quatuor, qui nobis appellantur Spondæus. דָּבָר *davar*, verbum: Bacchius. הַבְּרִים *devarim*, verba: Creticus. בּוֹרְסִים *conemim*, visitores: Molossus. פְּרַשִׁים *parafim*, equites. Per hos quatuor pedes, & iambum, quippe voce, vtq; nomores, Hebreorum carmina metiemur.

## CAP. II.

*De quibusdam versuum appellatiōnibus.*

**H**ebrei plerique ad finem usque carminis binos versus conjungunt, ut in nostris elegiis, vel distichis fieri solet. Priorēm versum, qui velut Hexametro respondet, appellant דָלֶת, ostiū, quod per illud fiat ingressus in carmen. Posteriorem, qui Pentametri loco est, vocant סְגֻר segor, id est clausulam, quia versum claudit. Vtrumque verò conjunctum nominat בֵית baith, domum, nos distichō possumus appellare. Debet autem סְגֻר segor, vel subscribi versui דָלֶת daleth, ut in Latinis distichis fieri cernimus: vel si in eadem quoque linea, ob syllabarum paucitatē, scribatur, ita duobus erasioribus punctis distingui, ut per se singula spectari possint hoc modo:  
 סְגֻר טַלְוָת לְבָנָה : שִׁירָבָן אֲוֹתָק יְהוָה  
 Mir

*Mirjam scievat adhuc lanu chen*

*Sciremus de hac jerannen.*

*Maria, quæ peperisti nobis gratiam, carmen nostrum te laudabit.*

2 Deniq; carmen continens <sup>כִּים</sup> battim, siue disticha pauciora quam deceim, dicitur <sup>פָּסָק</sup> *pasuk*, comprehensio, ambitus, Epigramma. Quod verò decem, vel plura complectitur, vocatur <sup>שִׁירָה</sup> *scira*, vel <sup>שִׁירֵשׁ</sup> *scir*, canticum, siue carmen.

3 Tres aliæ versuum appellations in proximo capite explicabuntur.

### CAPUT III.

#### *De Rhythmo versuum.*

**E**bri recētores ad sua carmina cōdienda rhythmum tāquam salem adhibere solent. Fit autem rhythmus tribus fere modis.

Rhythmus  
tribus mo-  
dis fit.

1 Ac primus quidem modus est, quum sole literæ simplices, nulla ha-

Q s bita

bita punctorum ratione conueniunt,  
vt רְכֵר *dever*, דָּבָר *davar*, וֶרְבָּם *verbum*, פְּסִיס *pestis*,  
מָסַס *cos*, מָס *mas*, תְּרִיבָתָם *tributum*, קָלֵיך *calix*. Porro  
hic rhythmus dicitur עֲזֹבֵר *nghover*,  
*transiens*, seu vulgaris: quod ita trans-  
eat aures, vt vix agnoscatur. Rarò in-  
uenitur, eo quod nihil ferme artis ha-  
bere videatur.

2 Secundus modus est ornatior,  
quoniam in integra extrema syllaba, tum  
literæ, tum puncta conueniunt, vt  
ברֶךְ *derek*, דֶּרֶךְ *derec*, גָּנוּ *genu*, וַיָּ *via*. Atque  
hic appellatur רָאוּי *raui*, conspicuus.

3 Tertius demum est ornatissimus,  
quoniam duæ extremæ, vel plures syllabæ  
literis, aut certè vocalibus simili-  
ter cadunt. Atque hic rhythmus pro-  
pterea vocatur מְשִׁיכָה *mescicah*, id est  
*excellens*, qui Hebreis est admodum  
familiaris.

4 Porro in his tribus rhythmorum  
generibus ex literis, & vocalibus,  
quaes pronuntiantur, aut sono inter-  
se

se sunt affines, vna pro alia non raro usurpatur. Ergo haec syllabae:

אה עה : בָּא וָא : נָא עָה :

רָא רֵה רִי : רַוְן רְוֹן :

rhythnum efficiunt etiam in Canticis Eliæ, qui in hac facultate videatur facile princeps. Literæ autem affines, similisve soni, sunt haec:

סֶת : צָז : כָּק : בָּוָב : רְתַח : אֲתָה :

Et si quæ sunt aliae.

#### CAPVT IIII.

##### *De locis Rhythmi.*

**S**ed jam videndum est, quibus locis rhythmus adhibetur. Ac primùm quidem Segor unius Baith, seu distichi, & Segor alterius eundem rhythmum per totum carmen habet: ita ut Daleth utriusque Baith ab omni rhythmico liberum sit hoc modo:

Elias in Prefatione Tisbi.

אהיה כל בנטר זעבי Daleth

Seg.

בְּם עַזְןָ בְּפִמְרָא אֲזֵלְבָנָא Segor  
 אֲשָׁוֹם פָּנִי כְּחַלְמִוִּישָׁ Dalech  
 לְעַסּוֹת בְּרַצּוֹן אֶלְיוֹ אֲכִי Segor  
 Eie kal cannescier vtseui  
 Gam nghaz cannamer o laui  
 Asim panai cachallamisc  
 Langhasoth chirtson eli aui  
*Ero velox sicut Aquila, & Hinnulus;*  
*Et fortis sicut Pardus, aut Leo:*  
*Ponam faciem meam sicut petram:*  
*Ad agendum juxta voluntatem Dei*  
*mei, Patris mei.*

2. Idem fit in his dimetris Latinis.

*Agamus cuncti gratias*  
*Nostra salutis vindici:*  
*Scelus vitemus peccatum,*  
*Puri occurramus judici.*

Vt enim hâc vindici, & judici, ita  
 ibi אֲבָנָי avi, & לְבָנָי lanî, in segor rhy-  
 thmum similem efficiunt.

3 Nihil vero videtur obstat, quo-  
 minus etiam daleth vnius distichi, si-  
 ue בְּנֵי baith cum daleth alterius in  
 rhyt

rhythmo finali conuenire possint. Porrò hoc carmen rhythmicum vocatur שיר קשׁור *scir kasciur*, carmen ligatum, quo Elias, & alij, qui Epigrāmata scribunt, frequenter vtuntur.

4 Altera rhythmī ratio est adhuc præstantior, quum Daleth, & Segor in quolibet Baith, siue Disticho eundem rhythmum finalem habent, vt,

אָשָׁא לְבִי גַּם כְּפִים Daleth

אֶל־הַיּוֹשֵׁב בְּשִׁמְיָם Segor

סְפֵל־רָעָה יָצַלְנוּ Daleth

כַּי יִשְׁנֵנוּ תְּמִיד עֲזָרָנוּ Segor

Esa libbi gam cappaim,

El haijosciev basciamaim

Miccol rangha iatsilenu

Chi iescno tamit nghezrenu.

*Extollam cor meum, & manus meas*

*Ad sedentem in caelis:*

*Ex omni malo eruet nos,*

*Quia ipse est semper auxilium nostrum.*

5 Atque hoc carmen οὐχ ἔχοντι dicitur שיר חרוזי *scir charuzi*, carmē rhythm.

thmicum, in quo vel singula Battim suum rhythmum habere possunt, ut in duobus proximis videre licuit: vel omnes versus, ad extremum usque carmen, eundem planè rhythmum retinent, atq; ita similiter desinunt. Exemplo sit secundum Canticum Eliæ, in quo versus omnes, qui numero sunt octo ac viginti, exeunt inni. Quidam carmen קָשִׁיר kasciur, & חֲרוּץ charuzi, paulò aliter explicant. Verùm quæ diximus, ex Eliæ sententia, atque aliorum, Poëticæ Hebraicæ magis videntur accommodata.

7 Tertia rhythmi ratio est quum duo Battim siue Disticha ita cōstrui possunt, ut utriusque Segor eundem rhythmum finalem sortiatur, ut sit in carmine kasciur: utrumque vero hemistichium prius cujusque segor similiter desinant, quæ dicuntur tres pausæ. Elias Cant. 5.

אַחֲרָה אֶת־הַעֲדֵי בְּשֵׁם הַאֵל רֹועֵי

לְשָׁרֶד מַעֲגָלוֹת :  
 לְבָבִי אָזְרֵיעַ וּרְקָדוֹק אָבוֹעַ  
 גְּרָגְשַׁת אָזְבֵּעַ פְּרָטִים וּכְלָלִים

Achavve eth denghi besciem hael  
 ronghi

Vehu itte iscrighi lejasscier mangha-  
 galim

Levavi odiangh vedikduk abbiangh.  
 Beraghefc attiangh peratim uchela-  
 olm.

Iudicabo scientiam meam, in nomine De-  
 omini pascens me.

Et ipsa dabie auxiliu mibi ad dirigen-  
 das calles.

Cor meum erudiam, et Grammaticam e-  
 ructabo,

De raphes propria, et uniuersa.

8 Simile quiddam cernitur in his  
 Latinis,

Quamquam rater, multis placet,

Raro jacet vir optimus.

Quicquid loquetur, despicietur,

Nec colesur pessimus.

9 Hujus

**H**ujus porro generis carmen appellatur פְּלַשְׁתִּים scilicet mechillak, carmen diuisum.

## CAPVT V.

*De carmine simplici, & composito.*

**H**ec X illa priore diuisione pedum Hebraicorum duplex genus carminis oritur. Nam quod est solis syllabis longis constat, neque ullum sceua mobile recipit, vocatur paucum simplex. Hujus tantum unum genus visitatum reperitur, quod spondaeis quatuor constat.

Elias Cane. 2.

אֲפִירָחָנָה שִׁיר בְּכָבָרוֹת

בָּאָר הַמֶּבֶב וְגַלְיָחִידּוֹת

Ascirana scilicet nichbadoth

Baer hetev uveli chidoth.

Cantabo jam canicum rerum grauum,  
Explicando bene, & sine enigmate.

Appellatur etiam carmen quadra-  
cum,

tum, eo quod ex duabus quadratis dimensionibus constet.

2. Quod autem partim ex <sup>תְּוִיָּוֹתִים</sup>  
*tenunghoth*, partim ex <sup>תְּוִיִּים</sup>*iated*, con-  
flatur, dicitur מַעֲפָב שֵׁזֶר *murechav*,  
carmen compositum. De cuius ge-  
neribus, ac dimensionibus proxime  
capite agemus.

## C A P. VI.

*De duodecim generibus carmi-  
nis compoſiti.*

**P**RIMU quidem Iambō con-  
stat & spondaeis duobus.

קְצֻתָּם עַתְּזָקִים  
קְצֻתָּם נְחַשְּׁלִים

Ketsatham nghanokim  
Ketsatham nechscialim.

*Quidam eorum (sunt) fortes,  
Quidam eorum infirmi.*

2 Secundum Spondæo, Iambō, &  
Spondæo.

דְּפָה בְּהַתְּפָלֵל

R. וְעַ

ירע בעוני אל

Raphe behithpallel

Ierangh benghene el.

*Remissus in precando*

*Displacebit in oculis Dei.*

3 Tertium Spondæo, Bacchio, & Lambo.

ברא אלhim אֱנוֹשׁ

בָּנֵן פְּרִיטוֹ לְרוֹצֶת

Bara elohim enosc

Baggan merimo latosc.

*Creavit Deus hominem*

*In horto, extollens eum in principem.*

In fine Segor, seu clausulæ, mutatur etiam Iambus in Spondæum , vt hic vides.

4 Quartum constat Cretico, Spōdæo & Lambo.

טוֹב וּהוֹשֵׁעַ שְׁלֹחַ לוּ

חֲנָקַ קָדוֹשׁ בְּלֵבִי

Tov iehosciuangh scielach li  
Chinnecha kadosc belibbi.

*Bone Iesu mitte mihi*

Grat

*Gratiam tuam sanctam in cor meum.*  
 5 *Quintum Spondæo, & duobus*  
*Bacchiis.*

יבש בקראי גראן

רבך לחפי לשוני

*Iavesc bekorei gheroni*  
*Davek lechicchi lescioni.*

*Aruit in clamore meo gattur meum:*

*Adhæsit faucibus meis lingua mea.*

6 *Sextum Spondæo, Iambo, &*  
*duobus Spondæis.*

קומה אלח'ים עזרחת

לי וענה פצרחת

*Kuma elohim nghezratha*

*Li vanghane battsaratha.*

*Surge Deus in auxilium*

*Mihi, & exaudi in tribulatione.*

7 *Septimum Iambo, Spandæo,*  
*Iambo, Spondæo.*

אשדר ולך ברך רע

אבל קול אזריו יטמע

*Ascier iclec bederec rangh*

*Avalkol sforarau iscmangh.*

R 2 Qui

*Qui ambulas in via mala*

*Sanè vocem hostium (demorum) suo-  
rum audier.*

8 Octauum Iambo, duobus Spon-  
dæis, & Bacchio.

מַלְלָל לְעוֹלָם אֱלֹהִים

אָשֶׁר עֲשָׂה עַמּוֹת חֲסֹרִים :

*Mehullal langholam elohim*

*A scier nghasa nghimmi chasadim:*

*Laudandus in aeternum Dominus,*

*Qui fecit mecum misericordias.*

9 Nonum quatuor Creticis.

כָּל אָשֶׁר מִעֲשֵׂי גְּדוּלָה יְרוּעָם

בְּאַמְתָּה וּבְפָנָה טוֹבָה טְבָחוֹן :

*Col ascier manghase gudlecha ja-  
denghu*

*Beemeth vachamud tuevecha sciv-  
chu*

*Omnes, qui opera magnitudinis tuae in-  
tellexerunt,*

*In veritate, & desiderio bonitatem tuam  
predicauerunt.*

10 Decimū Iambo, duobus Spon-  
dæis,

dæis, Iambo, & Spondæo, tameſſi  
primο loco Spōndæus, secundo etiā  
Iambus esse potest.

כִּי־בְּשָׁמָךְ אֵל תַּחֲנוֹן  
בְּעֵד רֹוח חַיָּת כָּאָנוּ:

Befciem el chai hegjon leſcionenu.

Benghod ruach chajim beappenu.

In nomine Dei vni sermo lingua nostra.

Quandiu ſpiritus vita in naribus noſtris.

¶ 12 Vndeциmum Spōndæo, Iambo,

Spōndæo, Iambo, & Molocco, vel

Spōndæo. ¶ 13 Vndeциmum lambo,

lambo, lambo, lambo, lambo, lambo.

היום אָהוּ פֶּci לְאֵל שָׁוֹמְעָה

Nghetli ſciangha uaration lehippa-  
thech, uaration lehippa-thech.

Hajjom thi cappa leebſcioteach.

Tempus (eft ut) porta bona voluntatis a-  
periantur,

Hodie ex munus meus ad Deum expan-  
ſurus.

¶ 14 Duodecimum Iambo, vel Spōn-  
dæo, Spōndæo, vel Iambo, Iambo,

R 3 Spon

## Spondeo, Bacchio.

בְּאַוְסָפֶד בְּחִנּוֹת שָׁפֵר וַיְמַזֵּן

בְּנֵי רְעֵץ סְבִּיט הַו וְסְלִבֵּן :

Reu sepher behod scieph er vejophijo  
Pene tenghau mevajjefc hu umalbin  
*Iustemini librum in magnificencia; deco-*  
*re, ex pulchritudine ejus,*

*Facies suorum sociorum confundit, et pal-*  
*lidias reddit.*

Elias in iradicibus Kimchi. Sed  
abest rhythmus.

13 Tertiumdecimum binis Spon-  
dæis, & Iambis alternis, & Iambo.

בְּפָא אַבִּי קָהָל וְשָׂר עַלְיוֹן

טְפֵל שְׁלֹיחִים אֵם עֹז אֲכִינָן :  
Chepha aui kahal vesar ngholjon  
Miccol scielichim ngham nghazot  
evjon.

Petre pater Ecclesia, ac Princeps excelle  
Pra omnibus Apostolis, populum juua-  
pauperem.

14 Quartumdecimum constat ex  
quinque Bacchiis.

לְרַנְךָ

לְרַבָּר תְּהִלֹּת לְמִירִים לְכָו כָּל מְשִׁיחִים  
וְהַיְלֵדָה אֱלֹהִים מִתְפּוֹת בְּתוּלִים :

Ledabber tehilloth lemimiram lecu  
col meschichim  
Vehi jaleda elohim bethummot  
bethulim.

*Ad dicendum laudes Mariae venite o-  
mnes Christiani,*

*Quia ipsa peperit Deum in integritate  
virginitatis.*

i 5. *Quintumdecimum componi-  
tur ex primo: cuius idcirco metrum  
tantum duplicatur.*

— | — | — | — | — | — | — |

Hojus generis duo disticha allata  
sunt suprà extremo capite quinto,  
num. 7. ex Eliæ canticō quarto pro-  
carmine פֶלְעָה mechullah live diuiso:  
cujus initium נְנִינָה achavve , indica-  
bo, &c. quæ est tertia rhythmi ratio.

i 6. *Sextumdecimum ternis Spon-  
dæis, & Iambis alternis constat: hoc  
est Spondæo Iambo, Spondæo Iam-  
bo,*

R 4

bo, Spondæo Iambo.

לִי בְּמַעֲנָה אֶלְיוֹן וְבֵין  
פְּרִים;

הַבָּה בְּלַעֲוֹתָחַק אַגְּזָנָא לְאַזְּקָה;

Li tanghazor eli vejadi uachazik,

Hinne beli nghestrat hecha igangh  
lerik,

Ecce iuxta Dens mens, manum meam  
confirmas.

*Ecce sine opa tua labora inaniter.*

17 Septimumdecinum Bacchio,  
Iambo, Spondæo; Bacchio, Iambo,  
Spondæo.

אמת אל אמת אורה ואם לא ראייה  
ונאולם ברוב טובך בכל עת חסיתוך;

Emeth el emeth atta veim la reichi-  
cha;

Veulā berov tawach bechol ngheth  
chasithicha.

Veritas es tu Deus, veritas (inquit)  
quod si non te vidi,

Tamen in multitudine bonitatis tuae sem-  
per speravi in te.

18 Duodecimigesimum, & postre-  
mum

mum conflatur è Spondæo, Iambo,  
duobus Spondæis, Iambo, vel Bac-  
chio, & Spondæo.

אתדרוח קדוש אן שלח בנו  
גידהו יטפה ברך נאפתה לנטן  
Eth ruchacha kadosc ana scielach  
banu  
Chi hu iesammach bādād beemeth  
libbenu.

*Spiritum sanctum tuum ( Deus ) obsecro  
mitte in nos,*

*Quia ipse exhilarat duntaxat verè cor no-  
strum.*

### Admonitto.

I Hec fere sunt carminum genera, quæ  
ab insignibus auctoribus vel usurpatæ sunt,  
vel ad vsumscribendi proposita. In quibus  
se se Hebraicæ linguae studiosæ exercere  
uelit, præstas à quadrato, siue simplici,  
omniumq; facilissimo initium facere, atque  
inde ad unum, seu plura ex cōpositis pro-  
gressi, quæ cujusque ingēnio maxime ac-  
commodatae videbuntur.

DIDO

R 5

2 Suni

2 Sunt qui velint cuiusliberum esse noua, & à superioribus diversa carminum genera sibi excogitare. Verum quum tot, ac tam varia sint nobis iam à viris perissimis hujus lingue proposita, tunc erit horum se imitatorem profiteri, quam esse nouæ, ac fortasse temeraria artis auctore.

## CAPVT VII.

*De figuris versuum Hebraicorum.*

**H**abent & Hebreorum versus suas figuræ: quarum nomina, & proprietas ex Latina prosodia iam nota esse omnibus debent.

1. *Synæresis.*

1 Repéritur hæc figura potissimum in sceua simplici mobili, atque in vtroque composito, cateph. patach, & cateph segol. De quibus hæc duæ regulæ proponuntur.

2 Prima, Sceua simplex sub litera initiali, sub dagheſſata, & post pun-

ctum

Etum longum, frequenter cum sequente puncto coalescit, & cum eo vnam syllabam efficit, ut ex his tribus quadratis Eliæ versibus (Cant. 2.) intelliges.

בְּמִקְדָּשׁ שָׂרֵךְ טַלְיָה נֶקְדֹּת

Bimkō sciurek scialosc nekuddoth.  
In laco sciurek tria puncta, id est kibbues.  
Hic vox נֶקְדֹּת nekuddoth habens  
scœua initiale, spondæum efficit; ac  
si scriptum esset נֶקְדֹּת nekuddoth dissyl-  
labum.

וְאַכָּאָר עֲשֵׂה תְּפִקְדָּת

Vaavaer nghefer hannekuddoth.  
Et explicabo decem puncta.

Vox נֶקְדֹּת hannekuddot habens  
scœua dagheffata, trifyllaba est, quasi  
תְּנֶקְדָּה. De trifyllaba vide sequentem  
regulam.

רָק אַסְ-בְּטָעָם וְתַעֲמֹדָת  
Rak im battangham hen nghomed  
doth.

Nisi quando cum accentu consitunt, id est  
voc

vocales.

Vox נִתְמַדֵּה nghomedoth habet secundum post longam vocalem, spodæum efficit, ac si esset נִתְמַדָּה.

3 Secunda, Vtrumque scœula compositum, cateph patach, & cateph segol, eodem modo, quo simplex, cum sequente puncto coalefcit, & in unam syllabam contrahitur. Triusq; exemplum habes in hoc versu quadrato Eliæ, Cant. 2. 10.

רְפוֹת אַחֲרֵי הָן נָגְרוֹת

Raphot achare hen neeghadot.

Raphata cum congregantur.

Hic vox אַחֲרֵי disyllaba est, quasi achre, & נָגְרוֹת trisyllaba, quasi negadot. Huc etiam spectat vocabulum אַבָּא paulò ante in exemplo propositum. Est enim ex hac regula trisyllabum, perinde ac si scriberetur אַבָּא וְאַבָּא.

## 2. Diæresis.

i Scœula quiescens post punctum breue,

breue, nonnunquam metri necessitate fit mobile, ita ut à suo puncto, & litera præcedente, cum qua in una syllaba cohærebat, penitus distrahatur, ut **כלם כאחר בחלק ובהק**  
**Cullam cheechad nichleku vaji heju.**  
*Omnis sicut unus dividuntur, & erunt,*  
*&c.* Hic **וְזֶה** fit quadrisyllabum pro **וְזֶה** *vajiu*, trisyllabo. Est enim carmen generis xvj.

3. *Eclipsis, siue Diastole.*

Initiale possum pro copulatiuo, per hanc figuram ( siue sequatur sceuata litera, siue non ) producitur, ut Cant. 2. quadrato Eliæ.

**בָּאֵר הַתְּבִבָּ וּבְלִי חִדּוֹת**  
**Baer hotev uveli chidoth.**

*Explicare bone, & sine enigmate.*

Et ibidem, **וְסִירְבָּשׁ תְּנִינְנָשׁ** *Vmiddaghesc hen niphadoth.*

*Et à daghes separantur.*

In priore versu, & in postiore separatur producit initiale, quod alioq

alioquin breuem syllabam facere solet, ut diximus suprà cap. i. nu. i. hujus partis.

2. Sceua simplex mobile produci videtur in voce יְהִי Cant. 7. Eliæ, disticho 9. quod est decimi generis carmen.

ובאשר ביר רזהה חירק  
Vechaaſcier beiod jiye chirek.

*Et quando in Iod fuerit chiric.*

Nisi malis elidi Iod, & parach sceua produci, quod minus probabile videtur.

#### 4. *Tmesis duplex.*

##### *Prior.*

1. Hebræi suos versus non semper continent, & omnino cohærenti syllabarum serie scribunt, more Latino-rum: sed singulos pro pedum multitudine, modò in duas, modò in tres, modò in quatuor regiones, seu spâcia dividunt, salua tamen eadem prosus integritate, & ratione metri polita.

ca. Atque harum regionum initium plenumque facit יתך siue Iambus, qui partes versus aliquo interuallo distinguunt, ut Elias Cant. 1.

אָשָׁה לְבַבִּי נָא אֶלְיוֹ כְּפָוִים

אֵלְאֵל אֲשֶׁר חִסְרוֹ בְּהַשְׁמִים

*Esse leuavi na ele cappaim  
El el ascier chasdo, behasciamaim.*

*Lenabo cor meum nunc ad manus  
Ad Deum, cuius misericordia in caelis.*

Nota 7 demonstratiuum post  
in voce vltima.

2. Quod si יתך hic incidat in mediā dictionem, distrahitur illa per Tmesin interposito signo coniunctionis instar maccaph, & quicquid est ante illud יתך cum antecedentibus connectitur: ita ut יתך sic initium nouæ regionis, ut in his tribus exemplis videbis Eliæ, Cant. 7.

שְׁבָא זָה יְאָא מ־בָּלְל הַהָּה

*Scieua ze ietse mi velal hinne.*

*Scena transreditur regulam hanc ecce.*

יקר

וְקָדְמוֹתָה חַמְשָׁה כִּבְרוֹלִים  
Iekadmuhu chamilcia hagghedolim  
*Præcedent ipsum quinque magna.*

לְזִיעּוֹר בֵּין וּרְיוֹן וְחַזִּיק  
Li janghazor cajjō vejadi ia chazik.  
*Mihi auxiliabitur juxta diem, & ma-  
num meam raborabit.*

3 Idem fit in carmine quadrato ob-  
solam versus aliquam distinctionē,  
etiam si illud Iambum non habeat,  
vt Cant.2.

אֶתְרָא סְנָרָעָת וּמְנֻדוֹת  
Otho meni nghoth vmenaddoth.  
*Ipsum mobile reddunt, atque commouent.*

Prior hæc Tmesis ad vnam scri-  
ptionis elegantiam videtur pertine-  
re.

### Posterior Tmesis.

4 Integra dictio interdum ita di-  
strahitur, vt prior illius pars præce-  
dentem versum finiat, posterior ve-  
rò sequentem inchoet, vt Cant.1?E-  
lix, disticho 4.

הלוֹךְ

תְּלֻוָה וְדַרְן פְּקָדָה זְאוֹתִית זְבָשׁ-  
פְּטָם לְאָרֶן אֲזֵיאָה בְּצָהָרוֹת  
Hilluc vedia nikard veothijoth v= mifat'ip leibn iob patam leor otsi chetsaharaim.

Usum, & jus punctionis, & nocturni  
Et judicium eorum in lucem proferam, ut meridiem.

Sic apud eundem Cant. 4. disticho 6. distrahitur in duobus versibus hæc vox לְשׁוֹן & felicitas.

6 Verum hæc posteriòt. Tmesis minus frequens est in carmine: in oratione autem soluta locum non habet, etiam si apud Latinos, Græcosq; nusquam non obvia sit. Hæbrei enim, quando unus versus, vel, ut appellant, linea orationis solutæ vocabulum integrum ob spatij angustias capere non potest, relicta ibi una, vel pluribus ejus literis tāquam ob sidibus, totum in proximè sequenti verso seponunt, hoc modo:

S זכָר

קָמֵץ הַגָּדוֹל נִקְרָא בַּיִת הַאֲנָשָׁם יְקָמֵץ  
פִּירָה-בְּפֶכְטָאוֹ וְזֶה מְוֻרְכָּבָן פְּחָתָה  
וְזֶה לְפָתָח תְּחִתָּה דְּאוֹתָה בְּטוֹן ; ח

Kamets haggadol nikra chi haadam  
ikmats

Pihu bammivtao vehu murcav me-  
happathach

Vehacholem tachath haoth chemo  
va za cha.

*Kamets magnum vocatur, quia homo  
colligit as sonus in prolatione ipsius. Est  
autem compositum ex parach, & cholem,  
sive litera, ve ve, ze, cha.*

#### Adnotatio.

*Si syllabae, hac posteriore Tmesi rese-  
cande, habeant daghes forte, non sit di-  
stractio: sed integra dictione ibi relieta (eo  
quod daghes forte in inicio sequentis versus  
profetri non possit) ille prior versus sit hy-  
permeter, syllabam habens superuacane-  
am: que tamen referenda sit ad initium  
sequentis versus, cuius iecirca prima sylla-  
ba desideratur, ve*

נוֹתָן

בְּרֵבוֹת  
בְּרֵבוֹת

בְּרֵבוֹת  
בְּרֵבוֹת

Iscmach vejascisc cheghibber

Nghethi scielophi charba.

Gaudebit, & exultabit sicut Gigas

Tempore educendi gladium suum.

In hoc disticho, quum dalethi sit tertij generis, superest syllaba יָדַדְךָ ad denda sequenti segor: cui una deest syllaba, quum sit secundi generis. Eiusmodi carmen hypermetri versus cognoscendi sunt studiosis potius, quam imitandi.

### C A P . V I I I .

#### *De conjunctione versuum diversi generis, & de cæsura.*

**E**T si in carminibus Hebreorum plerumque ad finem usq; tum daleth, tum segor, atque adeo omnes versus ejusdem sunt generis, ut Latinorum, & Græcorum hexametri, tamen licet etiam

S 2 in

interdum duo versuum genera uno disticho בַּתְּה ita conjungere, ut Daleth suum genus habeat propriū, & Segor similiter suum, more elegiarum: in quibus prior versus est hexameter, posterior verò pentameter.  
 Ergo si Daleth, & Segori unius sint generis, carmen dicetur Monocolon: in duorum, Dicolon. Trium vero vel plurium generū versus vix cōjungi solent propter rhythmum.  
 Exemplum Distichi Monocoli.

Elias Cant. 8.

חֹזֶק וְאָמֵץ בְּנֵי וְלִמְזֹר זָמֵר וְהָ

מִפְרָשׁ דָּיו מִשְׁרָת לְמִלְכִים

Chazek veemats beni vlimod zemir  
ze

Meparesc adin meschiareth li-sela-  
chim. Confortare, & esto robustus, fili  
m sc̄e canticum hoc, et hoc oobs  
Quod exponit judiciuna ministrans (mi-  
nistrantium) regibus.

Hic

Hic tūm Daleth, tūm Segor sunt  
carmina secundi generis.

*Exemplum Distichi Dicoli.*

Elias Cap. 3.

וְיַחֲדָה תִּתְהַלֵּךְ לְכֹלֶם הָרָה יְהֻנָּה

אֲשֶׁר בְּקָרְבָּהּ כְּעַמְתָּן

Nghod iesc nekudda ymesciareth  
lechullam hen nghod.

Asciorer ba sciroth nenghamoth.

*Est quoque punctum, quod omnibus seruit:*

*Et adhuc canam de eo cantica plura.*

Hic Daleth est generis duodecim  
gesimi : Segor vero octauo.

3 Cæsuræ nulla , vel certè perexigua , habetur ratio , quām sæpe singulis pedibus singula vocabula triquantur; præsertim quæ à sceua mobilis inchoantur. His enim tanquam incisis, ac membris Hebrei distinguit versus elegantes existimant. Quare, si adsit cæsura , usurpanda , si absit, haud laboriosè quærenda.

F I N I S.

S 3

**EXERCITATIO  
GRAMMATICA  
IN PSALMVM  
XXXIII.**

**Secundum Hebreos xxxiii,**



**AVCTORE.**

**R. P. Roberto Bellarmino Societatis Iesu,  
jam S. R. E. Cardinali.**

Numeri, qui in hac Exercitatione paſſim citantur, nostræ Grammaticæ respon-  
dent: quorum primus partem, secundus  
caput, tertius particulam, seu paragraphū  
capitis indicat.



*Psalmus Alphabeticus trigesimus-  
tertius, secundum Hebraeos  
trigesimus quartus.*

מָמוֹר לְ

לְרוֹד בְּשִׁנּוֹחַ אֶת־טָעַם לְפָנֵי אֲבִיכָּלֶךָ  
וַיַּגְּרַשְׁתָּה וַיָּלֶךָ:

בְּרָכָה אֶת־יְהוָה  
אֶת־בְּכָל־עָרֶת תָּמִיד  
תַּהֲלַתָּה בְּפִיו:  
בְּיְהוָה תַּהֲלִל נִפְשִׁי וַיְשִׁמְעָנוּ  
עֲגֹויִם וַיְשִׁמְחָנוּ: גָּדוֹלָה לְיְהוָה  
אָתָּה וְגַרְזָמָמָה שְׁמָוִיחָדוּ:  
דָּרְשָׂתִי אֶת־יְהוָה וְעַגְגָנוּ וּמִפְּלָ-  
מְגֻרוֹתִי הָצִילָנוּ: הַבִּיטָן אַלְוָו  
וְהַנְּ

S 4

וְנַחֲרֹזׁ וּפְנִיתָס אֶל־חַפְרוֹו;  
 זֶה עַנִּי קָרָא וַיְהִזֵּה שְׁמֻעַ וַיְמַבֵּלַ  
 עַרְוֹתָיו הַוְשִׁיעָנוּ; חֹנֶה מְלָאָדָ  
 וַיְהִזֵּה סְגִיב לִירָאוֹ וַיְחַלְצָם;  
 טַעַמוֹ וַרְאוֹ כֶּרֶטֶוב וַיְהִזֵּה אַשְׁרִי  
 הַגְּבָרִי חַסְדָּבָנוּ; יִרְאָו אַתְּיְהָוָה  
 קְדוֹשָׁנוּ פְּרָאֵן מַחְסָור לִירָאוֹ;  
 כְּפִירִים רְשָׂוֹ וַרְעַבָּנוּ וַדְוָרָשִׁי וַתְּזַהֵּב  
 לְאַיְחָסָרוֹ כָּל־טָובָנוּ; לְכָבוֹדָנוּ  
 שְׁמַעְעָלִי וַיָּרָאת יְהָוָה אֶל־מַדְפָּם;  
 מִיְהָאָשׁ הַחֲפֵץ חַיִים אָוֹהָב יָמִים  
 לְרָאָתָטָובָנוּ; בָּצָור לְשׂוֹבֵבָ  
 מַרְעָע וְשִׁפְתָּחָק מְדִבָּר מְרַמָּה;  
 סֹואָ מַרְעָע וְעַשְׁחָטָוב בְּקַשׁ שְׁלָום  
 וְרַדְפָּתוֹ; עַיִן יְהָוָה אֶל־עַדְיוֹקִים  
 וְאָנוּ

וְאָגִיו אֶל-שׁוּעַתָּם:

פָּנֵי יְהוָה בָּעֹזֶשׂ רֹעֶה לְהַבְּרִירָה  
מְאַרְצָן וּמְרָסָם: אַעֲקָו וַיְהִזָּה  
שְׁמַעַן וּמְכֻלָּעַרוֹתָם הַצִּילָם:  
קָרוֹב יְהִזָּה לְנִשְׁבָּרִילָב וְאַרְתָּ  
דִּפְאָרָח יוֹשִׁיעָג רַבּוֹת רַעֲוָת  
עַדְיָק וּמְכֻלָּטָם יַצְילָבוּ יְהִזָּה:  
שְׁזָמֵר בְּלָעַצְמוֹתָיו אַחַת מְהֻגָּח  
לֹא נִשְׁבָּרָה: תִּמְוֹתָת רַשְׁעָ  
רַעָה וְשַׂגְנָאָיו צְהִיק יַאֲשָׁמוֹ:  
פְּעוֹדָה יְהִזָּה נְפַשְׁת עַכְרִיו וְלֹא  
וְאַשְׁמָנוּ בְּלַחֲזָסִים בָּוּ:

EXER

EXERCITATIO  
GRAMMATICA IN  
PSALMVM XXXIII.

Secundum  
Hebreos trigesimum quartus.

א

VERVS I.

לְמַפְרֵר	tempore omni in	Dominum Benedicat
חִמְר	בְּכָל־עַת	אֶכְרָכָה
e amid	nghet chol be	Adonai eth Anarecha
	in ore meo.	laus ejus
	בְּפִי	תְּהִלָּתוֹ
	vephi,	tehillatho

אֶכְרָכָה] *Benedicam*. Est prima persona singularis futuri à verbo in conjugatione Piel. Itaque prima litera נ est formativa primæ personæ futuri, vide in Grāmatica, parte 3. cap. 2. nū. 8. Deberet autem hęc litera habere sub se sceua simplex, id enim requirit conjugatio Piel: tamen habet sceua compositum, quia literæ gut-

tur

turales, qualis est **N**, non patiuntur sub se initio dictionis sceua simplex, vide par. 1. cap. 2. nu. 2. Secunda litera **ɔ** est prima radicalis, & habet sub se camets, non patach, ut conjugatio Piel requireret, quia sequens litera deberet habere daghes forte, quod est signum conjugationis Piel, cuius tamen non est capax, & propterea suppletur per longam vocalem præcedentem. vide par. 3, cap. 2, conjug. 3, nu. 3. Linea quæ sequitur post camets, est accentus rhetoricus, qui dicitur Metheg, cuius officium est retinere syllabam, sine quo illud camets non esset camets, sed camets chatuph. vide par. 1, cap. 2, num. 2 : & par. 1, cap. 6, nu. 1. Tertia litera, quæ est **ŋ**, est secunda radicalis, & deberet habere sub se punctum tsere, sed habet sceua mobile propter n superadditum in fine, de quo mox dicemus. Quarta litera, quæ est **ɔ**, est ultima

tima radicalis, & habet sub se cāmēs propter sequētem literam, nam alio-  
qui sceua quiescens habere deberet  
hoc modo, **תְּמָם**. Ultima litera est  
paragogica, ornatus gratia superad-  
dita. vide par. 3, cap. 7, num. 15. **וְיַחַד**  
[**וְיַחַד**] Est articulus accusatiū casus,  
par. 2, cap. 2. Linea sequens est accen-  
tus rhetoricus, qui dicitur Macph.,  
conjungit vnam dictiōnem cum al-  
tera. vide p. 1, cap. 6, n. 1. Et præterea  
puncta longa mutat in brevia, ut hoc  
loco **מְ** (sic enim scribitur sine Mac-  
ph.) mutat in **מֵ**. vide par. 2, cap. 5,  
num. 2.

[**וְיַחַד**] Nomen est proprium Dei,  
cujus radix est **מְ**, quod verbum si-  
gnificat, fuit. Itaq; prima litera, quæ  
est jod, est formativa nominis pro-  
prij, vide par. 2, cap. 2, ap. Reliquæ  
tres literæ radicem ipsam exprimunt,  
nisi quod loco jod, quæ esse debuit  
secunda radicalis, ponitur vag. Sunt  
enim

enim haelliteræ permutable. Sane  
pronūciatio hujus nominis vera, at-  
que germana ignota est: & idcirco,  
qui primi puncta vocalia repererunt  
quoniam huius vocabuli sonum pro-  
prium ignorarent, puncta ei aliena  
id est, nominis γιην̄ subjecerunt, nō  
mitum ubi hæc nomen γιην̄ inue-  
remus, per aliud nomen Dei, sonum  
ejus efferramus. Neque nos mouere  
debet quod in voce γιην̄ primum  
punctum est sceua compositum: in  
voce autem γιην̄ sceua simplex. Id e-  
nim ex eo accedit, quod nec in initio  
dictoris sceua simplex ferre possit,  
quoniam sit gutturalis litera, nec iod sce-  
ua compositum sub se vñquam ha-  
bere soleat. Quod vero alioqui pun-  
cta nominis γιην̄ sint ipsa puncta no-  
minis γιην̄ & Adonai legendum sit,  
non Ichoua, quum occurrit nomen  
Dei γιην̄, quatuor rationibus ostendi  
potest. Primum quidem quia vi-  
cung

enque simul occurunt hæc duo nomina, ne cogamur bis dicere Adonai, ipsi nominis יהוה puncta subjiciuntur nominis אלהים, ut initio Abdie Prophetæ, & in fine Habacuc, יהוה אדני חיל. Deinde, quia si præcedat hoc nomen litera seruialis ב, vel ב, vel ל, aut i, non scribitur, ביהוה, כיהוה, ליהוה, ut secundum regulas scribendum esset, si Iehoua pronunciaremus, sed יהוה, ביהוה, ייהוה, ליהוה, ut nomen ipsum Adonai requirit. vide par. 4, c. 2, nu. 10. Tum quia post יהוה literæ בְּנֵת recipiunt daghes lene, ut in hoc ipso primo versu Psalmi perspicuum est: at hoc non posset fieri, si legeremus Iehoua, & non Adonai. Siquidem ultima litera vocis Iehoua est נ quiescens, ultima vero vocis Adonai est mobile. Literæ autem illæ בְּנֵת initio dictiōnis semper habent daghes lene, nisi præcedat litera quiēscens. vide

de

de par. i, cap. 4, Ap. Cur denique Pro-  
verb. 16. scribitur מִתְוָה nisi quia in  
pronunciatione hujus vocis, post  
sequitur נ, quæ litera non est capax  
daghes, & ideo verti debet chiric in  
tsere sub litera mem. vide par. 4, cap.  
2, num. 7, & 9. Neque vero Rabbini  
punctorum inuentores primi sunt,  
qui nomen Dei יהוה per אֱדֹנִי efferre  
cœperūt. Siquidem S. Hieronymus,  
istis Rabbinis antiquior, Exod. c. 6,  
ver. 3, ita vertit illa Hebraica verba,  
ושמי יהוה לא נורעתني להם: & nomē meum  
Adonai nō indicaui eis. Origenes quo-  
que, B. Hieronymo vetustior, in tetra-  
plis atq; hexaplis suis in ea columna,  
in qua voces Hebraicas Græcis lite-  
ris descriptsit, vbique pro יהוה adorā:  
posuisse fertur. Ipsi etiam Lxx. vetu-  
stissimi interpretes semper nomē יהוה  
per οὐεὶς reddiderunt, quod Latinè  
Dominus, Hebraicè אֱדֹנִי dicitur, &  
quod est omnium maximum, Chri-  
stus,

Rabbini pū-  
ctorum in-  
uentores.

Aus, & Apostoli, quum sepe ex testamento veteri proferant testimonia, in quibus hoc nomen continetur, nunquam tamen Ichoua dixerunt, sed semper Dominus: quin tamen alia nomina propria suis vocibus expresserint, ut Adam, Noe, Abram, Euam, Saram, Mariam. Denique apud veteres inauditum.

Nomen Ichoua apud veteres inauditum.  
fuit semper nomen Ichoua: & licet aliqui nomen non per Iahos, ut Clemens Alex. lib. §. Strom. Macrobius lib.

2. Saturnal. cap. 18. & Diodorus Siculus lib. 1. Bibliothecae: aliqui per Iauem, aut Iah, ut Theodoretus q. 15. in Exodum, exprimi posse crediderunt, plures tamen hoc nomen Ιαχεύμινον, & Ἰαχεύμινον vocarunt. Vide Origen. homil. i quin lib. Numer. Euseb. lib. 11. de prepar. Evan. cap. 8. Greg. Nazianz. oratione 4. de Theologia. Theodoret. q. 15. in Exo. Hieron. epist. 136. ad Marcellam, &

2.

in

in cap. i c. Ezech. Non displiceret tam  
men eorum conjectura, qui nomen  
hoc nihil aliud esse credunt, nisi ten-  
tiam personam futuri verbi staban-  
tiui, & hunc in modum scribi; & ef-  
ferri debere, יְהוָה יְהוָה, quod signifi-  
cat, erit, siue erat, siue est, quod pro-  
priè Deo soli conuenire doceatur  
Exodi 34: 14. ¶

בְּכָל } in omni. Literæ, cum scilicet  
mobili deseruit loco præpositionis  
in. vide par. 4, cap. 2, nu. 1. Vix autem  
כָּל est nomen indeclinabile, signi-  
ficatq; omne, totum, uniuersum, in  
quolibet genere, numero, & casu.  
Deriuatur per detractionem unius  
literæ à verbo כָּל, quod significat,  
perfecit. vide par. 2, cap. 2, ap. Per de-  
tractionem; &c. &c. si quidem non se-  
quatur accentus maocaph, scribitur  
per cholem, si vero sequatur, ut hoc  
loco, scribitur per camets chatuph,  
כָּל. vide par. 2, cap. 2, nu. 5.

T ny

**ny**] *tempore*. Nomen est deriuatum formatum per detractionem à radice **ny**, quod est, inuertit, quia tempus videlicet omnia mutat, & iauertit. Sed fortasse verius dicerimus radicem ejus esse **nnny**, quod verbum non est amplius in usu. Nam in plurali **ny** facit **ny**, ubi punctum dages indicat defectū alterius tau radicalis, vide par. 2, cap. 5, nu. 5. Porro furcula inuersa, quę subjecta est huic voci **ny**, est accentus distinguēs medianam periodūm, diciturq; athnach. vide par. 1, cap. 6, num. 2. Secundus est, &c.

**נהר**] *semper*. Adverbium temporis est, significatq; quotidie, semper, jugiter. vide par. 4, cap. 1, nu. 3. Est etiam nomen significans quotidianum, continuum, juge.

**הנהן**] *laus ejus*. Nomen est fœmininum cum pronomine affixo tertiae personæ. Radix est **הנ** laudavit, inde

inde sit nomen, <sup>תְּהִלָּה</sup> laus, ubi tau <sup>תַּו</sup>  
 litera formativa nominis. vide par. 2,  
 cap. 2, ap. & par. 4, cap. 2, nu. 5. Litera  
<sup>ת</sup>, & <sup>ל</sup> sunt prima, & tertia radicalis:  
 secunda radicalis deest, sed loco ejus  
 est daghes forte in tertia. Postrema  
 litera he cum precedente camets, est  
 signum generis fœminini. vide par.  
 2, c. 1, n. 3, Fœminina, &c. in regimi-  
 ne genitiui vertitur he in tau, & pro  
<sup>תְּהִלָּה</sup>, dicitur <sup>תְּהִלָּת</sup>. vide par. 2, cap. 1,  
 nu. vlt. At in nominibus, &c. Addito  
 autem pronomine affixo, reddit ca-  
 mets, & fit <sup>תְּהִלָּת</sup> laus ejus. vide par.  
 2, cap. 4, &c 5.

]<sup>בְּ</sup> ore meo. Litera <sup>בְּ</sup> est præpo-  
 sition, in, ut supra diximus, & caret da-  
 ghes leni propter præcedentem literam  
 quiescentem. Vox autem <sup>בְּ</sup> est  
 nomen cum affixo pronomine pri-  
 matæ personæ. Radix est <sup>בָּ</sup>, os, ac cum  
 in regimine simplici, cum cum affixo  
 primatæ personæ facit os, in plurali <sup>בָּ</sup>,

T. 2 ora,

Iota. Vide par. 1, cap. 5, n. 9. Sicut etiam duo, &c. linea subjecta huius vocis, est accentus distinguens integrum periodum; diciturque soph. pasuch. Vide par. 1, cap. 6, n. 3, Primus dicitur, &c.

**VERSVS II.**

audient anima mea: laudabitur et in domino  
 יְמִינָה וַיְמִתָּא אֲכֹלֶל תִּתְהִלֵּל תִּרְחַזֵּן  
 ismenaghba paphsci eishhalzel Badonai  
 latabunfur. & mansueti  
 זְדַבְּחָה עֲנוֹנָס A. 217. 151  
 segħaracba ngħanarim

[בְּיַד] *In Domino*. Litera בְּ fuit  
loco præpositionis, in: בְּנֵי אֱלֹהִים  
men Dei, de quo supra diximus:  
[בָּרוּךְ] *laudabitur*. Est tercia per-  
sona futuri, generis fœminini, verbi  
בָּרַךְ in conjugatione Hithpael, vide  
par. 3, ca. 2. Quia vero verba in con-  
jugatione Hithpael significat actio-  
nem in seipsum, ideo בָּרוּךְ signifi-  
cat laudabitur anima et ipsa, sed in

Dom

Dominò, non in seipso, id est dā-  
dābō Dominum, seipsum quodam  
modo laudabit, quem laus Domini  
in seruos etiam morendū det. Nisi mag-  
is placeat, hic laudari accipi, proile-  
tari, & gloriari. Det bōp illi, ecce  
anima mea. Nomen est sacer-  
minis cum affixō pronomine prie-  
mæ personæ. Radix est ipsum no-  
men ψυχή, anima, & cum affixo ψυχή,  
anima mea. De ista punctione muta-  
tione vide par. 2, cap. 5, n. 291, alia  
et audiem. Tertia persona est  
futuri, numeri multitudinis, verbis  
υψη in conjugatione Kalsichtenim  
אֲנַת בְּתִים, italà υψη audiret, si  
υψη audiebat, vide par. 3, d. 290 Quia  
tamen Hebrei carent Imperatiuo  
tertiae personæ, & probo usurpant  
futurum, idcirco noster interpres re-  
cte verit, audiant. mitto ad H. 20. mfo  
19. 19. yonken. Nomen est masculi  
Ibnim nomen in istius dñe. Radix

est ḥny, quod verbum significat, respondit, humilis, pauper, mitis fuit. Inde sit nomen ḥny, mitis, mansuetus, humilis, ubi est loco n ultimæ radicalis, in plurali ḥny, sicut à הַנְּבֵא, fit בְּרִית, nisi quòd sub prima litera vocis ḥny est sceua compositum, quia nghain est litera gutturalis. De formatione pluralis numeri à singulari, vide par. 2, cap. 1, num. 1.

וְנַתְּנֵנִי] & lætentur. Litera ו est servilis, significatq; hoc loco, &c. vide par. 4, ca. 2, n. 10. Quartò est nota, &c. Vox autem וְנַתְּנֵנִי est tertia persona pluralis futuri, verbi נַתְּנֵנִי, in conjugatione Kal. Debuit autem secundum regulā scribi וְנַתְּנֵנִי sicut וְנַתְּנֵנִי, tamen propter accentum סoph pa-such, qui indicat finem periodi, mutatum est sceua secundæ radicalis incamets. Hoc etiam loco pro futuro, lætabuntur, rectè vertit Interpres per modum imperandi, lætentur, quòd

car

careant Hebrei tertia persona imperatiui.



## VERVS III.

et altemus	scilicet	mécum:	Dominum	Magnificáte
תְּהִלָּה	וְנֹהֲזָה	אַתָּה	לְרֹוחֶת	גָּדְלֵו
aneromema	utri		Iudonai	Gaddelu
		pariter.	ejus nomen	
בְּרֹאָה	שְׁמָךְ		שְׁמָךְ	
מִתְּחַדֵּם	מִתְּחַדֵּם		scilicet	

[גָּדְלֵו] *Magnificare*. Est secunda persona numeri multitudinis, modi imperatiui, verbi בָּרַא, in conjugatione Piel. Itaque גָּדְלֵו significar, magnus. fuit, in Piel גָּדְלֵו, magnificavit, in imperatiuo גָּדְלוּ, magnificate, sicut לְפָרוּ. vide pat. 3, cap. 2, conjug. 3, et 4, 2, 3, 4.

[לְרֹחֶת] *Dominum*. Litera ל est seruialis, deservitq; hoc loco pro articulo accusatiui casus, vel potius verbum גָּדְלֵו datiuo jungitur vide pat. 2, cap. 1. Deinde dictum est.

[וְנֹהֲזָה] *meum*. Præpositio est cum affixo pronomine primæ personæ.

T 4 Nam

Nam: nō est præposilio cum vide  
par. 4, cap. 1, nu. 22. & recipit affixa-  
more nominum. Vide par. 4, cap. 1,  
nu. 23.

[גְּרוּפָה] exaltemus. Litera ser-  
uiliſ est, significans, &c. Habet autem  
punctum in ventre loco sceua, pro-  
pter aliud sceua sequens. vide par. 4,  
cap. 2, num. ii. Vox גְּרוּפָה est prima  
personā pluralis futuri in Piel, à ver-  
bo רָם, cum superaddito n̄ paragogi-  
co. Radix ergo est רָם, quod est ver-  
bum ex. quiescentibus nghain vau,  
& significat exaltauit. In Piel, siue  
Poel facit רָם exaltauit, in futuro  
תְּרוּפָם נְרוּפָם אֲרוּפָם addito au-  
tem n̄ paragogico fit גְּרוּפָה, exalta-  
bimus, vel exaltemus, id est more He-  
breorum, qui per futurum in expri-  
munt etiam imperatiuum. nūnab ad  
[טַבֵּן] nomen ejus. Nomen cum affi-  
xo tertiaz personæ. Radix est טַבֵּן, &  
cum affixo טַבֵּן, nomen ejus. vide  
par.

par.2,cap.3,num.10. *pariter*. Aduetbiūm à radie  
רָתִי, quod verba<sup>m</sup> significat editio  
jungere. Inde enim fit aduerbiūm  
רָתִי, & רָתִי, pariter, simul. vide par.4,  
cap.1,num.19.

VERSUS III.

omnibus & me audiuist: & Dominum Quæsiū  
 דָרְשָׁתִי אֶת־יְהוָה וְמַכְלֵדִי  
 rnicol Adonay, et: Doyoshs,  
 me liberadit. meis. pauoribus  
 מִנְרוֹתִי הַצּוֹלָנוּ :  
 hæc filiam negrotha:  
 Quæsia Prima persona singu-  
 laris, præteriti, verbi קָרַב, in con-  
 jugatione Kal, sicut קָרַב. vide par.  
 3, cap. 2, ed. mag. Romani in foliis.

... exaudiuit me. Tertia persona singularis præteriti, verbisq; auditis, respondit, in conjugatione Kal., cum affixo primæ personæ. Si quidem tertia radicalis ad præsentiam affixorum excidere solet. Itaq; à may

• T . , add

addito וְ, quod est affixum primæ personæ, & remota litera וְ sit וּ, audiuit me, sive respondit mihi. vide par. 3, cap. 6, num. 6.

[וְמִבָּל] ex omnibus. Litera וְ seru-  
lis est significans, & : habet autem  
punctum in ventre loco sceua pro-  
pter sequentem literam labialem. vi-  
de par. 4, cap. 2, num. 11. Sequens par-  
ticula וְ est præpositio וְ, quæ signi-  
ficat ex, ab, de, sed euphoniacæ causa  
vbique perdit literam וְ, & loco ejus  
insigit daghes in sequenti : vide par.  
4, cap. 2, num. 7. De voce וְ dictum  
est versu primo.

[פָּנָאַרְבָּעָן] panaribus meis. Nomen est  
fœmininum numeri pluralis cum af-  
fixo primæ personæ. Radix est פָּנָא,  
quod verbum significat, peregrina-  
ri, & pauere. Inde suonamen masculi-  
linum פָּנָא, sive פָּנָא, pauor, ubi linea  
וְ est formativa nominis. vide par.  
2, c. 2, ap. Ab hoc masculino פָּנָא, fit  
fœm

**foemininum** מִנְרָה. vide par. 2, cap. 2,  
num. 2. in plurali תִּמְנוֹת, pauores. vi-  
de par. 2, cap. 2, num. 6. & cum affixo  
מִנְרוֹתִי pauores mei.

[הצילני] liberavit me. Præteriti persona tertia singul. verbi נָצַל, in conjugatione Hiphil, cum affixo primæ personæ Itaque נָצַל, quod est verbum ex defectiuis Pe nun, sit in Hiphil נָצַל, liberavit. vide par. 3, cap. 3, Pe nun, &c. & cum affixo נָצַלן liberavit me. vide par. 3, ca. 6, nu. 6, & 24. sub literâ ח est camets pro patach; siquidem ante affixum primæ personæ in verbis ponitur patach. vide par. 3, cap. 6, num. 6: tamen propter accentum soph pasuch vertitur hoc loco patach in camets. vide parte 2, capit. 5, num. 2.

VERVS V. qd. ut. et. cum  
corum facies & sunt illustrati, & eum ad Aspexerunt  
זָפְנִים וְנַהֲרָה זָפְנִים וְנַהֲרָה  
*Zaphenim* *Venaharim* *Hibbitim*  
confundentur. non  
אֶל תִּתְהֹרֵךְ אֶל תִּתְהֹרֵךְ  
confundere ex illo *Hibbitim* *Hibbitim*  
[הַטְבָת]. Aspexerunt. Tres sola personæ  
pluralis præteriti, verbis *נִכְתְּבֻ* *לִקְרַבְתִּי*.  
Verbum *נִכְתְּבֻ* est defectivus. Per se, illu-  
Hiphil faciens, aspexit inde *נִכְתְּבֻ*,  
aspexerunt, etc. non obiv. est in illis.  
Sciendum est. D. Hieronymus in i-  
& Lxx. interpres non legisset *לִקְרַבְתִּי*,  
sed *לִקְרַבְתִּי* in imperatiōis, & video ver-  
tisse, accedit. videtur quod si id est  
respiquet in huncq; dico in malo  
מִתְּבָא בְּרַאֲפָסִיךְ sum affi-  
xo. Radix videtur esse *תְּבָא*, unde:  
præpositio *לְ* ad, & scribitur cum  
segol, vt distinguatur ab *לְ*, quod  
est vnum ex nominibus Dei: cum  
affixo personæ mutat segol in tñere,

821

& additur jod post lamed, & fit וְלָא  
ad eum. vide par. 4, cap. 1, nu. 23. ap.

[וּנְהַרְוֹג] & illuminati sunt. Tertia per-  
sona pluralis verbi נְהַרְוֹג, in Kal. נְהַרְוֹג si-  
gnificat confluxit, illuminatus est. in  
tertia persona plurali facit נְהַרְוֹג, vbi  
sub litera וְ est sceua cōpositum, nō  
simplex de more aliorū verborum,  
quia וְ litera gutturalis est, & propte-  
rea non patitur sub se sceua simplex.  
vide par. 1, cap. 3, ap. nu. 3. Hoc autem  
loco propter accentum distinctiuū,  
ne sceua quidem est, sed camets. vi-  
de par. 2, cap. 5, nu. 2. Porro D. Hiero-  
nymus, qui vertit confluere, & Lxx.  
interpretes, qui verterunt illumina-  
mini, non legerunt נְהַרְוֹג, sed in impe-  
ratiuo נְהַרְוֹג.

[וּפְנִיהם] & facies eorum. Litera וְ ha-  
bet punctum in ventre loco sceua,  
quia præcedit literam labiale, ni-  
mirum וְ. vide par. 4, cap. 2, num. 9. Il-  
lud autem פְנִיהם, nomen est plurale  
cum

cum affixo, radix est נָהָ, aspexit, inde fit nomine נָהָם, facies, & solum inuenitur in numero plurali. In regimine facit וְ, & cum affixo וְיָם, facies eorum. vide par. 2, cap. 4. Est autem obseruandum, D. Hieronymum, & Lxx. qui verterunt, facies vestrae, non legisse וְיָם, sed יְמִיכָה.

וְ] non. Aduerbium negandi, sicut etiam וְ. vide par. 4, cap. 1, nu. 4.

וְרָא] confundentur. Tertia persona pluralis futuri Kal, à verbo וָיַרְאָ, quod est, erubuit, & confusus est. Habet autem sub litera jod puctum segol, propter sequentem guttulam. vide par. 3, cap. 2. & sub litera וְ habet sceua simplex pro compagno, quia sequitur daghes tene. vide par. 1, cap. 3, ap. num. 2. Denique sub litera וְ habet camets pro sceua, propter accentum distinctiuum. vide par. 2, cap. 3, num. 2.

## VERVS VI.

audiuit, Dominus & clamauit, pauper iste.

עַמְדָה וַיֹּאמֶר קָרָא עֲנֵי הִנֵּה  
scameangh radouas kara nghani Ze

tum. saluavit ejus angustijs omnibus ex &

וְמִכְלָה צָרוֹתָיו הַזְּשִׁיעָן

hescingbo tsarothan maccal

הִנֵּה iste. Pronomen demonstrati-  
vum, generis masculini, iste, hic. vi-  
de par. 2, cap. 4, num. 4.

עַמְדָה pauper, à verbo עַמְדָה, quod est,  
humilis, & pauper fuit, fit nomen עַמְדָה,  
pauper, ubi est loco in ultimæ radi-  
calis.

קָרָא clamauit, est persona tertia  
singul. præteriti, masculini generis,  
& proinde ipsa radix.

עַמְדָה audiuit, est etiam ipsa radix,  
dicimus enim עַמְדָה, & עַמְדָה. vide par.  
3, cap. 2, nu. 3. Porro patach sub litera  
ע est additum, propter pronuncia-  
tionem literæ ע. vide par. 1, cap. 2.

וְמִכְלָה. Vide suprà versu 4.

צְרוֹתָן } angustijs ejus, à verbo צְרַת, quod est, angustiis afficit, sic nomen foeminiqum תְּצִרְחָה, angustia. In plurali צְרוֹת, angustiae, cum affixo tertiae personæ יְצִרְחָה, angustiae ejus. vide p. 2, c. 4, n. 6.

יְשִׁיחָה ] saluauit eum. Radix est יְשִׁיחַ, vnde fit γεννητος, salus. Inde verbum in Hiphil, יְשִׁיחַ, saluauit: Vide quietitia Pe Iod, vide par. 3, cap. 4. additio affixio, fit γεννητος, saluauit eum, vide par. 3, cap. 6, num. 6. Inde est nomen γεννητος Iesus. Nec enim scribi debet ϕι, ut per contemptum Iudei scribunt, neque γεννητος, quod salutem, horum saluatorum significat, sed γεννητος, quod scribitur per Lxx. interpretes verterunt in οντος, γεννητος est Latinum, Iesus, quod nomen fuit etiam Iesu Nave, & Iesu Ioseph, qui typum gesserunt Saluatoris nostri; quod denique veram habet formam nominis proprij, & Salvatorem significat, quum Iod initio posse

positum sit proprij nōminis formatiū  
tiū , & reliquæ literæ sīnt vērbi  
yōti, quod est fātuatē.

## ¶

## VERVS VII.

circa	Domini	Angelus Castramētatur
סְבִּיט	יְהוָה	מֶלֶךְ
scit	Adonai	מֶלֶךְ
eos eripuit &		eum timentes
וַיְחַלֵּס		לֹרְאָן
vix illas sent		lireau

Castramētatur. Participium  
præfens à verbo נִמְתַּח , quod propriè  
significat, castramētatus est. Sed quia  
carent Hebræi præsentí tempore In-  
dicatiū , & pro eo vt uox plerum-  
que participio præsenti, ideo נִמְתַּח re-  
cèvertitur, castramētator, siue cir-  
cundat more castrorum. Vide infle-  
xionem verborum quiescentium la-  
med he: vide par. 3, cap. 4.

Angelus. Nomen est hebreo-  
manticum, deductum à verbo אֲנָגֵל ,  
iudicato, per additionem o. vide

V par.

par. 2, cap. 4, ap. 1, num. 21. סְבִבָּה. Präpositio est, significatq; in circuitu, in gyro, circuata verbo סְבַב, quod est, circumire. vide præpositiones, par. 4, cap. 1, num. 22.

רִימְנֵס אֵם. Litera ר est articulus, & habet chiric loco duorum sceuam, quorum vnum sub jod, alterum sub ipso lamed esse debuisset. Eadem enim est ratio literæ ר, & literæ ג, quod attinet ad puncta subjecta: de quo vide par. 4, cap. 2, num. II, & 14. Remota igitur litera lamed, sequens dictio integra est אֲמִינֵס, quæ quidem est participium genetis masculini, numeri pluralis cum affixo, à verbo נְתָן, timuit. Participium enim est etiam וְרָא, nec à præterito nullo modo differt. vide par. 3, cap. 2, Circa participium, &c. Porro נְתָן, timens, in plurali facit וְרָא, timentes, juxta regulas mutationis punctorum. vide par. 2, cap. 5, Nunc de polysyllabis, &c.

&c. & cum affixo יְרִיעַ, timētes eum.  
vide par. 2, cap. 4, num. 5.

**אֲלֹהִים** eripuit eos. Litera. i est se-  
uilla, veritq; significationem futuri  
in præteritum. vide par. 4, cap. 2, n. 13.  
Vox autem אֲלֹהִים est persona tertia  
generis masculini, numeri singularis  
futuri, in conjugatione Piel, cum affi-  
xo tertiae personæ pluralis masculini  
generis. Radix est אלה, recessit: inde  
אֲלֹהִים, removit, eripuit: inde in futuro  
אֲלֹהִים eripiet, & cum affixo אֲלֹהִים, eri-  
piet eos, & cum vau versuō אֲלֹהִים,  
& eripuit eos. vide de affixis verbo-  
rum in Piel, par. 3, cap. 6, num. 23.

-iv. Observandum est D. Hierony-  
mum, & Lxx. interpretes, qui verte-  
runt, & eripiet eos, non legisse vau  
cum patach, sed cum chiric, hoc mo-  
do; אֲלֹהִים, & eripiet eos.

Alio tempore dicitur V. 2. אֲלֹהִים

ed. ut in v. 1, quod videtur propter

202



## VERSVS VIII.

Dominus: bonus quòd iam videre & Gustate;

Adonai tor chi vren Targhamus;

co.in sperabit vir ille beatus;

bo iechse buggheren sefer;

מוֹתָבְּנָה תְּמִימָה כְּבָר הַשְׁלָמָה

mothab'nah temimah kebar haslaman;

מוֹתָבְּנָה כְּבָר הַשְׁלָמָה Custate. à præterito dyp, gu-  
stauit, fit in Imperatiuo secunda per-  
sona pluralis מוֹתָבְּנָה ; gustage; ubi pa-  
tach est sub prima radicali pro see-  
ua, aut chiric, propter sequentem  
gutturalem. vide par.3, cap.2, obseru-  
Kal.

וְרָאֵה videte. à præteriso וְרָאֵה , videt,  
fit in imperatiuo וְרָאֵה, vide, & וְרָאֵה, vi-  
dete. vide inflexionem verborum  
quiescentium Lamed he.

וְ Coniunctio est, significatq;  
quoniam, quod, quia, & similia. vide  
par.4, cap.1, num.24.

טוֹבְּ bonus. à verbo טובְּ , quod si-  
gnificat, bonus fuit, nomen טובְּ, bo-  
nus.

nus. Sciendum est autem subintelli-  
gi verbum substantium, quum di-  
citur, gustate, & videte, quoniam  
bonus Dominus.

**בָּרוּךְ**) *beatus*. A radice **אָשֵׁר** fit ver-  
bum **אָשָׁר**, beatificauit, & nomen  
**אָשָׁרִי**, *beatus*, & *beati*. Est enim utrius-  
que numeri, licet formam præfere-  
rat nominum numeri pluralis, & in  
regimine existentium.

**הַבָּרֶךְ**) *ille vir, o ἄνθρ.* Litera **נ** seruilis  
est, vim habens pronominis demon-  
stratiui, more Græcorum articulo-  
rum. Punctum ejus solenne est pa-  
tach sequente daghes. vide par. 4, ca.  
2, nu. 9. Nomen autem **בָּרֵךְ** fit à ver-  
bo **בָּרַךְ**, quod est roborare, & ideo  
propriè significat virum, qui etiam  
apud Latinos à viribus sic appella-  
tur.

**סֹמֵחַ**) *sperabit*. Fūturi tertia per-  
sona singularis, generis masculini, à  
verbo **סָמַחַ**, sperauit. vide inflexionē

verborum quiescentium Latine he,  
par. 3, cap. 4. Cur autem sub litera jod  
sit lego, & sub chet gutturali sit sce-  
va, vide par. 3, cap. 2, obseru. 6, &  
par. 1, cap. 3, ap. num. 2. Et quamvis  
non sit futurum, tamen recte verti-  
tur à D. Hieronymo, & à Lxx. inter-  
pretibus per tempus præsens. Utun-  
tur enim Hebræi futuro pro præsen-  
ti, præsertim quādo significatur con-  
tinuatio actionis, vel habet vim mo-  
di potentialis, ut sit, confidit, pro  
confidere solet. vide par. 3, cap. 1. No-  
tandum est etiam deesse hoc loco  
pronomen relatiūm, & subintelli-  
gendum esse, qui. vide par. 4, cap. 5.

בְּ] in eo. Litera seruīlis cum affi-  
xo. vide par. 4, cap. 4, nu. 16.

## VERSVS IX.

non quoniam ejus: sancti Dominum Timetε  
 יְהוָה קָדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֱלֹהִים  
 en chi kedoschim Adonai eth Ieru  
 defect

cum. timentibus defectus

לִירָאוּ :

diream

מְסֻכָּר-

machfor

וַיֹּרֶא ] *Timete.* Secunda persona pluralis numeri, generis masculini, modi imperatiui, à verbo וַיֹּרֶא , timuit. Et quidem secundum regulas deberet esse Imperatiuus, וְיֹרֶא , *time,* וְיֹרֶא , *timete.* vide par. 3, cap. 5, num. 2. Quia tamen à verbo etiam רָאָה , vidit, sic וְיֹרֶא , videbunt, ne ista verba confundatur, in priori dicimus וַיֹּרֶא , cum Aleph penitus quiescente.

וְתִשְׁרֵךְ ] *sanc*t*i ejus*, à verbo שְׁרֵךְ, sanctus fuit; deducitur nomen שְׁרֵךְ, sanctus, in plurali שְׁרֵךְ, sancti, cum affixo שְׁרֵךְ, sancti ejus. vide de mutatione punctorum par. 2, cap. 5, nu. II.

כִּי ] Vide supra versu 8.

אָן ] Aduerbiū negandi. vide par. 4, cap. 1, num. 4.

מְחֻסָּר ] *defectus*, à verbo מְסֻחָה, defect, formatur nomen per additio-

342 EXERCITATIO  
nem⁹, quæ vna est ex literis Hee-  
manticis, defectus, inopia, vi-  
de par. 2, cap. 2, ap. Per additionem,

לְוָרָחָן] timentibus cum vide sup. v. 8.

ב

VERSVS x.

Dominum quæentes & quæsuerunt: & eguerūt Leunculi  
כְּפִירִים רַשְׁגָּו וְרַעֲבָו וְרוֹרְשָׁי וְהַתָּמָן  
Adonias redoresce veranghehu rascin Chephirim bono. omni deficient non  
אֶלְאָגָג יְחִסְרָג בְּלָג טָוב :  
tor col hasheru lo

[כְּפִירִים] *Leunculi*, à verbo סְבִּרְסֵס nō  
men, כְּפִיר, & significat propriè leuncu-  
lum jam grandiusculum, & ad  
prædandum idoneum, ut patet ex  
libro Ezech. cap. 19, ver. 3; & per me-  
taphoram intelligitur tūm hoc lo-  
co, tūm apud Ezech. per leunculum  
homo diues, & potens, alienorum  
bonorum cupidus, diruptorque.

] eguerunt. Tertia persona plu-  
ralis, præteriti, à radice וָרַג eguit. Sic  
aut

autem flectitur præteritum, וְעָזַב רָאשׁוֹ : vide quiescentia nighain. vau, par. 3, cap. 4.

רָעַב ] esurierunt, à רָעַב, esuriit; inde in tertia persona plurali רָעָם, esurient, & propter accentum distincti-  
tum רָעָבִים. vide par. 2, cap. 5, num. 2.

דוֹרְשִׁי ] quærentes. Est participium actuum numeri multitudinis in regimine, à verbo דָּרַשׁ, quæsiuit. Hinc enim דָּרְשֵׁת, quærens, & in plurali  
דוֹרְשִׁים, & דוֹרְשִׁי, quærentes.

לֹא ] non. Aduerbiū negandi.

וְיֻמָּרוּ ] deficient. à verbo יָסַר, defecit, fit futurum יְמָרֵה, deficient. vide par. 3, cap. 2, num. 6.

כָּל ] omni. Vide supra versu 1.

טוֹב ] bono. Etsi propriè est nomine generis masculini, vnde fit femininum טָבַת, bona, & Hebræi plerunque vtuntur fœminino pro neutrō, quo carent, vt D. Hieronymus docet in cap. 7, Ecclesiastæ, tamen v-

V 5 tunc

tuntur etiam non raro ipso masculino, ut hoc loco, & alibi.

## VERSVS XI.

Domini timorem me; audite filij, Venite  
יְהוָה יְרָאֵת אֱלֹהִים בְּנֵיכֶם לְכֹה בְּנֵיכֶם  
Adonai p'reath is sciungiu vanum Lechi  
vos. docebo  
אל פָּרַע מִצְרָיָם  
alamim edchem

] *Venite*, secunda persona pluralis imperatiui, à verbo וְלֹךְ, venit. vide inflexionem quiescentium Pejod par. 3, cap. 4. Sciendum tamen est verbū וְלֹךְ non esse in usu in praeterito, & participiis, sed pro eo usurpari verbum הַלֹּךְ, quod idem significat, sicut è contrario verbum הַלֹּךְ raro est in usu in infinitivo, imperativo, & futuro, & pro eo usurpatur verbum וְלֹךְ.

] *filiij*, à verbo בָּנָה, ædificauit, fit nomē, filius, quia filius est qua-

si opificium quoddam patris: in plurali בָנִים, filij, in fœminino בָנָה, pro בָנָה, filia, in plurali בָנּוֹת, filiæ, vide par. 2, cap. 5, except. 2.

וְעַמְפֹן) audire, imperatiuus à radice יָמַפֵּן, sicut à לְמַדֵּן sic לְמַדֵּן. vide par. 3, cap. 2, conjug. Kal.

לְיָי) Articulus cum affixo primæ personæ. vide par. 2, cap. 4, num. 2. & quamquam לְ fere est articulus genitiui, aut dative, tamen interdum etiam seruit accusatio. vide par. 2, cap. 2.

יראת) timorem, à verbo יָרַא, timuit, sit nomen fœmininum הָרָא, timor, & in regimine genitiui יָרָאת. vide par. 2, cap. 2, Regimen, &c.

אלפְרָכֶם) docebo vos. Prima persona futuri Piel cum affixo, à verbo לְמַר, didicit. Vide inflexionem sine affixo, par. 3, cap. 2, & cum affixo par. 3, c. 6, nu. 23.

ב

## VERVS XII.

dies	diliger	viciam?	vult qui:	vir ille Qui
יום ימִים	אהוב אֶחָד	חיים חַיִם	נְחַפֵּץ נְחַפֵּץ	מִרְדֵּה אֲוֹשֵׁה מִרְדֵּה אֲוֹשֵׁה
signis oher	chajim	hechaphets	haishi	Ma

Bonum. videndum ad  
טוב: לְרוֹאֹת.  
tot: lirebat.

{<sup>ט</sup>} *Quis*, Pronomen relativum, & interrogatum, quod de solo homine dicitur. vide par. 2, cap. 4, nu. 8.

{<sup>וְאֵת</sup>} *ille vir*. Litera ו deferuit demonstrationi, habet camets pro patach, quia sequens litera non est capax daghes. vide par. 4, cap. 2, num. 9. Vox וְאֵת est ipsa radix, & significat virum, ut à foemina distinguitur, & ponitur pro marito siue masculo. Inde נָסָן, mulier, foemina, vxor. Dicitur etiam וְאֵת unusquisque, quilibet, quicunque. Deest hoc loco verbum substantium de more Hebræorum, integra enim sententia est, *Quis est ille vir?* vide p. 4, c. 4, n. 6.

חַפֵּץ

**רְבָתָה**] qui vult. Litera n præposita participiō, seruit loco relatiōi רְשָׁא, qui, & habet segol, quia sequitur gutturalis affectā puncto camets. vide par. 4, cap. 2, num. 9. except. i. Vox autem רְבָתָה est participiū, à verbo רְבַת, volunt Hebræi pro præsenti, quo carent, utuntur participio, præcedente pronomine. vide par. 3, cap. 1, Secundo loco, &c.

**וְיִזְחָק** וְיִזְחָק, nomen est pluralis numeri, nec habet singularem, vt apud Latinos opes, deliciæ, angustiæ, &c. dñducitur à verbo יָזַח, vixit. vide par. 2, cap. 2, num. Porrò, &c.

**אָזֵח** A præterito אָזֵח, dilexit, sic participium numeri singularis אָזֵח, diligens, sed explicatur per præsens, diligit, quia pertinet huc etiam relativum præfixum participio אָזֵח.

**יָמִים** יָמִים, dies. Radix est יוֹם, dies, in plurali יוּמִים, dies, vide par. 2, cap. 5, num. 8, except. i.

לְרָא

ad videndum. Infinitius est  
cum litera lamed formatioe gerunt  
dij, à verbo יְדַעַת, vidit. inflexionem  
hujusmodi verborum habes: vide p.  
3, cap. 4. De literis formaticibus ges-  
tudiorum vide par. 3, cap. 2, num. 5. Habet  
autem litera lamed sub se chie-  
rie pro sceua, ne duo sceuam initia  
concurvant. vide par. 3, cap. 2, num. 5.

טוֹב bonum. D. Hieronymus, &

Lxx. interpretes, qui vorerunt, dies  
videre bonos, non ad verba, sed ad  
sensum, respexisse vidensur. Nam  
טוֹב singulare est, & in plurali habet  
טוֹבוּם.



### V E R S V S X I I I .

qua labia &	malo, à	tuam singuam	Custodi
מִתְפָּנָה	מִתְפָּנָה	לְצִנְעָן	גָּזֹעַר
Sophat liebba	merangh	lescousine	Netfor
	dolum.	loquendo	

סְרֵמָה

מִתְמַמָּה

כִּנְצֹר

Custodi. Imperatius à verbo

custodiuit, esse debuit tu custo-  
di. vide defectiva Re. nun, par. 3, c. 3.  
Tamen interdum etiam verba alta  
defectiva sequuntur normam perfec-  
torum, ut hoc loco אֵצֶר בְּאָזֶר אַל-  
כִּי אֲזֶר בְּאָזֶר. vide par. 3, cap. 2,  
Kal, & cap. 3.

**לְבָשָׂר לְבָשָׂר**: lingua tua. à verbo לְבַשׁ  
in usitato fil. nomine לְבָשָׂר, lingua in  
regione יְהוָה, cum affixa לְבָשָׂר, lin-  
guam tuam. vide par. 2, cap. 4, num. 3.  
**עַמְּךָ עַמְּךָ**: Litera נ seruit loco  
præpositionis אֲ, ab, & habet serui-  
quia sequens non capit dages. vid-  
de par. 4, cap. 2, no. 2. Vox autem עַמְּךָ  
deducitur à verbo רָעַ, malum esse.  
Dicimus enim עַמְּךָ, malus, & malum,  
& עַמְּךָ, māli, & mala, & scribitur qui-  
dem fere עַמְּךָ, tamen hac loco pro-  
pter accentum distinctiūm habet  
camets. vide par. 2, cap. 5, num. 2.

**לְבָשָׂר לְבָשָׂר**: labia tua. Litera נ seruit  
loco conjunctionis, &. Habet vero  
punctum

panetum in ventre loco scœua, pro-  
pter sequens scœua. vide par. 4, cap.  
2, num. 9. **quino** est nomen pluralis  
numeris, cum affixo. Radix est **tab**,  
labium, in duali **tabas**, labia, &c; cum  
affixo **ta**, **tabas**, labia tua vide par. 4, cap.  
4, num. 5.

מִבְּנָה à loquendo. Infinitius cu m  
litera o formatum gerundij, in con-  
jugatione Piel, à verbo בֹּא, quod est,  
loquitus est. vide par. 3, caput ma-  
o תְּרַמֵּת dolus, nomen scemanticum  
hebreanicum. Deriuatur à capite  
תְּרַמֵּת, fraudavit. vide par. 2, cap. 1, ap.  
Per additionem, &c. et hoc p. 10 q. 10  
et 11. Invenimus, quod in tempore ad  
malorum à suis, ut in tempore ad  
malorum à suis, ut in tempore ad

## VERSUS XIII.

quidem bonum: fac & malo à Declina  
סְדֻרָה סְדֻרָה סְדֻרָה סְדֻרָה  
bulleſc. eod. ꝑongbase merangh ſw.  
eam. persequere & pacem  
שְׁלֹמֶן שְׁלֹמֶן שְׁלֹמֶן שְׁלֹמֶן  
ſtandol. in aerodphebus scalom ſw.  
noſt Declina imperatore à pra-  
terito

terito **תָּרַת** in Kal ex quiescentibus  
nghain vau. vide par. 3, cap. 4, Kal.

**עֲמֹד** à malo. vide superiori versu-

**נִזְבֵּחַ** & fac. Litera i seruilis est si-  
gnificans, &c. Habet autem sub se pa-  
tach, quia litera sequens est guttura-  
lis. vide par. 4, cap. 2, nu. 11. Vox au-  
tem **נִזְבֵּחַ**, est imperatiuus in kal à  
præterito **נִזְבֵּחַ**, fecit. vide inflexionem  
par. 3, cap. 4. Habet vero **נִזְבֵּחַ** pro sce-  
ua simplici sceua compositum sub  
prima radicali, quia ea litera guttu-  
ralis est.

**שְׁבֹרֶן**, vide sup. ver. 8, & 12.

**שְׁפָא** J. quare, imperatiuus in Piel,  
à præterito **שָׁפָא**, quæsivit, part. 3, cap.  
2.

**שְׁלֵמָה** J. pacem. nomé à verbo **שְׁלָם**,  
pacifum esse.

**שְׁבֹרֶן** perseguere eam. Imperatiuus  
cum affixo à præterito **רָזַע**, perse-  
quitus est. Imperatiuus est **רָזַע**, per-  
seguere: sed proper affixum verti-

tur sceua in camets chatush, & cho-  
lé in sceua, & addito affixō fit  
vide par. 3, cap. 6, num. 16, & 26. No-  
tā etiam illud esse affixum p̄q-  
p̄tūm verborum. vide par. 3, cap. 6,  
num. 4.

**y**

## VERVS XV.

ejus aures & justos: ad Oculū i  
tsaddikim el Adenay Ndg  
corūn. clamorem ad  
sciarngatham el .

**וְיַדְךָ עֵינֶיךָ וְהַזְרָעָה אֲלֵיכֶם**  
Oculi. Radik est ry, oculus:  
in duali עֵינֶיךָ, oculi, & in regimine  
עֵינָה, vide par. 2, cap. 1, nu. 4, & cap. 5,  
num. 14.

[**בְּ**] ad, præpositio. Vide supra,  
ver. 5.

[**צְדִיקָה**] Iustos, à verbo p̄z, iustus  
foit, fit nomen sex punctorum p̄z,  
iustitia, & p̄z, iustus, in plorali-  
ty, iusti. vide part. 2, capit. 1, nu. 4.

[וְאַזְנָתֶךָ] aures ejus. Radix est ψήν, auris, in duali ψίν, cum affixo ψίν. viude de mutatione horum pūctorum; par. 2, cap. 4, & 5.

[וְעֹזֵב] clamorem eorum. à verbo υψ, clamauit, fit nomen fœmininū υψ, clamor, in regimine υψ, cum affixo ψίν, clamor eorum. vide par. 1, cap. 5, num. 3.

### VERVS 27.

perdendum ad malum, facient. Defens. Vulgat.

[לְחַכְמָה] lehachrah, genit. benneth. Adonai Pene  
corum. memoriam tertia de

[בְּשִׁירָה] beshirah, verbū h̄a, aspergitur  
nomen plurale בְּנֵי, facies, vulnus. See  
par. metaphoram. ira furor: in regi-  
mante ψήν, vide supra oratio 3.

[מִינָה] et facies latosa et servilia  
et deservient loco propositio in  
vide par. 5, q. 3. num. 4. Ver. 20.

וְיַה ּוּ est participium numeri multitudinis in regimine, à praeterita nō; fecit. Dicimus tamen nō; fecit, nō; facieus, וְיַה, facientes, וְיַה יְה, facientes mali, sive malum, ut exquirat Latina Syntaxis.

וְיַה] malum. Vide sup. 13 versu.

לְמִכְרֹר] ad perdendum. Infinitius cum litera seruili formatio gerundij, in conjugatione Hiphil, à verbo בָּרַת, excidit, perdidit. Vide inflexionem par. 3, cap. 2.

וְיַה] de lete. Litera ו seruit loco præpositionis De, ex, ab, &c habet se pro chiric, quia sequens litera נō est capax daghes. vide par. 4, c. 2, nū. 7. Vox וְיַה sit ipsa radix, significat terram in genere.

וְיַה] memoriā eorum, à verbo רְמֹר, recordari, sic nominen זְמִרָה, memoria, זְמִרָה, memoria eorum. vide par. 2, ca. 4, nū. 5. De memorione horum puerorum vide par. 2, cap. 5, nn. 48.

1

VERSUS XVII.

omnibus ex & audiuit, Dominus & Clamauerunt.

**וְמִכְלָא** גַּהֲנֹת שְׁמַע

• *amicol*      *ftiameanach*      *Vardonais*      *Tsanghakü*

*cos.cruic*      *corunc angustiis*

## האלם צדקה

*biscilam*      *efarotham*

אָמַרְתִּי) *Clamare* nunc. Tertia perso-  
na præteriti pluralis Kal verbi אָמַרְתִּי,  
clamauit. Habet autem sub secunda  
thematis secula cōprobatum pro sim-  
plici, quia ea littera gutturalis est biv-  
ocalis) *medio*. vide suprà ver. 6. 1.  
- וְבֵל) *coenamigui* vide suprà 4. 1. 1.  
- וְרוֹתֵךְ) *angustijs aerum*, à verbo רֹתֶךְ  
fit nomen עֲרָה, in plurali עֲרָה, cum  
affixo tertiae personæ pluralis עֲרָה.  
vide part. 2. cap. 4. num. 6.

בְּדָל חַזִּילָם à radice *sors* { חזילים

Hiphil יָצַא vide Penit par. 3, cap. 3.

**חצאים affixos.** הצלים, vide par. 3, § 2, 6.

**NU-24** - The second model

-2000 words - **XV.3** and **P**

XV. 3. imp. p

P

## VERVS XVIII.

arrites & corde: contritis Dominus Propinquus  
 נְשָׁבֵר לְבָבִי וְאַלְמָנָה קָרֹב  
 dñe deus leu lenisibere Adonai Karov  
 saluabit. spiritu

לְבָבִי וְאַלְמָנָה  
 iselangh muth

¶ Propter Propinquum. Nomem à Radice  
 appropinquatio invenitq. ut  
 integrum. Etiam seruus  
 est scimus pro parte eius. etiam enim. vide patrum cap. 11. 10. Vox au-  
 tem regalis est. participantis numeri  
 multitudinis. in regimine. & verbo  
 נְשָׁבֵר. in conjugatione Niphal. Dici-  
 mus enim נְשָׁבֵר. epntruit. Inde in Ni-  
 phal נְשָׁבֵר. operitus est. Inde partici-  
 piū נְשָׁבֵר. conatus an plorans. & con-  
 cuncti. in regimine נְשָׁבֵר.

¶ Cor. Radix est נְשָׁבֵר; quod est  
 nomen integrum. & eorū significat.  
 Inde per syncopem dicitur נְשָׁבֵר. idē  
 significat. Vide de hujusmodi nomi-  
 num

num formatione par. 2, cap. 2, ap. 11  
תְּנַשׁ) Atticulus est accusatiui. Vide  
par. 2, cap. 1, num. 16. וְנִשְׁתָּחַדְתָּ (נִשְׁתָּחַדְתָּ) attritus. à verbo נִשְׁתָּחַדְתָּ, quod  
in Piel significat, attriuit, sic nomen  
אֶתְחַדֵּת, attritus, in plurali אֶתְחַדְּתָמִים, attriti,  
in regimine אֶתְחַדְּתָה. vide par. 2, cap. 2,  
num. 13.

נִרְאָה *[spiritus]*, à verbo נִרְאָה, quod est. respiravit, scilicet nomen נִרְאָה, spiritus, respirationis, mens: estq; nomen scilicet in nominis habens in plurali nimis, vide parva cap. 1. p. 3. except. Sunt, &c. וְיַחֲזֵק *[saluator]*, factum Hiphil à radice יָחַזֵּק, vide supra hanc sectionem.

VERSV'S XIX.

**Omibus his ex & justi, & afflictiones in Malta**

רְשָׁוֹת אֶלְעָדִים וּמִבְּלָם  
Rabbeth et lelathim et miblahem  
Rabbeth et lelathim et miblahem  
Rabbeth et lelathim et miblahem  
Rabbeth et lelathim et miblahem

plicauit, fit nomen רַב, multus, multi, & in fœminino רַבָּה, multa, in plurali רַבּוֹת, multæ: vbi punctum dæghes est propter defectum alterius radicalis. vide par. 2, cap. 5.

רַעַת mala, afflictiones. à verbo עָז, malus fuit, fit nomen עָז, malus, mali, רַעַת, mala, רַעַת, malæ. Remanet autem ubique camets sub prima radicali, ad significandum defectum secundæ radicalis. vide par. 2, cap. 5, nu. 7. vbi etiam notandum tūm עַ, tūm רַעַת accipi in Scripturis, & pro adjectiō, malus, & mala, & pro substantiō, malum, seu malitia, siue afflictio.

צְדִיק ] justi. Vide supra ver. 15.

וְפָלָם ) Et ex omnibus illis. Litera vau est seruilis, significans & habetq; punctum in centre, quia litera sequens est labialis. vide par. 4, cap. 2, num. 11. Litera פָּא est etiam seruilis, significans, ex, habetq; chiric sequen-

tc

te daghes , quia integra præpositio est יְהָוָה , sed ultima litera ornatus gratia abjicitur , & ejus defectus notatur per daghes infixum in sequenti litera . vide par . 4 , cap . 2 , num . 7 . Illud autem כָּלָם compositum est ex בְּלֵם , id est , omnes , & הַמִּן , id est , ipsi . Et quidē בְּלֵם , de quo suprà versu 1 , cum affixis mutat cholem in kibbutz , quia tunc incipit apparere daghes forte , quod latebat in litera נִ , ob defectum alterius נִ radicalis . Radix enim est בְּלֵם , perfecit , nec potest commode ante daghes forte poni longum puctum . Itaque ex כָּלָם & הַמִּן , sic כָּלָם . vide par . 2 , cap . 5 .

וַיַּעֲשֶׂה ] eruer eum . à radice נִצְלָה fit præteritum in Hiphil הַצִּיל , eruit : inde est futurum נִצְלָה , eruet , & cum affixo נִצְלָה , eruet eum . Vide suprà versu 4 .

אֶלְעָזָר וְעַמְלֵךְ כִּי תְּבִרְכֵנִי וְעַמְלֵךְ  
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְעַמְלֵךְ כָּל־עַמִּים וְעַמְלֵךְ  
VERVS. xx.

תְּבִרְכֵנִי וְעַמְלֵךְ כָּל־עַמִּים וְעַמְלֵךְ  
אֶלְעָזָר וְעַמְלֵךְ כָּל־עַמִּים וְעַמְלֵךְ  
מִלְחָמָה אֶחָת מִלְחָמָה אֶחָת  
melech ha... achat milchamah achat milchamah  
contritum.est non  
נִשְׁבָּרָה לֹא נִשְׁבָּרָה  
nisbarah lo nisbarah

טָמֵר] Custodiens. à præterito טָמֵר, custodiuit, fit participium טָמֵר; custodiens, quamq[ue]rā etiam rectè vertitur, custodit, à D. Hieronymo, & à Exx. interpretibus, quia Hebræi s[emper] vtuntur participio præsenti, pro præsenti indicatiui, quo carent.

וְעַמְלֵךְ] ossa ejus, à verbo עַמְלֵךְ, roborauit, fit nomen עַמְלֵךְ, os, robur, fortitudo, in plurali עַמְלֵיכֶם & עַמְלֵיכֶת, ossa; inde cum affixo עַמְלֵיכֶת, ossa ejus.

וְעַמְלֵךְ] una, est numerus cardinalis generis fœminini, sicut etiam os ossis hoc loco est generis fœminini. vide tabellam numerorum par. 2, cap.

ט:

סנה

מִרְגֵּנָה } ex eis, præpositio cum pronomine generis fœminini numeri multitudinis. vide par. 2. cap. 4. num.

2. Est autem daghes in litera nun post longam vocalem ratione accentus. vide p. 1, c. 2, ap. 2.

אַל non. Aduerbium negandi. vide par. 4, cap. 1, num. 4.

נְשֶׁבֶת contritum est. à radice שָׁבַת, contriuit, fit præteritum in Niphal, שָׁבַר, contritus est, & in fœminino שָׁבַרָה, contrita est. Vertimus tamen hoc loco, contritum est, quia os apud Latinos est generis neutri. Porro sub litera א est camets pro sceua, propter accentum. vide par. 2, cap. 5, num. 2.

וְשָׁנָא רֹעֶה רָשִׁיא רָסִיא רָסִיא  
 וְשָׁנָא רֹעֶה רֹעֶה רָשִׁיא רָסִיא  
 VERSY S X I .  
 qui odipryggel... response... rangha... rasciangh... remorbeh...  
 וְשָׁנָא רֹעֶה רֹעֶה רָשִׁיא רָסִיא  
 response rangha rasciangh remorbeh  
 justum

desolabatur.

יְשִׁיבָה

אַתָּה :

צָדֵק

יְסִידָה

יְסִידָה

**נְמֹת**) *Inscrimeret à verbo pp, mortuus est, sic in conjugatione. Pod nim, interemit, inde in tertia persona futuri generis formidini numeri singularis **נְמֹת**, inscrimeret. Vide inflexionem par. 3, cap. 2, *conjug. 5. & c. 4*, quiescentium nghain.*

**עַזְרָה** *impium. à verbo עַזְרָה, impius fuit, sic nomen עַזְרָה, impius.*

**עַזְרָה** *malitia. Vide versu 19.*

**עֲדָנִים** *qui oderunt, à præterito עָדָן, odit, sic Benoni עֲדָנִים, odiens, qui odiat, in plurali עֲדָנִים, odientes; & in régimine עֲדָנִים : participia enim fluctuantur more nominum.*

**צָדֵק** *justum. Vide suprà versu 15, deberet quidem verti, justi, quia genitiui casus est apud Hebreos, tamen vertimus justum propter Latinam Syntaxim.*

צָדֵק

וַיָּשְׁמֻן *delinquent*, vel *desolabuntur*. à  
præterito וָשָׁם, *deliquit*, seu *desola-*  
*tus est*, fit *futurum* וַיָּשְׁמַן, *delinquent*,  
siue *desolabuntur*. Ponitur autem  
hoc loco *camets* pro *sceua*, sub lite-  
ra ו, propter accentum distinguen-  
tem. vide par. 2, cap. 5, num. 2.

## ג

## VERVS XXII.

non & suorum; seruorum animam *Dominum Redemptorem*

בְּלֹא עֲבֹדָה בְּלֹא כִּנְחָרֶת בְּלֹא  
velo regnatur aperte Adonai Pote  
et in confidunt qui omnes desolabuntur  
בְּלֹא חָסִים בְּלֹא יָאָשָׁמוּ  
bo hachosim col isciens

דָּרָה redimens, à præterito דָּרָה,  
redemit, fit Benoni דָּרָה, redimens,  
hoc est, redimit.

נָשָׁם *animam*, et ipsa radix, sive  
primitium nomen.

עֲבֹד *seruorum suorum*, à verbo  
עֲבֹד, *seruiuit*, fit nomen עֲבֹד, *seruus*: in  
plurali עֲבֹדים, *serui*, in regimine עֲבֹדי,  
& cum affixo עֲבֹדוּ.

qui sperant. Litera **n** præposita participio seruit loco pronominis relatiui. Illud autem **o** din est participium, à verbo **n** o n, sperauit. Hinc enim sit participium **n** oin, sperans, & in plurali **o** din, sperantes : verimus tamen, qui sperant, quia videntur Hebræi participio loco præsentis temporis, & tunc maxime quum præcedit pronomen.

**in eo.** præpositio cum affixo. vide Quiescentia Lamed He, par. 3, cap. 4.











